

การนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิยามด้วยอัตลักษณ์ทางเพศ
ผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo

พีรวิทย์ เสนประดิษฐ์

การศึกษารายบุคคลนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

พ.ศ.2563

**The Presentation of New Perspectives on People Stigmatized
by Gender Identities through Documentary Videos
in the Online Media, echo**

PEERAWICH SANTPRADIT

**An Individual Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Communication Arts
Department of Communication Arts
Faculty of Communication Arts, Dhurakij Pundit University**

2020

ใบรับรองการศึกษารายบุคคล
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ปริญญา นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อการศึกษารายบุคคล การนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราผ่านวิดีโอ
เสนอโดย นายพีรวิทย์ แสนประดิษฐ์
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.การดา ร่วมพุ่ม
ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบการศึกษารายบุคคลแล้ว

.....
ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิช ชุ่มเมืองปัก)

.....
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร.การดา ร่วมพุ่ม)

.....
กรรมการ
(ดร.โสภีทร นาสวัสดิ์)

คณะนิเทศศาสตร์รับรองแล้ว

.....
คณบดีคณะนิเทศศาสตร์

(อาจารย์ กอบกิจ ประดิษฐ์ผลพานิช)

วันที่ 27 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2564

หัวข้อการศึกษารายบุคคล	การนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo
ชื่อผู้เขียน	พีรวิชญ์ เสนประคิษฐ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาโนช ชุ่มเมืองปัก
สาขาวิชา	นิเทศศาสตร์
ปี การศึกษา	2563

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอ มุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo จำนวน 10 ชิ้น ซึ่งนำเสนอเรื่องราวของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ กลุ่มคนเสรีเพศ กลุ่มคนข้ามเพศ และกลุ่มคนรักเพศเดียวกันในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ การถูกตีตราจากสังคมรอบข้าง โดยใช้แผ่นลงรหัส (Coding Sheet) เป็นเครื่องมือสำหรับรวบรวม ข้อมูลจากการดูวิดีโอแนวสารคดีทั้ง 10 ชิ้น โดยมีปัจจัยที่ผู้วิจัยมุ่งพิจารณา ได้แก่ 1) ประเภทของ แก่นเรื่อง 2) มุมมองในการเล่าเรื่องของตัวละคร 3) เทคนิคทางภาพและเสียง และ 4) การใช้สัญลักษณ์ เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพ เพื่อศึกษารูปแบบในการนำเสนอ อีกทั้งมุ่งพิจารณาสารหลักที่ผู้ผลิต วิดีโอต้องการสื่อสาร รวมถึงรูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมของบุคคลในเรื่อง เพื่อ ศึกษาเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศ

ผลการวิจัยพบว่า วิดีโอแนวสารคดีทั้ง 10 ชิ้นในสื่อออนไลน์ echo มีรูปแบบและเนื้อหา ในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศค่อนข้าง หลากหลาย กล่าวคือ มีการใช้แก่นเรื่องที่มุ่งเน้นแก่นเรื่องเชิงความจริงของธรรมชาติของมนุษย์ (The Truth of Human Nature) และแก่นเรื่องเชิงการต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (The Struggle for Human Dignity) โดยบุคคลในเรื่องใช้มุมมองในการเล่าเรื่องทั้ง 3 ประเภท อันได้แก่ บุคคลที่ 1 บุคคลที่ 2 และบุคคลที่ 3 เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังกับเรื่องเล่าในหลากหลายมิติ และ วิดีโอแนวสารคดีทุกชิ้นใช้เสียงพูดของบุคคลจริง คนตรีประกอบ ภาพขาวดำ ภาพเหตุการณ์จริง และภาพเชิง Anti-realism เป็นเทคนิคในการนำเสนอ อีกทั้งแฝงไปด้วยการสัญลักษณ์เพื่อสร้าง ความหมายด้วยภาพ ซึ่งเน้นการใช้สีที่เป็น Symbol ระดับสากลของความหลากหลายทางเพศเป็น

สำคัญ ขณะที่สารหลักหรือประเด็นหลักที่ผู้ผลิตวิดีโอต้องการสื่อสารในวิดีโอแต่ละชิ้นมีความแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ของตัวละครและประเด็นที่ผู้ผลิตวิดีโอต้องการสื่อสารไปสู่ผู้ชมและบุคคลในเรื่องก็มีรูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมหลากหลายรูปแบบ แต่มักเน้นไปที่การสื่อสารอย่างเปิดเผย (Open) เพื่อเปิดเผยเรื่องราวชีวิตและข้อมูลส่วนตัว และสื่อสารด้วยความเป็นมิตร (Friendly) เพื่อสนับสนุนให้ LGBTQ+ ยอมรับและภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางเพศของตนเอง

คำสำคัญ : มุมมองใหม่ คนที่ถูกสังคมตีตรา อัตลักษณ์ทางเพศ วิดีโอแนวสารคดี สื่อออนไลน์

Individual Study Title	The Presentation of New Perspectives on People Stigmatized by Gender Identities through Documentary Videos in the Online Media, echo
Author	Peerawich Santpradit
Advisor	Asst Prof. Dr. Manoch Chummuangpak
Department	Communication Arts
Academic Year	2020

ABSTRACT

The purpose of this qualitative research was to examine the format and content of presenting new perspectives on people stigmatized by gender identity through documentary videos in online media, echo.

The research methodology was a content analysis of ten documentaries published on echo, which featured stories regarding “LGBTQ+”, “gender-free people”, “transgender people”, and “homosexuals” on issues related to their experiences of being stigmatized by the society around them. By using a coding sheet as a tool to collect data from watching ten documentary videos, the factors that the researcher aims to consider are 1) type of theme, 2) narrative point of view, 3) audio-visual techniques, and 4) the use of symbols to create visual meaning, in order to study the presentation format. In addition, it also aims to consider the main message that video producers would like to communicate and characters’ communication styles presenting their social presence to study the content of presenting new perspectives on people who are stigmatized by society with their gender identities.

The results showed that the ten documentary videos featured in online media, echo have a variety of formats and contents to deliver new perspectives on people stigmatized by gender identities. The stories focus on the truth of human nature and the struggle for human dignity. All three types of narrative point of view, namely first person, second person and third person, were applied to determine the relationship between the listeners and stories in various dimensions. Every documentary video uses authentic person voices, background music, black-and-white images, real-life scenes, and anti-realism images as presentation techniques. These

videos were also covered with international symbols, mainly emphasizing the use of colors concerning gender diversity. The main message that producers want to communicate in each video differs depending on the character's experience and the issues the video producers want to communicate to the audience. Furthermore, the people in the story have various communication styles to present themselves to society. However, they often focus on open communication to reveal life stories and personal information and communicate in a friendly way to support LGBTQ+ acceptance and pride in their gender identities.

Keywords: New Perspectives, Stigmatized People, Gender Identities, Documentary Videos,
Online Media

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษารายบุคคลฉบับนี้บรรลุวัตถุประสงค์การศึกษาด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาโนช ชุ่มเมืองปัก อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการทำวิจัยด้วยความเปิดกว้างต่อความคิดเห็นของผู้วิจัยตลอดมา

ผู้วิจัยขอขอบคุณประสบการณ์วัยเด็กของตนเองที่คอยตอกย้ำให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจในประเด็นการตีตราที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศ อันมีส่วนช่วยผลักดันให้ผู้วิจัยต้องการมีส่วนร่วมในการเปิดเผยสิ่งเหล่านี้ต่อสังคม และคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสังคมจะตระหนักถึงประเด็นการตีตราซึ่งกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศต้องเผชิญในชีวิต อนึ่ง หากการศึกษารายบุคคลนี้มีข้อบกพร่องประการใด คงเป็นไปด้วยความอ่อนประสบการณ์ของผู้วิจัย แต่หากการศึกษารายบุคคลนี้นำเสนอผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ ก็ขอให้เป็นไปเพื่อการส่งเสริมให้สังคมเต็มไปด้วยการยอมรับในความหลากหลายทางเพศ เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาการตีตราในสังคม อันมีเหตุมาจากความแตกต่างทางเพศของบุคคล

ผู้วิจัยขอกล่าวคำขอบคุณมา ณ ที่นี้ และหวังว่าการศึกษารายบุคคลฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ซึ่งมีส่วนสำคัญในการผลิตสื่อที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ

พีรวิชญ์ เสนประดิษฐ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๘
สารบัญภาพ.....	๘
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามงานวิจัย.....	6
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	7
1.5 นิยามศัพท์.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 แนวคิดการเล่าเรื่อง.....	10
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับรายการสารคดี.....	15
2.3 แนวคิดสื่อใหม่.....	17
2.4 ทฤษฎีสัญญาวิทยาและการสร้างความหมาย.....	21
2.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตีตรา.....	22
2.5.1 ทฤษฎีการตีตรา.....	22
2.5.2 ทฤษฎีตราบาป.....	23
2.6 ทฤษฎีการนำเสนอตัวตนต่อสังคม.....	25
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
2.8 กรอบแนวคิดการศึกษา.....	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. ผลการวิจัย.....	32
3.1 แหล่งข้อมูล.....	32
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	35
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	35
3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
3.5 การนำเสนอข้อมูล.....	36
4. ผลการศึกษา.....	38
4.1 รูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo.....	38
4.2 รูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนเสรีเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo.....	86
4.3 รูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนข้ามเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo.....	107
4.4 รูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนรักเพศเดียวกันผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo.....	127
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	146
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	146
5.2 อภิปรายผลการศึกษา.....	152
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	156
บรรณานุกรม.....	158
ภาคผนวก.....	168
ก. แผ่นลงรหัส.....	169
ประวัติผู้เขียน.....	170

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับวิดีโอแนวสารคดีจากสื่อออนไลน์ echo ที่นำมาศึกษา.....	33
4.1	แผ่นลงรหัสของวิดีโอแนวสารคดี เรื่อง LGBTQ+.....	48
4.2	แผ่นลงรหัสของวิดีโอแนวสารคดี เรื่อง จง Pride ใจเถิด ที่เกิดเป็นเรา.....	62
4.3	แผ่นลงรหัสของวิดีโอแนวสารคดี เรื่อง Different \neq Divide.....	73
4.4	แผ่นลงรหัสของวิดีโอแนวสารคดี เรื่อง Be Proud Be Pride Together.....	85
4.5	แผ่นลงรหัสของวิดีโอแนวสารคดี เรื่อง FREE FROM GENDER : มิส (เตอร์) ทิฟฟานี่.....	99
4.6	แผ่นลงรหัสของวิดีโอแนวสารคดี เรื่อง Bully Bullshitter.....	106
4.7	แผ่นลงรหัสของวิดีโอแนวสารคดี เรื่อง Born to be Trans.....	117
4.8	แผ่นลงรหัสของวิดีโอแนวสารคดี เรื่อง Proud to be เจนนี่ ปาหนัน.....	126
4.9	แผ่นลงรหัสของวิดีโอแนวสารคดี เรื่อง Lesbian is More Than You Know	137
4.10	แผ่นลงรหัสของวิดีโอแนวสารคดี เรื่อง Break the Ring.....	144

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo.....	4
4.1 LGBTQ+.....	40
4.2 สายเหลือง.....	41
4.3 Let all proud.....	42
4.4 นิ่ง.....	43
4.5 ชงสีรุ้ง.....	44
4.6 ผนักกระดาษสีขาว.....	45
4.7 ฉากเปิดวิดีโอ LGBTQ+.....	46
4.8 ความสิ้นไหลทางเพศ.....	46
4.9 ไอ คอนท์ โนว วาย ไอ ชูด พุด ยู อิน มาย ไมน์.....	47
4.10 ต้น-ศิริศักดิ์ ไชยเทศ.....	50
4.11 ต้น-ศิริศักดิ์ ไชยเทศ เรียกร้องอะไร.....	52
4.12 ถ้อยคำคำทอที่กลุ่มต่อต้านมีต่อเชียงใหม่ Gay Pride.....	53
4.13 การเดินขบวน Gay Pride ในต่างประเทศ.....	54
4.14 LGBTQ ถูกขังในตู้เสื้อผ้า.....	55
4.15 เครื่องแต่งกายสีรุ้งของต้น.....	56
4.16 เลือดสีแดงเหมือนกัน.....	57
4.17 ผนักกระดาษสีขาว 2.....	58
4.18 ชงสีรุ้งบนแผ่นหลังเปลือยเปล่า.....	59
4.19 สีหน้าและแวตามุ่งมั่นของต้น.....	60
4.20 I got bullied.....	66
4.21 วัยเด็กของอติรุจ.....	67
4.22 การละหมาด.....	68
4.23 People are different, accept it.....	69
4.24 แสงสีรุ้ง.....	70
4.25 ฉากหลังสีม่วง.....	71
4.26 รสนิยมทางเพศ ไม่ต้องทำให้เป็นเรื่องใหญ่.....	76

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.27 จิมมี่ ชายข้ามเพศ.....	78
4.28 เต็งหนึ่ง.....	79
4.29 Sexual orientation... it's not a problem.....	80
4.30 คนโง่ในกรง.....	81
4.31 การก้าวข้ามความคิดเห็นเชิงลบของผู้อื่น.....	82
4.32 อาร์ม.....	89
4.33 ชัยรัตน์.....	90
4.34 เหตุผลที่อาร์มตัดสินใจเปลี่ยนเป็นทรานส์.....	92
4.35 เจ้าชายที่มีพลังอำนาจวิเศษ.....	93
4.36 การประกวดสาวประเภทสองของอาร์ม.....	94
4.37 อาร์มในชุดสีแดง.....	95
4.38 ลีลาการเดินแบบลิ้นไหลของอาร์ม.....	96
4.39 นิทานเรื่องเจ้าชายที่มีพลังวิเศษ.....	98
4.40 You bully me too much.....	102
4.41 Stand up for yourself.....	103
4.42 เตร์ทในชุดผู้หญิง.....	104
4.43 เปเปอร์นะคะ.....	110
4.44 เปเปอร์อยากเป็นผู้หญิงตั้งแต่เกิด.....	111
4.45 ความสุขของเปเปอร์.....	112
4.46 ถ้าพ่อแม่เข้าใจอะไร ๆ ก็ดี.....	113
4.47 รองเท้าส้นสูงของเปเปอร์.....	114
4.48 เจนนี ปาหนัน.....	119
4.49 การพิสูจน์ตัวตนของกะเทยรุ่นพี่.....	121
4.50 ความต้องการให้ชายกับชายแต่งงานกันได้.....	122
4.51 วัยเด็กของเจนนีกับคุณพ่อ.....	123
4.52 ประตูห้องน้ำหญิง.....	124
4.53 ไม่มีผู้ชายดูแล.....	131

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.54 มองว่าเสื้ออะไรคะ.....	134
4.55 นิ่ง 2.....	135
4.56 มอธ นักมวยปล้ำเกย์.....	139
4.57 ปล้ำหลายกล่อง LGBT+.....	141
4.58 แสงประกอบฉาก Monomoth.....	142

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันคนส่วนใหญ่ในสังคมสามารถรับข้อมูลข่าวสารได้ตลอดเวลาผ่านเทคโนโลยีทางการสื่อสารที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีใหม่และอินเทอร์เน็ตในการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารไปยังกลุ่มผู้รับสาร อาทิ เฟซบุ๊ก (Facebook) ซึ่งจัดเป็นสื่อใหม่ประเภทสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมในกลุ่มคนรุ่นใหม่เป็นอย่างมาก สื่อสังคมออนไลน์จัดเป็นช่องทางการสื่อสารประเภทหนึ่งที่เกิดการสื่อสารสองทาง กล่าวคือ มีการตอบโต้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบุคคลได้อย่างรวดเร็ว (ณัฐรัชดา วัฒนาชัย, 2560, น. 64) เปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานสามารถโต้ตอบกับข้อมูลข่าวสารที่ตนเองรับรู้ได้อย่างทันทีทันใด ซึ่งก่อให้เกิดชุมชนออนไลน์ที่พร้อมสร้างกระแสสังคมใหม่ ๆ ขึ้นตลอดเวลา ส่งผลให้ออนไลน์แพลตฟอร์มถูกนำไปใช้ประโยชน์ในวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางวารสารศาสตร์และการตลาด

สื่อใหม่เป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการนำเสนอข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น รวมถึงการวิพากษ์เรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคม แน่นอนว่าสื่อเหล่านี้มีอิทธิพลต่อความสนใจ การเรียนรู้ ทักษะคิด และความเชื่อของผู้คนในสังคมที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งได้รับการนำเสนอผ่านสื่อ นั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลของสื่อใหม่ที่มีต่อค่านิยมเชิงสร้างสรรค์และเชิงลบในกลุ่มเยาวชน (ฐิตินันท์ บุญภาพ คอมมอน, 2556, น. 56) อาจกล่าวได้ว่าการนำเสนอข่าวสารถูกจัดทำขึ้นผ่านช่องทางที่มีความหลากหลายมากกว่าในอดีต ปัจจุบันผู้คนในสังคมสามารถรับรู้ข่าวสารที่เกิดขึ้นรอบตัวได้

ตลอดเวลาผ่านช่องทางที่มีความหลากหลาย ไม่จำเป็นต้องรออ่านหนังสือพิมพ์ หรือชมรายการข่าวผ่านทางโทรทัศน์ แต่กลับถูกแทนที่ด้วยการใช้โทรศัพท์มือถือเป็นอุปกรณ์สำคัญในการรับรู้ข่าวสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

อย่างไรก็ตาม มีข้อเท็จจริงที่ปฏิเสธมิได้ว่าในช่วงหลายปีที่ผ่านมาทั้งสื่อใหม่และสื่อดั้งเดิมมิได้นำเสนอข่าวสารในประเด็นที่มีความหลากหลาย แต่กลับนำเสนอประเด็นที่มีความทับซ้อน ซ้ำซาก อาทิ ทหาร คารา การเมือง อุบัติเหตุ และการฆาตกรรม (“รู้จักเพจ echo ประกาศตัวเป็น ‘เสียงของคนรุ่นใหม่’ วิดีโอคอนเทนต์ ที่กล้าตั้งคำถามกับสังคม”, 2561) ส่งผลให้สื่อมวลชนสมัยใหม่จำนวนมากเกิดขึ้นเพื่อนำเสนอประเด็นข่าวนอกกระแสที่มีความแปลกใหม่ คัดสรรข้อเท็จจริงที่น่าสนใจออกมา นำเสนอแก่สังคม ซึ่งโดยมากแล้วสื่อมวลชนสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วงหลังมักนิยมใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางหลักในการนำเสนอเนื้อหาหรือข่าวสารในรูปแบบของบทความและวิดีโอ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้รับสาร

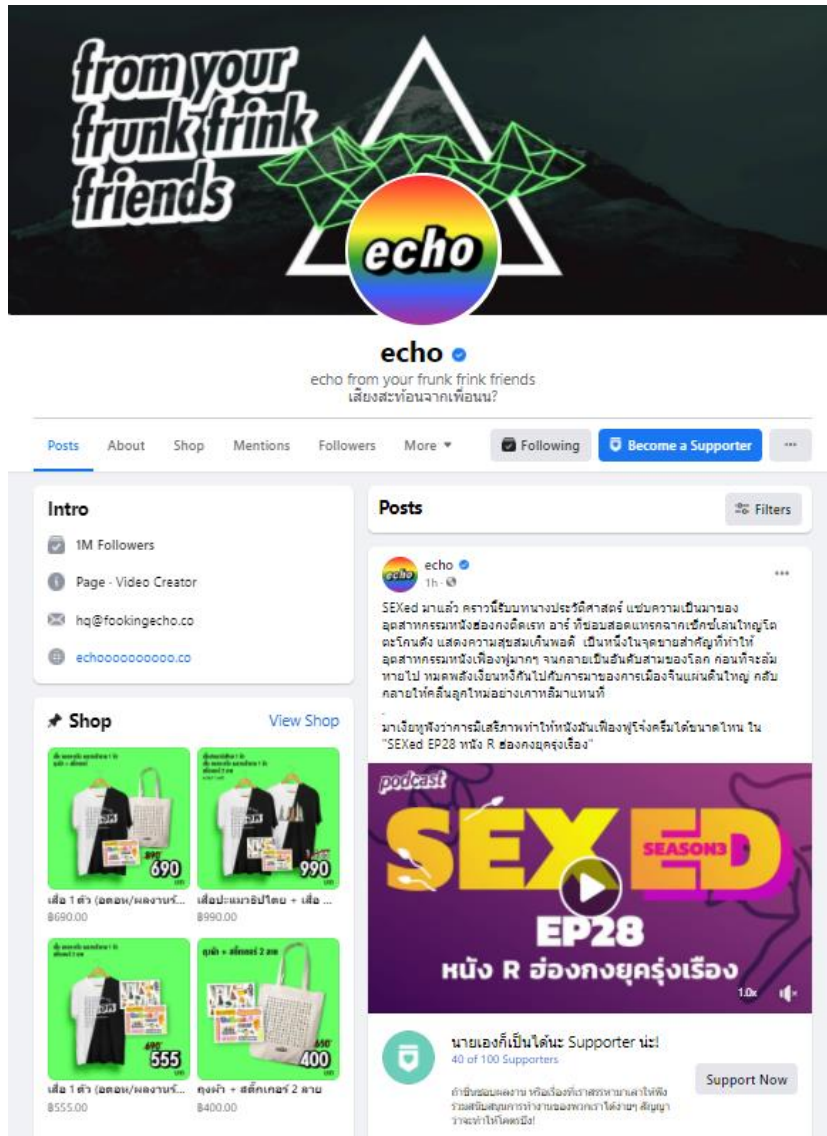
สื่อมวลชนสมัยใหม่จำนวนหนึ่งหันมานำเสนอประเด็นที่กระตุ้นให้ผู้คนร่วมกันขบคิดเกี่ยวกับความเหมาะสมหรือความถูกต้องของชุดความคิด ความเชื่อ และการกระทำซึ่งดำรงอยู่จริงในสังคม หากแต่ถูกพิจารณาในฐานะสิ่งผิดปกติหรือความเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานที่ได้รับการยอมรับหรือเบี่ยงเบนไปจากวิถีความถูกต้องซึ่งควรจะเป็น และอาจแย้งต่อหลักศีลธรรมที่สังคมไทยพิจารณาในฐานะ “ความดีงาม” “ความถูกต้อง” หรือ “ลักษณะอันพึงประสงค์ในการใช้ชีวิต” ซึ่งนำไปสู่ข้อถกเถียงบนฐานของความถูกต้องทางศีลธรรม สื่อมวลชนเหล่านี้หันมาทำหน้าที่นำเสนอเสียงสะท้อนเพื่อเรียกร้องการตระหนักรู้ ความเข้าใจจากสังคมให้แก่กลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตรา ไม่ว่าจะเป็นประเด็นเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ ความแตกต่างทางความคิด การยุติการตั้งครุฑ์ อาชีพสีเทา ข้อคิดเห็นทางการเมือง รสนิยมความชอบ ซึ่งมักไม่ถูกนำเสนอใน “ที่แจ้ง” หรือสื่อกระแสหลัก

โดยทั่วไปกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตรา หมายถึง กลุ่มคนที่มีพฤติกรรมแปลกแยก แยกต่าง หรือเบี่ยงเบนจากสังคมรอบข้าง กระทั่งถูกพิจารณาในฐานะผู้ที่ไม่สอดคล้องและทำลายบรรทัดฐานซึ่งคนในสังคมยอมรับและยึดถือร่วมกัน (Becker, 1963 as cited in Thornberg, Halldin, Bolmsjö, and Petersson, 2013, p. 310) กลุ่มคนเหล่านี้มักถูกรังแกด้วยคำพูด อาทิ การด่าทอ การตำหนิ อีกทั้งถูกทำร้ายร่างกาย ถูกกล่าวถึงในเชิงลบ กีดกัน และเบียดขับออกจาก “ความปกติ” ไปสู่ “ความผิดปกติ” กล่าวคือ พวกเขา

ถูกลดคุณค่าหรือให้สถานะต่ำกว่า เพียงเพราะมีพฤติกรรม ทักษะ หรืออัตลักษณ์แตกต่างไปจากผู้คนส่วนใหญ่ (โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, 2563) สำหรับสังคมไทย หนึ่งในกลุ่มที่ถูกสังคมและสื่อตราอยู่เสมอก็คือ กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศทุกรูปแบบ รวมไปถึงกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน และคนข้ามเพศ แม้สังคมปัจจุบันจะอ้างถึงความเปิดกว้างและการยอมรับความแตกต่างในตัวบุคคลอยู่บ่อยครั้ง แต่ก็ปฏิเสธมิได้ว่ายังคงมีการกีดกันและดูถูกกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นและพฤติกรรมที่แตกต่างอยู่เรื่อยมา

“echo” เกิดขึ้นมาในฐานะสื่อออนไลน์ ซึ่งประกอบไปด้วยเว็บไซต์ เฟซบุ๊กแฟนเพจ ยูทูป อินสตาแกรม และทวิตเตอร์ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อนำเสนอประเด็นนอกกระแสที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม มิใช่ประเด็นที่สื่อดั้งเดิมและสื่อใหม่ส่วนใหญ่ทุกวันนี้แย่งกันนำเสนอซ้ำไปซ้ำมา แต่กลับเป็นประเด็นซึ่งผู้คนจำนวนมากให้ความสนใจ

echo เลื่อนนำเสนอสาร (Content) ในรูปแบบวิดีโอแนวสารคดีผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเฟซบุ๊ก และเริ่มได้รับความนิยมในโลกออนไลน์จากการผลิตวิดีโอแนวสารคดีเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดและระบบการศึกษาไทย ซึ่งทำให้มีผู้ติดตามและให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก echo ต้องการให้ผู้ติดตามทุกคนพิจารณาสื่อออนไลน์ echo ในฐานะ “เพื่อน” ที่คอยเล่าเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งรอบตัว สังคม หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยมิได้ตัดสินถึงความถูกผิดของประเด็นที่นำเสนอ หากแต่เป็นการเล่าสู่กันฟังว่าสิ่งนั้น ๆ การกระทำนั้น ๆ หรือความคิดเห็นนั้น ๆ ดำรงอยู่จริงในสังคม โดยคาดหวังให้ผู้รับสารเป็นผู้ตัดสินความถูกต้องเหมาะสม หรือแสดงความคิดเห็นด้วยตนเอง (“รู้จักเพจ echo ประกาศตัวเป็น ‘เสียงของคนรุ่นใหม่’ วิดีโอคอนเทนต์ ที่กล้าตั้งคำถามกับสังคม”, 2561) เมื่อยึดแนวคิดหลักของการสื่อสารแบบเพื่อนเล่าสู่กันฟัง echo จึงมีวิธีใช้ภาษาและแนวทางการสื่อสารที่ตรงไปตรงมา เน้นการสื่อสารที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจง่ายที่สุด

ภาพที่ 1.1 เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 17 มิ.ย. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/fookingecho>

อาจกล่าวได้ว่า echo เป็นสื่อกลางในการสะท้อนเสียงของคนรุ่นใหม่ออกสู่สังคมภายนอก โดยมีได้จำกัดว่าประเด็นที่ได้รับการหยิบยกมานำเสนอจะต้องเป็นประเด็นใดบ้าง ส่งผลให้หลายครั้งสื่อออนไลน์ echo ได้เป็นสื่อกลางในการเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศที่ถูกสังคมตีตราด้วยการกระทำ ความคิด หรือความเชื่อของคนกลุ่มนี้ที่ขัดต่อบรรทัดฐานของสังคม จนกระทั่งวิถีโอเนวารคดีในสื่อออนไลน์ echo ได้รับการแบ่งปันต่อกันในโลกออนไลน์และเกิดเป็นกระแสสังคม

ดังที่กล่าวไปข้างต้น echo มีได้ชี้ว่าการกระทำที่ถูกสังคมตีตราเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือผิดพลาด หากแต่นำกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตรามาแสดงความคิดเห็นต่อคำถามจำนวนมากที่สังคมมีต่อพวกเขาผ่านการสร้างสรรค์วิถีโอเนวารคดีที่ถ่ายทอดบทสัมภาษณ์ของคนกลุ่มนี้ คงปฏิเสธมิได้ว่าวิธีการนำเสนอเนื้อหาออนไลน์ของสื่อออนไลน์ดังกล่าวมีความน่าสนใจอย่างมากต่อกลุ่มคนรุ่นใหม่ เนื่องจากผู้ผลิตเน้นการนำเสนอประเด็นซึ่งเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ได้ใช้พื้นที่ในโลกออนไลน์เพื่อแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเปิดกว้าง ไตร่ตรองเกี่ยวกับสิ่งรอบตัวด้วยเหตุและผลนอกกรอบความคิดและความเชื่อแบบเดิม ๆ จนกระทั่ง echo เปรียบเสมือนสะพานเชื่อมระหว่างกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราซึ่งปราศจาก “เสียง” ที่จะใช้อธิบายความชอบธรรมในความคิด ความเชื่อ และการกระทำของตนเองกับกลุ่มคนทั่วไปที่มีวิถีชีวิตสอดคล้องกับบรรทัดฐานของสังคม คำถามสำคัญคือ สื่อออนไลน์ echo มีวิธีการอย่างไรในการนำเสนอประเด็นที่มีความอ่อนไหวทางศีลธรรมออกไปสู่สังคมให้เป็นที่ยอมรับได้ และมีผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจเป็นจำนวนหลายแสนคน การมีผู้ติดตามสื่อออนไลน์ echo จำนวนมากสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตรามิได้ถูกพิจารณาในฐานะความผิดปกติเสมอไป หากแต่เป็นกลุ่มคนที่สังคมเฝ้ารอที่จะได้ยิน “เสียง” ผ่านสื่อหรือตัวกลางที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวของพวกเขาได้อย่างน่าสนใจ

เมื่อพิจารณาดังข้างต้น ผู้วิจัยได้มาซึ่งคำถามที่จุดประกายความคิดให้ตัดสินใจทำการศึกษาวิจัยบุคคลเหล่านี้ ซึ่งก็คือคำถามที่ว่า “สื่อออนไลน์ echo มีรูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศผ่านวิถีโอเนวารคดีได้อย่างไร”

การศึกษาเพื่อตอบคำถามดังกล่าวอาจเป็นประโยชน์ในฐานะแนวทางการกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารมุมมองเกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศในสื่อออนไลน์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต อีกทั้งอาจสร้างความเข้าใจต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มคนที่มีพฤติกรรมไม่สอดคล้องกับความ

คาดหวังในเรื่องเพศของสังคม กระตุ้นให้สังคมเกิดการยอมรับในความแตกต่างทางเพศและรสนิยมของปัจเจกบุคคล ลดปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมการเปิดรับความคิดเห็นใหม่ ๆ นอกเหนือไปจากความคิดเห็นกระแสหลัก เปิดโอกาสสู่การเป็นสังคมซึ่งสามารถยอมรับความแตกต่างได้ดียิ่งขึ้น

ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาในหัวข้อ “การนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo” ครั้งนี้ เป็นสิ่งที่น่าสนใจและมีความสำคัญอย่างมากต่อการนำมาซึ่งความเข้าใจและตระหนักถึงรูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศ หรือกลุ่มคนซึ่งถูกพิจารณาในฐานะความแตกต่างไปจากความคาดหวังของสังคมผ่านสื่อออนไลน์ ก่อให้เกิดความเข้าใจในรูปแบบการนำเสนอประเด็นที่มีความล่อแหลมให้เป็นที่ยอมรับได้ในวงกว้าง ซึ่งอาจส่งผลให้กลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศมีพื้นที่ในการแสดงจุดยืนหรือเหตุผลสนับสนุนการกระทำของตนเองในสื่อออนไลน์มากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การส่งเสริมให้เกิดสังคมที่เต็มไปด้วยการยอมรับความแตกต่างและการอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจอย่างแท้จริง มิใช่เพียงสังคมที่ “ทนได้ แต่ยอมรับไม่ได้”

1.2 คำถามงานวิจัย

สื่อออนไลน์ echo มีรูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษารูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้เก็บข้อมูลจากวิดีโอแนวสารคดีของสื่อออนไลน์ echo ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นความหลากหลายทางเพศ ที่ได้รับการเผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2561-2563

1.5 นิยามศัพท์

การศึกษารายบุคคลเรื่อง “การนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิยามด้วยอัตลักษณ์ทางเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo” เล่มนี้ มีคำนิยามศัพท์เฉพาะที่ต้องการจำกัดความหมายให้เฉพาะเจาะจง ชัดเจน ไม่กำกวมหรือครอบคลุมกว้างเกินไป เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้วิจัยและผู้อ่าน ได้แก่

1. **มุมมองใหม่** หมายถึง ความคิดเห็นและทัศนคติของบุคคลเกี่ยวกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย ซึ่งแตกต่างไปจากมุมมองในอดีตที่ว่าคนกลุ่มนี้เป็นคนไร้ค่า ไม่ปกติ มีรูปแบบความรักที่ขัดต่อศีลธรรมและความดีงาม รวมทั้งเป็นกลุ่มคนที่ใช้คำพูดหยาบคายและมีอารมณ์รุนแรง ซึ่งส่งผลให้คนกลุ่มนี้ถูกเลือกปฏิบัติในหลายแง่มุม

อาจกล่าวได้ว่าสังคมมีมุมมองเชิงลบต่อกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศมาตั้งแต่อดีต อย่างไรก็ตาม มุมมองใหม่ที่จะถูกนำเสนอในการศึกษานี้ย่อมเป็นมุมมองที่ส่งเสริมว่าคนกลุ่มนี้เป็นคนปกติ เพียงแต่มีอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่างและหลากหลาย มีรูปแบบความรักและความรู้สึกที่สามารถเข้าใจได้ไม่ยาก รวมทั้งมีคุณค่าในฐานะมนุษย์คนหนึ่งไม่ต่างจากชายจริงหญิงแท้ในสังคม

2. **กลุ่มคนที่ถูกสังคมนิยามด้วยอัตลักษณ์ทางเพศ** หมายถึง กลุ่มคนซึ่งถูกลดทอนคุณค่าหรือให้สถานะต่ำกว่า เนื่องจากมีอัตลักษณ์ทางเพศในรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งมีใช้ “เพศชาย” และ “เพศหญิง” ตามบรรทัดฐานเกี่ยวกับเพศโดยกำเนิดที่สังคมยอมรับร่วมกัน โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1) กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ หมายถึง กลุ่มคนที่มีอัตลักษณ์ทางเพศทุกรูปแบบ ซึ่งมีใช้เพศชายและเพศหญิง และถูกถ่ายทอดเรื่องราวผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo ในลักษณะภาพรวมของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศโดยมิได้แบ่งกลุ่มอย่างเฉพาะเจาะจง

2) กลุ่มคนเสรีเพศ หมายถึง กลุ่มคนที่ไร้การยึดติดในความเป็นชาย (Masculinity) และความเป็นหญิง (Femininity) อย่างถาวร หากแต่สามารถเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์ภายนอกของตนเองให้เป็นชายและหญิงเมื่อใดก็ได้ตามที่ตนเองต้องการ

3) กลุ่มคนข้ามเพศ หมายถึง กลุ่มคนที่มีเพศสภาพ (Gender) ไม่ตรงกับเพศสรีระ (Sex) อาทิ ชายข้ามเพศ และหญิงข้ามเพศ

4) กลุ่มคนรักเพศเดียวกัน หมายถึง กลุ่มคนที่มีเพศสภาพตรงกับเพศสรีระ หากแต่มีเพศวิถี (Sexuality) ในรูปแบบคนรักเพศเดียวกัน (Homosexuality) อาทิ เลสเบียน และเกย์

3. รูปแบบในการนำเสนอ หมายถึง รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดีเพื่อนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศในสื่อออนไลน์ echo โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) ประเภทของแก่นเรื่อง
- 2) มุมมองในการเล่าเรื่องของตัวละคร
- 3) เทคนิคทางภาพและเสียง
- 4) การใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพ

4. เนื้อหาในการนำเสนอ หมายถึง สารหลักที่ผู้ผลิตวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo ต้องการสื่อสารเพื่อนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศ และรูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมของคนกลุ่มนี้ที่ถ่ายทอดผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ดังกล่าว

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาครั้งนี้คือ

1. ได้เข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo
2. ได้ทราบถึงปัญหาการตีตราและเลือกปฏิบัติซึ่งเกิดขึ้นกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศในสังคมไทย อันอาจเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยและผู้อ่านด้วยการก่อให้เกิดความตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและหาแนวทางในการลดปัญหาการตีตราและเลือกปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมในชีวิตประจำวัน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษารายบุคคลในหัวข้อ “การนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิยามด้วยอัตลักษณ์ทางเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจรูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิยามด้วยอัตลักษณ์ทางเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีของสื่อออนไลน์ echo โดยการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอันเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจรูปแบบและวิธีการนำเสนอในสื่อ รวมไปถึงถึงการทำความเข้าใจสื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นสื่อประเภทเดียวที่จะถูกศึกษาในการศึกษานี้

2.1 แนวคิดการเล่าเรื่อง (Narration)

การเล่าเรื่อง หมายถึง วิธีอย่างหนึ่งในการส่งสารเพื่อให้เรื่องราวที่ต้องการส่งผ่านมีความน่าสนใจและถ่ายทอดไปสู่ผู้รับสารได้ง่าย การเล่าเรื่องย่อมมีโครงสร้างและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่แน่นอน ซึ่งรวมไปถึงฉากย้อนอดีตและความคาดหวัง (Genette, 1980) โดยหน้าที่หลักของการเล่าเรื่อง คือ การถ่ายทอดสาร จินตนาการ และความสนุกสนานไปสู่ผู้รับสาร ช่วยให้ผู้รับสารหรือมนุษย์สามารถทำความเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ รอบตัวได้ดียิ่งขึ้น รวมไปถึงการโน้มน้าวใจผู้รับสารให้คล้อยตาม (กาญจนา แก้วเทพ, 2544)

ทั้งนี้การเล่าเรื่องย่อมประกอบไปด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 โครงเรื่อง (Plot) กล่าวคือ การนำเหตุการณ์ต่าง ๆ มาเรียงร้อยต่อกันด้วยหลักเหตุผล มิใช่การลำดับเวลา เปรียบเสมือนชุดของเหตุการณ์ที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (ประพนธ์ ตติยวรกุลวงศ์, 2553, น. 25) ซึ่งโดยทั่วไปโครงเรื่องจะมีการลำดับเหตุการณ์ในการเล่าเรื่อง 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 เริ่มเรื่อง (Exposition) กล่าวคือ จุดเริ่มต้นซึ่งจุดของความสนใจของผู้ชมให้ติดตามต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาเหตุการณ์ (Raising Action) กล่าวคือ จุดที่เรื่องราวเริ่มดำเนินไปอย่างเข้มข้นขึ้น และความขัดแย้งทวีความรุนแรง

ขั้นตอนที่ 3 ภาวะวิกฤต (Climax) กล่าวคือ จุดที่ความขัดแย้งพุ่งขึ้นสูงสุดถึงจุดแตกหัก ตัวละครต้องตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง

ขั้นตอนที่ 4 ภาวะคลี่คลาย (Falling Action) กล่าวคือ จุดที่วิกฤตได้ผ่านพ้นไป เนื่องจากปัญหาความขัดแย้งได้รับการแก้ไขแล้ว

ขั้นตอนที่ 5 การยุติเรื่อง (Ending) กล่าวคือ จุดที่เรื่องราวได้สิ้นสุดลง ซึ่งสามารถเป็นไปได้ในหลายลักษณะ เช่น จบด้วยความสุข หรือจบด้วยความสูญเสีย เป็นต้น (วิฑพร ศรีจันทร์, 2551, น. 11)

องค์ประกอบที่ 2 แก่นเรื่อง (Theme) กล่าวคือ ความคิดรวบยอดของเรื่องราวซึ่งถูกเล่า แก่นเรื่องมีความสำคัญในฐานะแนวทางในการเล่าเรื่อง แก่นเรื่องจะสามารถถูกทำความเข้าใจได้ผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเล่าเรื่อง อาทิ ลักษณะตัวละคร ชื่อเรื่อง คำพูดของตัวละคร อาจกล่าวได้ว่าแก่นเรื่องเปรียบเสมือนศูนย์กลางของเรื่อง (พิชญ์รักษ์ ปิตาทะสังข์, 2548, น. 25) หรือความคิดเห็นและความหมายที่ผู้เขียนต้องการส่งผ่านไปยังผู้รับสารหรือผู้ชม

อย่างไรก็ตามแก่นเรื่องเป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ระหว่างกระบวนการทำงาน (เฟลิตตา, 2534) มิใช่สิ่งที่จะต้องวางแผนไว้ล่วงหน้าเพียงอย่างเดียวเสมอไป

ภาพยนตร์แต่ละเรื่องมักประกอบไปด้วยแก่นเรื่องประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ประเภทที่ 1 เชิงผลกระทบทางจริยธรรม (Moral Implications)

ประเภทที่ 2 เชิงความจริงของธรรมชาติของมนุษย์ (The Truth of Human Nature)

ประเภทที่ 3 เชิงปัญหาสังคม (Social Problems)

ประเภทที่ 4 เชิงการต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (The Struggle for Human Dignity)

ประเภทที่ 5 เชิงความซับซ้อนของความสัมพันธ์ของมนุษย์ (The Complexity of Human Relationships)

ประเภทที่ 6 เชิงการเติบโต / การสูญเสียความบริสุทธิ์ / การตระหนักรู้ (Coming of Age / Loss of Innocence / Growing Awareness)

ประเภทที่ 7 เชิงคำถามทางปรัชญาหรือจริยธรรม (A Moral or Philosophical Riddle)

โดยภาพยนตร์แต่ละเรื่องจะประกอบไปด้วยแก่นเรื่องประเภทใดประเภทหนึ่งดังที่กล่าวมาข้างต้น (Boggs and Petrie, 2006)

องค์ประกอบที่ 3 ตัวละคร (Character) กล่าวคือ บุคคลที่มีความสัมพันธ์กับเรื่องราวในเรื่องเล่า นั้น ๆ ซึ่งหมายรวมถึงบุคลิกภาพและลักษณะ อาทิ รูปร่าง หน้าตา และอุปนิสัยของตัวละครแต่ละตัว (Perrine, 1974, p. 68-69) โดยการบอกลักษณะของตัวละครสามารถเป็นไปได้ทั้งทางตรงโดยใช้การแสดงให้เห็นหรือบรรยายออกมาอย่างตรงไปตรงมา และทางอ้อมโดยการให้ตัวละครอื่น ๆ เล่าเกี่ยวกับลักษณะของตัวละครนั้น ๆ

ตัวละครและโครงเรื่องเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างแยกไม่ออก เนื่องจากหากไม่มีตัวละคร ก็ย่อมไม่มีโครงเรื่องหรือลำดับเหตุการณ์ที่ถูกเรียงร้อยต่อกัน อาจกล่าวได้ว่าการผจญภัยของตัวละครภายในเรื่องราวนั้นเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดโครงเรื่อง (วรัทพร ศรีจันทร์, 2551, น. 13) เรื่องเล่าย่อมก่อให้เกิดความเข้าใจในจิตใจของตัวละคร ผู้ชมสามารถเข้าถึงหรือรู้จักตัวละครได้มากขึ้นผ่านการกระทำของตัวละครหรือการบรรยายถึงตัวละคร โดยผู้แต่ง

โดยทั่วไปตัวละครที่เห็นได้ตามภาพยนตร์ มักมีทั้งตัวละครหลัก (Main Character) และ ตัวละครรอง (Subordinate Character) ซึ่งถูกแบ่งโดยบทบาทภายในภาพยนตร์ และตัวละครแต่ละตัวมักมีมากกว่ามิติเดียว ได้แก่ 1) ชีวิตเบื้องหลัง (Interior) ซึ่งหมายถึงส่วนที่ประกอบสร้างตัวตนของตัวละครขึ้นมา เรียกว่า “ภูมิหลังของตัวละคร” เป็นการกล่าวถึงชีวิตตั้งแต่เกิดจนถึงจุดเริ่มเรื่องในภาพยนตร์ที่จะเป็นประโยชน์ในการอธิบายแรงจูงใจในการกระทำต่าง ๆ ของตัวละครได้เป็นอย่างดี และ 2) ชีวิตเบื้องหน้า (Exterior) ซึ่งหมายถึงภาพหรือการกระทำของตัวละครที่ปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจนในภาพยนตร์ (รักสานต์ วิวัฒน์สินอุดม, 2558)

องค์ประกอบที่ 4 ฉาก (Setting) กล่าวคือ หมายถึงสถานที่และเวลา ซึ่งเหตุการณ์ต่าง ๆ ภายในเรื่องราวเกิดขึ้น โดยฉากย่อมมีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของตัวละคร อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับโครงเรื่องอย่างแยกไม่ออก ในกระบวนการผลิตภาพยนตร์ผู้ผลิตจำเป็นต้องสร้างสรรค์ฉากที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของตัวละครในแต่ละเหตุการณ์ ขณะเดียวกันการกระทำของตัวละครก็ย่อมมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ฉากเช่นกัน (วิฑูรย์ ศรีจันทร์, 2551, น. 13) ฉะนั้น ฉากแต่ละฉากควรมีความสอดคล้องกับโครงเรื่องและตัวละคร อีกทั้งยังต้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเพื่อความเป็นเอกภาพของเรื่องราวทั้งหมดภายในเรื่องเล่า

องค์ประกอบที่ 5 สัญลักษณ์ (Symbol) กล่าวคือ สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นภายในภาพยนตร์เพื่อทำหน้าที่บ่งบอกความหมายบางประการแทนวัตถุหรือของจริง (Object) สัญลักษณ์จะช่วยบ่งบอกความหมายของเรื่องราว เพราะฉะนั้น ในกระบวนการผลิตภาพยนตร์ผู้ผลิตควรจัดวางให้สัญลักษณ์ต่าง ๆ มีความหมายไปในทิศทางเดียวกัน (ประพนธ์ ตติยวรกุลวงศ์, 2553, น. 27) ไม่ว่าจะเป็นสัญลักษณ์ทางภาพหรือสัญลักษณ์ทางเสียง

องค์ประกอบที่ 6 ขั้วขัดแย้ง (Conflict) กล่าวคือ การเพิ่มขั้วขัดแย้งเข้าไปในโครงเรื่องจะช่วยให้เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ถูกเรียงร้อยเข้าด้วยกันมีความน่าสนใจมากขึ้น ถือเป็น การเพิ่มความเข้มข้นให้กับโครงเรื่องของภาพยนตร์ (ประพนธ์ ตติยวรกุลวงศ์, 2553, น. 27) โดยหลักแล้วภาพยนตร์มักแบ่งขั้วขัดแย้งออกเป็น 4 ประเภท ดังต่อไปนี้

ประเภทที่ 1 ขั้วขัดแย้งระหว่างตัวละคร

ประเภทที่ 2 ขั้วขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร

ประเภทที่ 3 ขั้วขัดแย้งระหว่างตัวละครกับกฎเกณฑ์หรือโครงสร้างของสังคม

ประเภทที่ 4 ขั้วขัดแย้งระหว่างตัวละครกับพลังภายนอก เช่น พลังเหนือธรรมชาติ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 7 มุมมองในการเล่าเรื่อง (Narrative Point of View) กล่าวคือ มุมมองในการทำความเข้าใจพฤติกรรมของตัวละครภายในเรื่องเล่า โดยมุมมองในการเล่าเรื่องย่อมแตกต่างกันไปตามอุดมการณ์ ความเชื่อ และค่านิยมของผู้เล่า ซึ่งมีปัจจัยสำคัญมาจากประสบการณ์ส่วนตัวหรือความใกล้ชิดของผู้เล่าต่อการกระทำของตัวละครหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโครงเรื่องนั้น ๆ

แน่นอนว่ามุมมองในการเล่าเรื่องของผู้เล่าย่อมมีอิทธิพลต่อการนำเสนอเรื่องราวภายในภาพยนตร์ ยิ่งไปกว่านั้นมุมมองเหล่านั้นย่อมกระทบต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้รับสารหรือผู้ชมภาพยนตร์ กล่าวคือ อาจส่งผลให้ผู้ชมเกิดการคล้อยตามมุมมองนั้น ๆ ได้ หากผู้เล่ามีความสามารถในการนำเสนอที่ดี (พิชญ์รักษ์ ปิตาทะสังข์, 2548, น. 28)

โดยทั่วไปมุมมองหรือแง่มุมในการเล่าเรื่องสามารถถูกแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

ประเภทบุคคลที่ 1 (First Person) กล่าวคือ ผู้เล่ากล่าวถึงเรื่องราวนั้น ๆ ผ่านมุมมองประสบการณ์ตรงจากตัวผู้เล่าเอง เป็นการให้ความสำคัญกับตัวผู้เล่าเป็นหลัก ผู้เล่าเรื่องสามารถสอดแทรกอารมณ์ รายละเอียดของเรื่องราว และวัตถุประสงค์ในการเล่าเรื่องได้เป็นอย่างดี โดยมักใช้คำสรรพนามแทนตัวเอง อาทิ “ฉัน” และ “พวกเรา”

ประเภทบุคคลที่ 2 (Second Person) กล่าวคือ ผู้เล่ากล่าวถึงเรื่องราวนั้น ๆ ผ่านมุมมองของผู้อ่านหรือผู้ฟัง โดยมักใช้คำสรรพนามแทนผู้อ่านหรือผู้ฟัง อาทิ “คุณ” และ “...ของคุณ”

ประเภทบุคคลที่ 3 (Third Person) กล่าวคือ ผู้เล่ากล่าวถึงเรื่องราวนั้น ๆ ผ่านมุมมองซึ่งตัวผู้เล่าเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ในเรื่องราวดังกล่าว ผู้ที่มีส่วนร่วมในเรื่องราวนี้มักถูกใช้คำสรรพนามเรียกแทนในฐานะบุคคลที่ 3 อาทิ “เขา” และ “พวกเขา” (Meyer, 2012)

อาจกล่าวได้ว่าการเล่าเรื่อง (Narration) คือวิธีการอย่างหนึ่งในการส่งสารไปสู่ผู้รับสารให้เกิดความน่าสนใจ ทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจเนื้อหาของสารได้ง่ายยิ่งขึ้น อีกทั้งยังถ่ายทอด

จินตนาการและความสนุกสนานเพลิดเพลินไปสู่ผู้รับสาร พร้อมทั้งโน้มน้าวใจผู้รับสารไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งตามมุมมองของผู้ส่งสาร โดยการเล่าเรื่องย่อมมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร ฉาก สัญลักษณ์ ขั้วขัดแย้ง และมุมมองในการเล่าเรื่อง ซึ่งเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันอย่างแยกขาดมิได้

แนวคิดดังกล่าวอาจเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้ในฐานะแนวคิดที่จะช่วยส่งเสริมมิติของการวิเคราะห์รูปแบบการเล่าเรื่องของตัวละครในวิดีโอสารคดีของสื่อออนไลน์ echo ซึ่งเป็นสื่อสำคัญเพียงสื่อเดียวที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับรายการสารคดี (Documentary Programme)

สารคดี หมายถึง งานเขียน งานประพันธ์ หรือรายการที่ถ่ายทอดเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงหรือความเป็นจริงในสังคม อาทิ ความหลากหลายในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ สารคดีย่อมถูกเรียบเรียงขึ้นจากความจริง มิใช่จินตนาการ ได้รับการร้อยเรียงขึ้นจากข้อมูลที่เป็นความจริงมากที่สุด มุ่งให้ข่าวสาร ข้อมูลความรู้ หรือความกระจ่างแก่ผู้รับสารเป็นสำคัญ ส่งเสริมความคิดของประชาชน พร้อมทั้งให้ความเพลิดเพลินในเวลาเดียวกัน (เกศินี จุฑาวิจิตร, 2552, น. 259) สารคดีมีอิสระในการใช้สำนวนภาษาที่ทันสมัย เร้าใจ และชวนติดตาม (เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต, 2533, น. 61) โดยสารคดีมีหลักสำคัญอยู่ 2 ประการ ได้แก่ 1) ต้องถ่ายทอดข้อมูลความจริงออกสู่ผู้รับสารอย่างสร้างสรรค์ และ 2) ต้องมีผลต่อความรู้สึกลึกซึ้งและอารมณ์ร่วมของผู้รับสาร

หากกล่าวถึง “รายการสารคดี” (Documentary) จึงหมายความว่า รายการที่ถูกผลิตขึ้นในลักษณะของการเล่าเรื่องหรือบรรยายความรู้ ซึ่งต้องเป็นเรื่องจริงหรืออ้างอิงจากข้อเท็จจริงเสมอ อีกทั้งรายการสารคดีลักษณะนี้จำเป็นต้องใช้เสียงของบุคคลจริงจากเหตุการณ์ในหัวข้อที่นำเสนอมาถ่ายทอดสู่ผู้รับสาร

รายการสารคดีสามารถใช้เทคนิคในการเล่าเรื่องแก่ผู้รับสารได้อย่างหลากหลาย อาทิ การบอกเล่า การสัมภาษณ์ การบรรยาย คำอธิบายของผู้เห็นเหตุการณ์ คำวิจารณ์ของคนเดินถนน และการ

ใช้เพลงและเสียงประกอบ รายการสารคดีที่ดีควรประกอบด้วยเสียงพูด หรือเสียงประกอบจากเหตุการณ์จริง และใช้คำบรรยายน้อยที่สุด

รายการสารคดีสามารถแบ่งตามลักษณะของรายการได้เป็น 5 ประเภท ดังต่อไปนี้

ประเภทที่ 1 สารคดีทั่วไป กล่าวคือ รายการสารคดีเกี่ยวกับเรื่องทั่วไป อาทิ บุคคล สัตว์ สิ่งของ พืช และอื่น ๆ ตามความเห็นควรของผู้ผลิตรายการ

ประเภทที่ 2 สารคดีเนื่องในโอกาสพิเศษ กล่าวคือ รายการสารคดีเกี่ยวกับเทศกาล โอกาสพิเศษ เหตุการณ์ที่มีความน่าสนใจในช่วงใดช่วงหนึ่ง เช่น วันสำคัญ บุคคลสำคัญ เป็นต้น โดยมักเป็นการนำเสนอเพื่อยกย่อง และทำให้ผู้ชมระลึกถึงความสำคัญของสิ่งนั้น ๆ

ประเภทที่ 3 สารคดีเชิงวิเคราะห์ กล่าวคือ รายการสารคดีเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของมนุษย์ หรือสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ที่ต้องเผชิญกับปัญหา เน้นหนักที่การให้ข้อเท็จจริง และการแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมให้ผู้ชมเกิดความมานะพยายามในการแก้ไขปัญหาที่จะต้องเผชิญ และทิ้งท้ายด้วยแง่คิด

ประเภทที่ 4 สารคดีเชิงข่าว กล่าวคือ รายการสารคดีที่เกี่ยวข้องเนื่องจากข่าวที่น่าสนใจ เน้นนำเสนอเบื้องหลังเชิงลึกของข่าว นำเสนอการวิเคราะห์เนื้อหาของข่าวหลากหลายแง่มุม โดยไม่สอดแทรกความคิดเห็นส่วนตัว

ประเภทที่ 5 สารคดีท่องเที่ยว กล่าวคือ รายการสารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การเดินทาง แหล่งท่องเที่ยว การเตรียมพร้อมสำหรับการท่องเที่ยวในที่ต่าง ๆ และความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงข้อมูลที่พิกและค่าใช้จ่าย

รายการสารคดีมีองค์ประกอบเหมือนการเขียนความเรียง แบ่งออก 3 ส่วน ได้แก่ 1) ส่วนนำ เป็นการเกริ่นให้ผู้รับสารทราบว่าจะนำเสนอเป็นเรื่องอะไร เน้นสร้างความสนใจในประเด็นที่นำเสนอ 2) ส่วนเนื้อเรื่อง เป็นการขยายเนื้อความให้ผู้รับสาร ได้รับรายละเอียดและข้อมูล และ 3) ส่วนสรุป เป็นการสร้างความประทับใจและทิ้งท้ายด้วยแง่คิดที่น่าสนใจ (วนิดา บำรุงไทย, 2545, น. 44)

อาจสรุปได้ว่ารายการสารคดีเป็นรายการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ สาระ และข้อเท็จจริงมากที่สุดแก่ผู้ชมเป็นแก่นสำคัญ หากแต่ยังไม่ละทิ้งการสื่อสารในลักษณะที่สร้างความ

ผลิตเพลินให้แก่ผู้ชมในเวลาเดียว รายการสารคดีมีหลากหลายประเภท โดยขึ้นอยู่กับจุดเน้นของรายการสารคดีประเภทนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นสารคดีทั่วไป สารคดีเนื่องในโอกาสพิเศษ สารคดีเชิงวิเคราะห์ สารคดีเชิงข่าว และสารคดีท่องเที่ยว ทั้งนี้รายการสารคดีมักทั้งทำไว้ด้วยข้อคิดหรือสาระสำคัญที่ชวนให้ผู้ชมคิดต่อและอาจนำไปสู่การตัดสินใจบางประการเกี่ยวกับประเด็นที่นำเสนอ

แนวคิดดังกล่าวอาจเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้ในฐานะแนวคิดที่จะช่วยอธิบายลักษณะและรูปแบบของวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญในการนำเสนอเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงในสังคมหากแต่ถูกเพิกเฉยจากสื่อดั้งเดิม

2.3 แนวคิดสื่อใหม่ (New Media)

สื่อใหม่ หมายถึง สื่อที่เปลี่ยนแปลงมาจากสื่อดั้งเดิมหรือสื่อที่เกิดขึ้นก่อนยุคอินเทอร์เน็ต และมีจุดมุ่งหมายในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ป้ายประกาศ โฆษณาต่าง ๆ เป็นต้น โดยการพัฒนาของสื่อใหม่ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้สื่อเปลี่ยนผ่านจากระบบอนาล็อกสู่ระบบดิจิทัล สามารถส่งสารไปสู่ผู้รับสารได้หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นภาพ เสียง และข้อความซึ่งเป็นตัวอักษรได้ในเวลาเดียวกัน (พสนันท์ ปัญญาพร, 2555)

สื่อใหม่เป็นสื่อที่ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และอินเทอร์เน็ต ได้รับความนิยมนจากผู้คนในปัจจุบันเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นตัวเชื่อมต่อการสื่อสารที่สามารถตอบสนองโจทย์ความต้องการในยุคข้อมูลข่าวสารได้เป็นอย่างดี (วิกานดา พรสกุลวานิช, 2562, น. 8-9) โดยทั่วไปอาจสามารถจำแนกประเภทของสื่อใหม่เป็น 4 ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ 1 สื่ออินเทอร์เน็ต (Internet Media) อาทิ เว็บไซต์และอีเมล

ประเภทที่ 2 สื่อดิจิทัล (Digital Media) อาทิ หนังสือดิจิทัล สื่อภาพและเสียงดิจิทัล

ประเภทที่ 3 สื่อเคลื่อนที่ (Mobile Media) อาทิ สื่อมือถือ

ประเภทที่ 4 สื่อสังคม (Social Media) อาทิ เฟซบุ๊ก ยูทูป และอินสตาแกรม

สื่อใหม่เป็นสื่อที่มีคุณลักษณะพิเศษที่ควรค่าแก่การศึกษาอยู่หลากหลายด้าน อาทิ สามารถทำให้ผู้รับสารส่งปฏิกิริยาตอบกลับ (Feedback) ได้ทันที (กาญจนา แก้วเทพ และนิคม ชัยขุนพล, 2555) ซึ่งถือเป็นการสื่อสารสองทาง สะดวกต่อการเข้าถึง ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เอื้อต่อการบูรณาการเคลื่อนย้ายและพกพาสะดวก มีลักษณะของการหลอมรวมกัน และสามารถประมวลเนื้อหาที่มาจากหลากหลายแหล่งเข้าไว้ด้วยกัน อีกทั้งอนุญาตให้ผู้รับสารเปลี่ยนแปลงเนื้อหาได้

หากกล่าวถึงคุณลักษณะของสื่อใหม่ อาจต้องพิจารณาผ่านปัจจัยทั้งสิ้น 5 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 รูปแบบการสื่อสาร กล่าวคือ สื่อใหม่อำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) และก่อให้เกิดการสื่อสารหลายทาง (Multiple-way Communication) ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถมีปฏิสัมพันธ์กันได้สะดวก ผู้รับสารมีช่องทางในการแสดงความคิดเห็นได้ง่าย หรือปฏิกิริยาตอบกลับได้ทันที

ด้านที่ 2 การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย กล่าวคือ สื่อใหม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายย่อย ๆ ที่มีลักษณะทางประชากรและความสนใจเฉพาะได้เป็นอย่างดี ดังนั้นเนื้อหาหรือสารที่ถูกส่งผ่านสื่อใหม่ไปสู่ผู้รับสารย่อมมีความเฉพาะเจาะจง (Personalized Message) เข้าถึงความต้องการเฉพาะของบุคคลได้

ด้านที่ 3 ตัวสารและความน่าเชื่อถือ กล่าวคือ แม้สารเพื่อการนำเสนอหรือส่งเสริมสินค้าจะสามารถเข้าถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้เป็นอย่างดี แต่หากเป็นเนื้อหาข่าวสารมักจะได้รับการกลั่นกรองหรือการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมในระดับต่ำ

ด้านที่ 4 การกระจายของข้อมูล กล่าวคือ การกระจายข้อมูลของสื่อใหม่สามารถกระจายออกไปได้ทั่วทุกมุมโลก มีข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ค่อนข้างต่ำ อีกทั้งยังสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อ ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาการเข้าถึงข้อมูลดังที่เกิดขึ้นในสื่อดั้งเดิม

ด้านที่ 5 การดำเนินงาน กล่าวคือ สื่อใหม่มีขั้นตอนในการดำเนินงานค่อนข้างยืดหยุ่น เนื่องจากต้องการความรวดเร็วในการดำเนินงาน เพราะมีการแข่งขันสูง ฉะนั้นจึงมีการวางแผนและขั้นตอนการผลิตที่ไม่ซับซ้อน

อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้เลือกสื่อออนไลน์ echo เป็นเพียงสื่อเดียวที่จะทำการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยเฟซบุ๊ก ยูทูป อินสตาแกรม และทวิตเตอร์ โดยช่องทางเหล่านี้ล้วนจัดเป็นสื่อสังคมที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่ในประเทศไทย ฉะนั้นคงเป็นการดีที่จะกล่าวถึงสื่อสังคมหรือสื่อสังคมออนไลน์ในรายละเอียด

สื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง สื่อที่ผู้ส่งสารสามารถใช้แบ่งปันข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายไปสู่ผู้รับสารผ่านเครือข่ายออนไลน์และระบบอินเทอร์เน็ต มุ่งเน้นให้เกิดการโต้ตอบระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารอย่างทันทีทันใด หรือแม้กระทั่งระหว่างผู้รับสารด้วยกันเอง (พิชิต วิจิตรบุญยรักษ์, 2554, น. 99) อาจกล่าวได้ว่าสื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อที่ทำให้มนุษย์เกิดการติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและเกิดสังคมขึ้นในโลกออนไลน์ อีกทั้งสามารถนำไปสู่การส่งต่อข้อมูลระหว่างกันต่อไปในวงกว้าง

สื่อสังคมออนไลน์สามารถแบ่งออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ ที่ได้รับการใช้งานบ่อย ดังต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1 บล็อก (Blogging) หมายถึง เว็บไซต์ที่อนุญาตให้ผู้เขียนแบ่งปันบทความของตนเอง โดยมักเป็นการแสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน มีจุดเด่นคือการสื่อสารอย่างเป็นกันเองระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน อีกทั้งยังเปิดรับการแสดงความคิดเห็น (Comment)

รูปแบบที่ 2 ไมโครบล็อก (Microblogging) หมายถึง บล็อกที่มีการจำกัดขนาดของการโพสต์ในแต่ละครั้ง อาทิ ทวิตเตอร์ สื่อสังคมออนไลน์ประเภทนี้สามารถใช้งานได้ง่ายและประหยัดเวลามักถูกนำมาใช้แจ้งกิจกรรมต่าง ๆ ของธุรกิจ เพื่อไม่ให้ขาดการติดต่อกับสังคม

รูปแบบที่ 3 เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking) หมายถึง เว็บไซต์ที่ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารกับเพื่อนที่รู้จักมาก่อนหรือรู้จักภายหลังทางออนไลน์ โดยเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์แต่ละแห่งมักมีคุณลักษณะต่างกัน แต่องค์ประกอบที่มีเหมือนกันคือ 1) โปรไฟล์ เพื่อแสดงข้อมูลเจ้าของบัญชี 2) การเชื่อมต่อกับผู้คน และ 3) การส่งข้อมูล อาทิ Facebook ซึ่งเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมสูงสุด

รูปแบบที่ 4 การแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ (Media Sharing) หมายถึง เว็บไซต์ที่อนุญาตให้ผู้ใช้สามารถทำการอัปโหลด (Upload) ไฟล์สื่อผสม (Multimedia) ขึ้นสู่เว็บไซต์เพื่อแบ่งปันข้อมูลแก่ผู้ใช้ทั่วไปได้ (พิชิต วิจิตรบุญยรักษ์, 2554, น. 100)

สื่อสังคมออนไลน์มีลักษณะสำคัญต่าง ๆ อยู่หลายประการ ได้แก่ 1) เป็นสื่อที่แพร่กระจายด้วยปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม การแพร่กระจายของสื่อเกิดจากการแบ่งปันเนื้อหาระหว่างผู้ใช้ 2) เป็นสารสนเทศที่สามารถมีผู้เข้าร่วมได้จำนวนมาก อาจเป็นการรวมกลุ่มสนทนา วิพากษ์วิจารณ์สินค้าหรือบริการต่าง ๆ ผู้รับสารมีสิทธิเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น และ 3) เป็นสื่อที่เปลี่ยนผู้บริโภคเนื้อหาเป็นผู้ผลิตเนื้อหา ทุกคนสามารถผลิตเนื้อหาและกระจายไปยังผู้รับสารได้อย่างเสรี

การนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ในชีวิตประจำวันอาจเกิดขึ้นได้จากวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไปของแต่ละบุคคล แต่โดยทั่วไปแล้วการนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้มักเป็นไปเพื่อการขยายช่องทางการสื่อสารกับวงสังคมที่ตนต้องการติดต่อ ให้สามารถกระทำได้สะดวกทุกที่และทุกเวลา แต่การนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ย่อมประกอบไปด้วยข้อดีและข้อเสีย (ตีวมาสเตอร์, 2562) กล่าวคือ แม้ว่าสื่อสังคมออนไลน์จะช่วยให้สามารถเกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว สร้างรายได้ให้แก่ผู้ใช้งาน ช่วยให้เกิดการติดต่อไร้พรมแดน อีกทั้งยังเป็นช่องทางการตลาดที่ดี แต่ก็ยังมีข้อเสียที่พึงพิจารณาอยู่เช่นกัน อาทิ การสูญเสียความเป็นส่วนตัว การถูกหลอกลวงจากมิจฉาชีพ และการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานต่าง ๆ ที่ได้รับการแบ่งปันผ่านสื่อสังคมออนไลน์

อาจสรุปได้ว่าสื่อใหม่ รวมถึงสื่อสังคมออนไลน์ คือ สื่อที่ทำงานโดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาเป็นส่วนประกอบสำคัญของการทำงาน เพื่อให้สามารถส่งข้อมูลข่าวสารหลากหลายรูปแบบให้แก่ผู้รับสารได้ทุกที่และทุกเวลา ทั้งนี้สื่อใหม่เป็นสื่อที่มีคุณลักษณะโดดเด่นและเอื้อประโยชน์ให้เกิดการใช้สื่อแบบหลอมรวมในปัจจุบัน

แนวคิดนี้อาจเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้ในฐานะแนวคิดที่จะช่วยอธิบายลักษณะของการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งก็คือการสื่อสารระหว่างผู้ผลิตวิดีโอสารคดีและผู้ติดตามสื่อออนไลน์ echo ที่จัดเป็นสื่อใหม่ประเภทหนึ่ง เรียกว่า “สื่อสังคม”

2.4 ทฤษฎีสัญญาวิทยาและการสร้างความหมาย (Semiology and Signification)

สัญญาวิทยา หมายถึง ศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบของสัญลักษณ์ซึ่งมีสามารถแยกออกจากระบบความคิดของมนุษย์ได้ โดยระบบของสัญลักษณ์เป็นสิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์อย่างปฏิเสธมิได้ ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูด ภาษาเขียน รหัส เครื่องหมาย และสัญญาณต่าง ๆ ซึ่งหากพิจารณาแล้วจะพบว่าระบบของสัญลักษณ์เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของมนุษย์

สัญญาวิทยาถูกนำมาใช้อธิบายการสื่อสารของมนุษย์ในลักษณะของการศึกษาการสื่อสารด้วยระบบของสัญลักษณ์ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ตลอดจนความหลากหลายของความหมาย โดยมุ่งศึกษาการทำงานของสัญญาณ (Sign) และกระบวนการได้มาซึ่งความหมาย (Signification) โดยสัญญาณสามารถแบ่งองค์ประกอบที่สำคัญเป็น 2 ส่วน ได้แก่ รูปสัญญาณ (Signifier) และความหมายสัญญาณ (Signified) อาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่าในการศึกษาการสื่อสารด้วยระบบสัญลักษณ์ระหว่างมนุษย์ ควรต้องมีการทำความเข้าใจการทำงานของสัญญาณและกระบวนการได้มาซึ่งความหมาย ซึ่งมีองค์ประกอบคือการให้รูปและความหมาย

ความหมายในสัญญาณสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ 1 ความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) กล่าวคือ ความหมายโดยตรงที่สามารถเข้าใจได้ตามตัวอักษร คนส่วนใหญ่ในสังคมสามารถเข้าใจได้ตรงกัน เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป อาจเป็นความหมายที่ได้รับการระบุไว้ในพจนานุกรม

ประเภทที่ 2 ความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) กล่าวคือ ความหมายโดยอ้อมที่เกิดจากการตกลงของกลุ่ม สังคม หรือแม้กระทั่งเกิดจากประสบการณ์ส่วนตัวของบุคคล เป็นความหมายที่ต้องอาศัยการถอดความโดยใช้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของแต่ละแห่ง จึงจะสามารถเข้าใจความหมายได้ เป็นการตีความหมายที่มีปัจจัยทางวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง

สัญญาณ (Sign) สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ 1 Icon หมายถึง สัญญาณที่มีรูปร่างคล้ายวัตถุมากที่สุด เช่น ภาพถ่าย รูปวาด รูปปั้น ฉะนั้นนั้นเพียงแค่เห็น Icon ก็สามารถถอดความหมายถึงตัววัตถุได้ทันที

ประเภทที่ 2 Index หมายถึง สัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวพันแบบเป็นเหตุเป็นผลโดยตรงกับวัตถุที่มีอยู่จริงเช่น อาทิ รอยเท้าสัตว์ข้อมเชื่อมโยงถึงสัตว์ ฉะนั้นการถอดความหมายของ Index จำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงทางเหตุผลเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง Index กับวัตถุจริง

ประเภทที่ 3 Symbol หมายถึง สัญลักษณ์ที่ไม่มีความเชื่อมโยงใดกับวัตถุจริง แต่ความหมายของ Symbol เกิดจากการตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มคนในหมู่ผู้ใช้สัญลักษณ์ อาทิ สัญลักษณ์ไฟจราจร ซึ่งต้องอาศัยการเรียนรู้และการตกลงร่วมกันระหว่างผู้ใช้สัญลักษณ์ เพื่อให้เข้าใจได้ว่า “สีเขียว” หมายถึง “รถสามารถเคลื่อนออกไปได้” (Curtin, 2008)

อาจกล่าวได้ว่าสัญลักษณ์วิทยาเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารด้วยระบบสัญลักษณ์ระหว่างมนุษย์ โดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การศึกษาการทำงานของสัญลักษณ์และกระบวนการได้มาซึ่งความหมายหรือการสร้างความหมายของสัญลักษณ์ ที่สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) Icon 2) Index และ 3) Symbol

แนวคิดดังกล่าวอาจเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้ในแง่ของการอธิบายการสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ซึ่งผู้ผลิตมักนำมาใช้ส่งผ่านความหมายบางประการไปสู่ผู้ชมวิดีโอสารคดีตีแผ่ความจริงในสังคมที่ถูกเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ echo อยู่บ่อยครั้ง

2.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตีตรา ประกอบด้วย 2 ทฤษฎี ได้แก่

2.5.1 ทฤษฎีการตีตรา (Labelling Theory) กล่าวว่า การตีตราเกิดขึ้นจากภาวะที่เหยื่อของการตีตรา มีความแปลกแยก แยกต่าง หรือเบี่ยงเบนจากบรรทัดฐานของสังคมในทางใดทางหนึ่ง เหยื่อถูกพิจารณาในฐานะผู้ที่ “ไม่สอดคล้อง” และถูก “ตีตรา” โดยผู้อื่นในฐานะผู้ทำลายบรรทัดฐานที่กลุ่มคนในสังคมยอมรับร่วมกัน และนำไปสู่การถูกเบียดขับและการถูกรังแก (Becker, 1963 cited in Thornberg et al., 2013, p. 310) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าสาเหตุของพฤติกรรมการเบียดขับบุคคลออกจาก “ความปกติ” ไปสู่ “ความไม่ปกติ” เกิดขึ้นเพราะว่าพวกเขาเหล่านั้นมีความผิดแปลกไปจากบรรทัดฐานที่สังคมเห็นว่าดีงามโดยทั่วกัน เห็นได้ชัดเจนว่าพฤติกรรม วิถีชีวิต และความชอบของบุคคลย่อมเป็นปัจจัยเพียงพอที่ทำให้บุคคลถูกสังคมตีตรา และก้าวข้ามผ่านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ได้รับการยอมรับไปสู่การเป็นส่วน

หนึ่งของสังคมที่ไม่ถูกยอมรับ เพียงเพราะความไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานของสังคมที่พวกเขาดำรงอยู่ ขณะเดียวกัน โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (2563) กล่าวว่า การตีตราหมายถึงการลดคุณค่าหรือการให้สถานะต่ำกว่าแก่กลุ่มคนที่มีพฤติกรรม อุดมการณ์ รูปแบบความสัมพันธ์ และรูปแบบชุมชนต่างไปจากผู้คนส่วนใหญ่

ทฤษฎีดังกล่าวอาจเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้ในฐานะที่สามารถนำมาใช้อธิบายสาเหตุที่คนบางกลุ่มในสังคมถูกตีตราจากปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ และรสนิยมที่อาจแตกต่างไปจากบรรทัดฐานความดีงามของคนส่วนใหญ่ ส่งผลให้พวกเขาถูกตีตราและเบียดขับออกจากความปกติที่สังคมยอมรับได้ไปสู่ความผิดปกติที่สังคมต่างตำหนิและกล่าวถึงในเชิงลบ พวกเขาถูกลดคุณค่าให้อยู่ในสถานะที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับคนทั่วไป

2.5.2 ทฤษฎีตราบาป (Stigma Theory) กล่าวว่า ผลกระทบของการถูกตีตราตามทฤษฎีการตีตรา (Labelling Theory) คือ เหตุของการตีตรามักตระหนักว่าตนเองเป็นผู้ป่วย เป็นผู้ผิดปกติและแปลกแยกตามความคิดของผู้คนรอบข้าง ส่งผลให้พวกเขาเคารพตนเองน้อยลง นำไปสู่การปฏิบัติตนแปลกแยกมากยิ่งขึ้น และเลือกที่จะดำรงชีวิตไปกับตราที่ถูกตีขึ้นมาโดยผู้อื่นมากกว่าที่จะลุกขึ้นต่อสู้หรือต่อต้านเพื่อการหลุดพ้นจากการตีตรานั้น ๆ (Goffman, 1963 as cited in Thornberg, Halldin, Bolmsjö, and Petersson, 2013, p. 310) ผลกระทบดังกล่าวเปรียบเสมือน “ตราบาป” ที่จะดำรงอยู่กับเหยื่ออย่างคงทนถาวรและถูกยอมรับเข้าไปในฐานะส่วนหนึ่งของชีวิตของเหยื่อหรือผู้ถูกตีตราไปตลอด

ทฤษฎีดังกล่าวอาจเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้ในฐานะที่สามารถนำมาอธิบายพฤติกรรม ทัศนคติ ความคิด และความเชื่อของกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศซึ่งสะท้อนผ่านวิดีโอแนวสารคดีสั้นของสื่อออนไลน์ echo ทฤษฎีตราบาปอาจช่วยให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ผู้ให้สัมภาษณ์หรือเหยื่อที่ถูกสังคมตีตราในแง่มุมและประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย มีมิติของการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ที่ถูกถ่ายทอดในสื่อออนไลน์ echo ได้อย่างลึกซึ้ง มิใช่เพียงการวิเคราะห์รูปแบบของการนำเสนอ หากแต่ยังสามารถวิเคราะห์เนื้อหาสารที่ถูกถ่ายทอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการค้นคว้า ผู้วิจัยพบว่าหนึ่งในกลุ่มคนที่ยังคงถูกตีตราในสังคมไทย คือ **กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ** กล่าวคือ คนกลุ่มนี้ยังคงถูกสังคมตีตราเนื่องด้วยอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่าง

จากคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนข้ามเพศที่ประสบปัญหาพฤติกรรมการลดทอนคุณค่าโดยสังคม ซึ่งหมายรวมถึงปฏิกิริยาเชิงลบของครอบครัว โรงเรียน องค์กรต่าง ๆ ชุมชน และการถูกตีตราในชีวิตประจำวัน

กลุ่มคนข้ามเพศในปัจจุบันยังคงได้รับปฏิกิริยาเชิงลบหรือท่าทีของการไม่ยอมรับจากพ่อและญาติที่เป็นเพศชาย สมาชิกในครอบครัวที่เป็นเพศชายมักมีแนวโน้มที่จะไม่ยอมรับว่าบุตรหลานของตนเป็นบุคคลข้ามเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงแรกของการรับรู้อัตลักษณ์ทางเพศของบุตรหลาน ขณะที่แม่หรือญาติที่เป็นเพศหญิงกลับยอมรับในอัตลักษณ์ทางเพศของบุตรหลานได้ แต่ก็ยังคงต้องเชื่อมโยงกับแนวคิดการเป็น “คนดี” ของสังคม เพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่การใช้ชีวิตกับอัตลักษณ์ความเป็นคนข้ามเพศ พ่อแม่จะเริ่มยอมรับอัตลักษณ์ดังกล่าวได้มากขึ้นหากลูกที่เป็นคนข้ามเพศสามารถหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ซึ่งเป็นลักษณะอย่างหนึ่งของการเป็น “คนดี” นอกจากนี้กลุ่มคนข้ามเพศยังประสบกับเหตุการณ์การถูกล้อเลียนและก่อกวนในโรงเรียนตั้งแต่ยังเป็นเด็ก (Mahidol University, Plan International Thailand, and UNESCO Bangkok Office, 2014) ไม่ว่าจะเป็นการล้อเลียนทางวาจา เช่น คำว่า “กะเทยควาย” อัตลักษณ์ที่ต่างไปจากขนบของความเป็นชายเป็นปัจจัยสำคัญซึ่งส่งผลให้พวกเขาถูกก่อกวนหรือรังแก อย่างไรก็ตาม สำหรับคนข้ามเพศบางกลุ่ม การถูกก่อกวนหรือล้อเลียนในลักษณะนี้มีไว้เพื่อเรื่องตลกขบขัน เนื่องจากตนเองมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากนักเรียนทั่วไปในโรงเรียน ซึ่งความเชื่อเช่นนี้ถือเป็นหนึ่งในข้อบ่งชี้ถึงการตีตราตนเอง (Internalized Stigma) กล่าวคือ สภาวะที่ทัศนคติและการกระทำด้านลบของสังคมถูกพิจารณาเป็นเรื่องธรรมชาติ ยิ่งไปกว่านั้นในบางกรณีครูกลับกลายเป็นผู้ก่อกวนนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศเสียเอง (โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, 2563)

กลุ่มคนข้ามเพศต้องประสบปัญหาการตีตราในชีวิตประจำวันในบริบทที่แตกต่างหลากหลาย โดยการตีตราที่พบบ่อยที่สุดเกี่ยวกับกลุ่มคนข้ามเพศในสังคมไทย คือ ความเชื่อที่ว่าบุคคลข้ามเพศอ่อนแอและมีจิตไม่ปกติ รวมไปถึงกรณีของการใช้ชีวิตกับเพื่อนร่วมงานเพศชาย ซึ่งมักเชื่อว่ากลุ่มคนข้ามเพศต้องการล่วงละเมิดทางเพศพวกเขา หรือแม้กระทั่งตีความรุนแรงไปจนถึงการกล่าวว่ากลุ่มคนข้ามเพศเป็นคนไม่ดี ไม่มีค่าหรือประโยชน์ต่อสังคม หรือความเชื่อที่ว่าคนข้ามเพศอาจนำโรคภัยมาให้กับรอบข้าง

อาจกล่าวได้ว่าผู้คนจำนวนหนึ่งในสังคมยังคงมีมุมมองหรือทัศนคติเชิงลบต่อกลุ่มคนข้างต้น ซึ่งสะท้อนผ่านการตีตราและการเลือกปฏิบัติในหลายมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมิติทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลกระทบจากการปฏิเสธที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับคนกลุ่มนี้ ความระแวงในเจตนาร้าย ความเชื่อเรื่องจิตไม่ปกติ การว่าร้าย รวมถึงการยกเลิกการจ้างและปฏิเสธการรับเข้าทำงาน และเหนือสิ่งอื่นใด การตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อคนกลุ่มนี้ยังคงดำรงอยู่ในสังคมและหยั่งรากลึกจนกระทั่งผู้ถูกตีตราพิจารณาการกระทำเหล่านั้นในฐานะเรื่อง “ปกติ” ที่ตนเองต้องพบเจอ เพราะมีพฤติกรรมหรืออัตลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่างจากคนส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นลักษณะที่บ่งชี้ให้เห็นถึงการตีตราตนเอง

2.6 ทฤษฎีการนำเสนอตัวตนต่อสังคม (Social Presence Theory)

การนำเสนอตัวตนต่อสังคม หมายถึง กระบวนการทำให้เกิดการรับรู้ตัวตนบนเครือข่ายสังคม หรือกล่าวอีกทางหนึ่งได้ว่าเป็นการทำให้เกิดสถานะการมีตัวตนในสภาพแวดล้อมเสมือน เพื่อเป็นการบ่งบอกหรือชี้ชัดว่าบุคคลนั้นยินดีที่จะสื่อสารกับบุคคลอื่นบนเครือข่ายสังคม โดยที่การสื่อสารดังกล่าวจำเป็นต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ความรู้สึกถึงการมีตัวตนร่วมกันขณะสื่อสาร (Co-presence)

องค์ประกอบที่ 2 ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น หรือการตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้อื่น (Psychological Involvement)

องค์ประกอบที่ 3 ความรู้สึกถึงพฤติกรรมที่มีความผูกพันกัน การติดต่อสัมพันธ์กันหรือมีการโต้ตอบทั้งสองฝ่าย (Behavioral Engagement)

ฉะนั้นการนำเสนอตัวตนต่อสังคมจึงหมายถึงการสื่อสารเพื่อก่อให้เกิดการรับรู้ตัวตนในเครือข่ายสังคม เพื่อบ่งบอกถึงความพร้อมในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ โดยจะต้องนำมาซึ่งความรู้สึกของการมีตัวตนร่วมกัน การตอบสนองซึ่งกันและกันทางอารมณ์ และการโต้ตอบระหว่างกัน (อุษา กิตติพันธ์โสภณ, 2559)

นอกจากนี้ Baozhou, Weiguo, and Mi (2015) กล่าวไว้ว่า การนำเสนอตัวตนต่อสังคมยังมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับมุมมองทางจิตวิทยา เนื่องจากการนำเสนอตัวตนต่อสังคมมักนำมาซึ่งการถ่ายทอดความรู้สึกและความเป็นกันเองระหว่างผู้มีปฏิสัมพันธ์ทางการสื่อสาร ซึ่งส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนที่มีความน่าเชื่อถือ

ทั้งนี้ หากกล่าวถึงรูปแบบของการสื่อสาร (Communication Styles) ซึ่งส่งผลกระทบต่อการนำเสนอตัวตนต่อสังคมผ่านสื่อ Norton (1983, p. 11) ได้จำแนกรูปแบบของการสื่อสารออกเป็น 11 รูปแบบ ได้แก่

รูปแบบที่ 1 การมีอำนาจเหนือ (Dominant)

รูปแบบที่ 2 ความเกินจริง (Dramatic)

รูปแบบที่ 3 การโต้เถียง (Contentious)

รูปแบบที่ 4 การใช้ภาพเคลื่อนไหว (Animated)

รูปแบบที่ 5 การทิ้งให้เกิดความประทับใจ (Impression-leaving)

รูปแบบที่ 6 ความผ่อนคลาย (Relaxed)

รูปแบบที่ 7 ความแม่นยำ (Precise)

รูปแบบที่ 8 ความใส่ใจ (Attentive)

รูปแบบที่ 9 ความเปิดเผย (Open)

รูปแบบที่ 10 ความเป็นมิตร (Friendly)

รูปแบบที่ 11 ภาพลักษณ์ของผู้สื่อสาร (Communicator Image)

ทฤษฎีดังกล่าวอาจเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้ในฐานะที่สามารถนำมาอธิบายรูปแบบการสื่อสารเพื่อการนำเสนอตัวตนต่อสังคมของกลุ่มคนที่ถูกตั้งคณิศตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศหรือ

บุคคลในเรื่อง ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญคือการสร้างสถานะการมีตัวตนของคนกลุ่มนี้ผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่ผู้วิจัยทำการค้นคว้าและศึกษาเพิ่มเติมจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในครั้งนี สามารถแยกตามประเด็นที่งานวิจัยมุ่งศึกษาได้เป็น 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

งานวิจัยกลุ่มที่ 1 ว่าด้วยการนำเสนอตัวตนต่อสังคมในสื่อเฟซบุ๊กแฟนเพจ เช่น งานวิจัยของพัทธนันท์ เค็ดแก้ว (2559) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาคือการทำความเข้าใจรูปแบบการสื่อสารในเฟซบุ๊กแฟนเพจทวนหัวของบ่าว พบว่าหากกล่าวถึงรูปแบบการสื่อสารในการนำเสนอตัวตนต่อสังคมสามารถแบ่งรูปแบบการสื่อสารในการนำเสนอออกเป็น 9 รูปแบบจาก 11 รูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Norton เกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารของผู้สื่อสาร ได้แก่ ความใส่ใจ (Attentive) ความเป็นตัวเอง (Personal) ความเป็นมิตร (Friendly) การทิ้งให้เกิดความประทับใจ (Impression-leaving) ความเปิดเผย (Open) ความผ่อนคลาย (Relaxed) การใช้ภาพเคลื่อนไหว (Animated) การเห็นพ้องตาม (Acquiescent) และความเกินจริง (Dramatic) โดยใช้การเก็บข้อมูลจากการเข้าเยี่ยมชมเฟซบุ๊กแฟนเพจดังกล่าว เพื่อเก็บข้อมูลและวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอตัวตนผ่านเนื้อหาสารที่ถูกโพสต์ลงในแฟนเพจตลอดระยะเวลา 1 เดือน ระหว่างวันที่ 1-31 มีนาคม พ.ศ. 2559

อีกทั้งยังมีงานวิจัยของ สุทธิชัย เกศยานนท์ (2558) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการนำเสนอตัวตนต่อสังคม การมีปฏิสัมพันธ์แบบกึ่งมีส่วนร่วมทางสังคม ประสบการณ์ที่ดี และการสื่อสารระหว่างผู้บริโภคกับผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการในสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่าสื่อสังคมออนไลน์มีศักยภาพในการก่อให้เกิดการมีตัวตนของบุคคลต่อสังคมในระดับที่หลากหลาย กล่าวคือ สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่ง ณ ที่นี้คือเฟซบุ๊กแฟนเพจเป็นสื่อกลางซึ่งทำให้บุคคลสามารถถ่ายทอดตัวตนทางกายภาพ (Physical Presence) ออกสู่สังคมได้เป็นอย่างดี กล่าวได้ว่าสื่อสังคมออนไลน์สามารถส่งผลให้ระดับการมีตัวตนของผู้สื่อสารเด่นชัดขึ้น อีกทั้งยังเพิ่มความเป็นกันเองลงไปในการนำเสนอตัวตน พร้อมทำให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดระหว่างผู้มีปฏิสัมพันธ์กัน แม้ว่าการ

สื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์จะช่วยส่งเสริมระดับการมีตัวตนต่อสังคมของบุคคลได้อย่างดี แต่การสื่อสารแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face Communication) ก็ยังคงเป็นการสื่อสารที่ทำให้เกิดระดับการมีตัวตนต่อสังคมของบุคคลได้ดีที่สุดเมื่อเทียบกับการสื่อสารลักษณะอื่น ๆ โดยงานวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจและการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามปลายเปิดในกลุ่มผู้บริโภคที่ตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการในสื่อสังคมออนไลน์ภายในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ขณะที่งานวิจัยของ Baozhou et al. (2015) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการนำเสนอตัวตนต่อสังคม ความไว้วางใจ และการข้ามสื่อสังคมออนไลน์กับความตั้งใจซื้อ พบว่าการนำเสนอตัวตนต่อสังคมผ่านเทคโนโลยีทางสังคมหรือสื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์เชิงการแลกเปลี่ยนที่น่าเชื่อถือในสื่อสังคมออนไลน์ ถือเป็นข้อค้นพบเชิงบวกเกี่ยวกับการนำเสนอตัวตนต่อสังคมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์บนฐานของความน่าเชื่อถือ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้อาศัยการรวบรวมข้อมูลผ่านเว็บไซต์สำหรับทำการค้าขายอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศจีน

งานวิจัยกลุ่มที่ 2 ว่าด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาสารบนสื่อเฟซบุ๊กแฟนเพจ เช่น งานวิจัยของ ณัฐกาน กิตติพนนท์ชัย (2558) ซึ่งศึกษารูปแบบการนำเสนอเนื้อหาสารบนเฟซบุ๊กแฟนเพจ Chillpainai และปฏิภริยาตอบกลับของผู้รับสารต่อการนำเสนอเนื้อหาสาร พบว่าเนื้อหาสารที่เฟซบุ๊กแฟนเพจมุ่งเน้นนำเสนอมากที่สุดคือการแนะนำที่พักอาศัยสำหรับการเดินทางไปท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ และผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจมักมีความสนใจและมีปฏิภริยาตอบสนองต่อเนื้อหาสารประเภทที่เป็นคำคมและเนื้อหาสารประเภทที่เป็นรูปถ่ายตามความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งผู้ติดตามมักมีปฏิภริยาตอบกลับต่อภาพถ่ายแนวฮิปสเตอร์มากที่สุด ทั้งนี้เฟซบุ๊กแฟนเพจเลือกใช้กลยุทธ์การสร้างและตรึงความสนใจด้วยการนำเสนอเนื้อหาสารที่แปลกใหม่ หลากหลายรูปแบบ เน้นการใช้ภาษาและลีลาการเขียนที่มีความถูกต้อง ชัดเจน ตรงไปตรงมา และมีวัตถุประสงค์หลักในการสื่อสารเพื่อให้ความรู้แก่ผู้รับสาร โดยเก็บข้อมูลจากเนื้อหาทุกประเภทที่ได้รับการเผยแพร่ผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ Chillpainai ตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน - 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

งานวิจัยของ สิริลดา นาคี (2559) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษารูปแบบการนำเสนอเนื้อหาบนเฟซบุ๊กแฟนเพจ Oriental Princess Society, Merrezca และ BSC Cosmetology พบว่า

เฟซบุ๊กแฟนเพจมีวัตถุประสงค์หลักในการสื่อสารเพื่อให้ความรู้หรือทำให้ทราบถึงข้อมูลความเป็นไปต่าง ๆ ของแบรนด์ เช่น สินค้าใหม่ สินค้าขายดี สินค้าแนะนำ อีกทั้งแนวทางการแต่งหน้าใหม่ ๆ โดยมีการใช้กลยุทธ์การสร้างสรรค์เนื้อหาและดึงดูดความสนใจด้วยการนำเสนอเนื้อหาที่มีลักษณะไม่นิ่งเฉย กล่าวคือ มีการเคลื่อนไหวในการสื่อสารเพื่อดึงดูดความสนใจ นำเรื่องราวต่าง ๆ มาเล่าผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งในกรณีนี้หมายถึงการนำข้อมูลโปรโมชัน สิทธิพิเศษ หรือคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์มาสื่อสารผ่านเนื้อหาในเฟซบุ๊กแฟนเพจอย่างชัดเจน ใช้ภาษาและลีลาการเขียนถูกต้องเหมาะสม ใช้ภาษาอย่างถูกต้อง เลือกคำซึ่งสามารถแสดงความหมายได้อย่างดี พร้อมอธิบายรายละเอียดอย่างครบถ้วน อีกทั้งยังใช้การนำเสนอเนื้อหาสารที่เชื่อมโยงกับกลุ่มเป้าหมายไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง โดยงานวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลจากเนื้อหาในเฟซบุ๊กแฟนเพจ Oriental Princess Society (2559) Merrezca (2559) และ BSC Cosmetology (2559) ตั้งแต่วันที่ 1-31 สิงหาคม พ.ศ. 2559

โดยในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน งานวิจัยของ ภัทราพร ศิริไพบูลย์ (2558) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการโพสต์ทั้งในประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหา แนวทางการสื่อสาร ตลอดจนรูปแบบและลักษณะของการสื่อสารที่เฟซบุ๊กแฟนเพจใช้เพื่อสร้างตัวตนและส่งผลให้เกิดการแบ่งปันของผู้ติดตาม พบว่าปัจจัยที่ทำให้ผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจเลือกเปิดรับสารและแบ่งปันสารแก่ผู้อื่นมากที่สุดคือ ปัจจัยประสบการณ์และนิสัย (Experience and Habit) ซึ่งหมายถึงผู้รับสารจะเลือกเปิดรับสารหรือชื่นชอบสื่อชนิดใดชนิดหนึ่งได้นั้นเป็นผลมาจากนิสัยและประสบการณ์ส่วนบุคคลของตัวผู้รับสาร ซึ่งจะส่งผลถึงทิศทางการตีความสารและการจดจำสารที่ตนเองเลือกเปิดรับด้วย (Hunt and Ruben, 1993) ฉะนั้น ตามผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้รับสารหรือผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจจะเลือกเปิดรับสารและแบ่งปันเนื้อหาในเฟซบุ๊กแฟนเพจนั้น ๆ ไปสู่ผู้อื่นย่อมเป็นอิทธิพลโดยตรงจากประสบการณ์และนิสัยส่วนบุคคลของผู้รับสาร อีกทั้งพบว่าวิธีการผลิตเนื้อหาสารบนเฟซบุ๊กแฟนเพจให้ประสบความสำเร็จ ผู้สื่อสารควรมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารเพื่อให้ความรู้หรือสร้างความรู้รอบที่เกี่ยวกับประเด็นหลักที่เฟซบุ๊กแฟนเพจนำเสนอไปสู่ผู้รับสาร โดยใช้ภาษาและลีลาการเขียนที่มีความตรงไปตรงมาชัดเจน ถูกหลักภาษา พร้อมทั้งสร้างสรรค์เนื้อหาที่มีความเชื่อมโยงกับกลุ่มผู้รับสารในทางใดทางหนึ่ง (Valuable Content) อย่างไรก็ตามผู้สื่อสารควรทำการสื่อสารเนื้อหาสารบนหน้าเฟซบุ๊กแฟนเพจไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสม เนื่องจากผู้รับสารจะเลือกเปิดรับเนื้อหาสารหรือติดตามสื่อเฟซบุ๊กแฟนเพจ

นั้น ๆ และนำไปสู่การแบ่งปันกับผู้อื่นได้สำเร็จก็ต่อเมื่อเนื้อหาสารในเฟซบุ๊กแฟนเพจสอดคล้องกับความชื่นชอบอันเป็นผลมาจากประสบการณ์และนิสัยส่วนบุคคลของผู้รับสาร

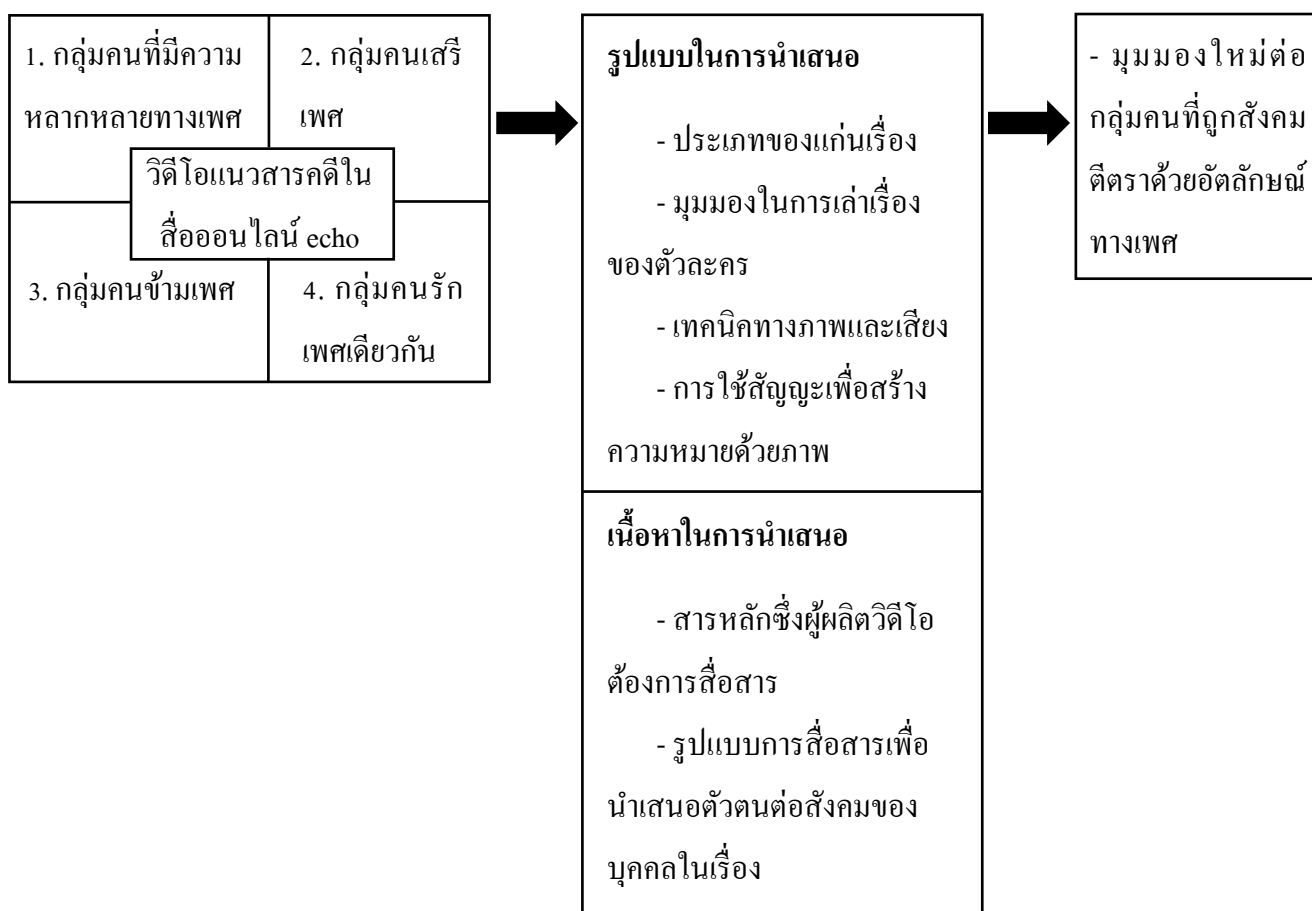
งานวิจัยกลุ่มที่ 3 ว่าด้วยเรื่องประสบการณ์การถูกรังแกและถูกเลือกปฏิบัติของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์ที่คนกลุ่มนี้เผชิญในวัยเรียน เช่น งานวิจัยของ Muraco และ Russell (2011) ซึ่งมีข้อค้นพบว่าแม้กระทั่งวัยรุ่นที่เป็น “ชายจริง หญิงแท้” หรือมีรสนิยมทางเพศแบบรักเพศตรงข้าม แต่ถูกเข้าใจผิดว่าเป็น LGBT ก็มีแนวโน้มที่จะถูกรังแกโดยสังคมนอกห้องเรียนไม่ต่างไปจากกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ การศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าการถูกเข้าใจผิดว่าเป็น LGBT สามารถเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้บุคคลถูกรังแกอย่างไม่เหมาะสม ฉะนั้น การมีความหลากหลายทางเพศจึงเป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของการตกเป็นเหยื่อการรังแกและการเลือกปฏิบัติ

นอกจากนั้นงานวิจัยของ มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับองค์การแพลนฯ ประเทศไทย และองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (2014) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากการรังแกนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศภายในสถานศึกษาไทย โดยการใช้การเก็บข้อมูลจากกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อาจารย์ และผู้อำนวยการผ่านแบบสอบถามในระบบอินเตอร์เน็ต ได้ชี้ให้เห็นว่านักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศมักถูกรังแกจากเพื่อนนักเรียน และนำมาซึ่งภาวะซึมเศร้า การขาดเรียน การดื่มแอลกอฮอล์ การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ป้องกัน รวมไปถึงการพยายามฆ่าตัวตาย อีกทั้งพบว่ายังไม่มีโรงเรียนใดที่มีนโยบายป้องกันการรังแกนักเรียน LGBT และยิ่งไปกว่านั้นกลุ่มอาจารย์มักใช้คำว่า “เบี่ยงเบนทางเพศ” และ “ป่วยทางจิต” เป็นคำเรียกกลุ่มนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศและมีได้รู้สึกว่าเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม โดยในช่วงเวลาเดียวกันงานวิจัยของ United Nations Development Programme ร่วมกับ United States Agency for International Development (2014) ก็ได้เสนอผลการศึกษาว่าการถูกรังแกของกลุ่มนักเรียน LGBT ถือเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งต่อการได้รับการศึกษาของนักเรียนกลุ่มนี้ เนื่องจากพวกเขาได้รับความกดดันจากสังคมนอกห้องเรียน ส่งผลให้ตัดสินใจขาดเรียนและพยายามฆ่าตัวตายในที่สุด

อีกทั้งยังมีงานวิจัยของ Rigby (2003) ซึ่งเสนอผลการศึกษาเกี่ยวกับการรังแกที่เกิดขึ้นในกลุ่มเด็กผู้ชาย โดยผลการศึกษาพบว่าเด็กผู้ชายที่ถูกเรียกว่า “เกย์” กล่าวคือ กลุ่มเด็กที่ไม่ได้ครอบครองความเป็นชายเหมือนเด็กผู้ชายทั่วไป มักถูกรังแกและเลือกปฏิบัติจากเด็กผู้ชายคนอื่น ๆ และการรังแก

ลักษณะนี้มีความซุกและแพร่หลายภายในสถานศึกษา งานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นว่าการรังแกหรือการเลือกปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายภายในโรงเรียน และมีสาเหตุสำคัญมาจากการมีอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่างของเหยื่อ

2.8 กรอบแนวคิดการศึกษา

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษารายบุคคลเรื่อง “การนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo” ครั้งนี้เป็นการศึกษาที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กล่าวคือ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo

การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นระเบียบวิธีวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารซึ่งมีเป้าหมายสำคัญเพื่อตีความและค้นหาข้อสรุปของสาร โดยจุดเด่นของเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา คือ ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยได้ด้วยตนเองด้วยการเก็บข้อมูลจริงจากสื่อที่ได้รับการคัดเลือกมาใช้ในการศึกษา ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้หมายถึงวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo แล้วนำมาวิเคราะห์ตามปัจจัยที่กำหนดไว้

3.1 แหล่งข้อมูล

การศึกษานี้อาศัยข้อมูลจากวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo ซึ่งนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศที่ได้รับการเผยแพร่ในเฟซบุ๊กแฟนเพจของสื่อออนไลน์ดังกล่าว

ผู้วิจัยทำการคัดเลือกวิดีโอแนวสารคดีที่จะทำการศึกษาโดยพิจารณาจากวิดีโอแนวสารคดีจำนวน 16 ชิ้น ในแพลตฟอร์มวิดีโอชื่อว่า “LGBTQ+” ของเฟซบุ๊กแฟนเพจ echo และทำการคัดเลือกโดยใช้เนื้อหาของวิดีโอแนวสารคดีเป็นเกณฑ์ กล่าวคือ ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะวิดีโอแนวสารคดีซึ่งนำเสนอ

บทสัมภาษณ์ของบุคคลหรือตัวละครในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์การถูกตีตราจากสังคมรอบข้างของกลุ่ม LGBTQ+ มาใช้ในการศึกษาเป็นจำนวน 10 ชิ้น และตัดวิดีโอแนวสารคดีอื่น ๆ ที่มีบุคคลในเรื่องเป็น LGBTQ+ หากแต่ไม่มีการกล่าวถึงประเด็นการถูกตีตราออก

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งกลุ่มวิดีโอแนวสารคดีที่คัดเลือกมาแล้ว โดยใช้อัตลักษณ์ทางเพศและความสับสนไหลทางเพศของบุคคลในเรื่องเป็นเกณฑ์ในการจัดแบ่งวิดีโอแนวสารคดีเหล่านี้ ออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 วิดีโอแนวสารคดีเกี่ยวกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ จำนวน 4 ชิ้น

กลุ่มที่ 2 วิดีโอแนวสารคดีเกี่ยวกับกลุ่มคนเสิร์ฟเพศ จำนวน 2 ชิ้น

กลุ่มที่ 3 วิดีโอแนวสารคดีเกี่ยวกับกลุ่มคนข้ามเพศ จำนวน 2 ชิ้น

กลุ่มที่ 4 วิดีโอแนวสารคดีเกี่ยวกับกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน จำนวน 2 ชิ้น

โดยวิดีโอแนวสารคดีทั้ง 10 ชิ้นมีข้อมูลเบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับวิดีโอแนวสารคดีจากสื่อออนไลน์ echo ที่นำมาศึกษา

ลำดับที่	กลุ่มคนที่ถูกตีตรา	ประเด็นที่น่าสนใจ	ชื่อผลงาน	ความยาว	วันที่เผยแพร่
1	กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ	ความภูมิใจในอัตลักษณ์ทางเพศของตนเอง	LGBTQ+	0.44 นาที	30 มิ.ย. 2563
2	กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ	การเรียกร้องสิทธิมนุษยย์และความหลากหลายทางเพศ	จง Pride ใจเกิดที่เกิดเป็นเรา	4.08 นาที	2 มิ.ย. 2563

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ลำดับ ที่	กลุ่มคนที่ถูกสังคม ตีตรา	ประเด็น ที่น่าสนใจ	ชื่อ ผลงาน	ความยาว	วันที่ เผยแพร่
3	กลุ่มคนที่มี ความหลากหลาย ทางเพศ	การล้อเลียน เขียด หยาม แกล้ง ทำร้าย และเลือกปฏิบัติกับ กลุ่มคนที่มีความ หลากหลายทาง เพศอย่างไรเหตุผล	Different ≠ Divide	5.20 นาที	14 มิ.ย. 2562
4	กลุ่มคนที่มี ความหลากหลาย ทางเพศ	ความภูมิใจใน อัตลักษณ์ทางเพศ ของตนเอง	Be Proud Be Pride Together	4.09 นาที	5 เม.ย. 2562
5	กลุ่มคนเสรีเพศ	ความสิ้นไหลทาง เพศ	FREE FROM GENDER : มิส (เตอร์) ทิฟฟานี่	16.20 นาที	29 มิ.ย. 2563
6	กลุ่มคนเสรีเพศ	การล้อเลียน อัตลักษณ์ทางเพศ	Bully Bullshitter	2.41 นาที	19 เม.ย. 2561
7	กลุ่มคนข้ามเพศ	ทรานส์เจนเดอร์ วัยมัธยมฯ	Born to be Trans	3.51 นาที	10 มิ.ย. 2563
8	กลุ่มคนข้ามเพศ	การไม่ล้อเลียน อัตลักษณ์ทางเพศ	Proud to be เจนนี่ ปาหนัน	2.22 นาที	7 มิ.ย. 2561
9	กลุ่มคนรักเพศ เดียวกัน	ประสบการณ์ 'หญิงรักหญิง'	Lesbian is More Than You Know	3.45 นาที	16 มิ.ย. 2563
10	กลุ่มคนรักเพศ เดียวกัน	นักมวยปล้ำเกย์	Break the Ring	5.06 นาที	17 มี.ค. 2563

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษารั้งนี้ คือ แผ่นลงรหัส (Coding Sheet) สำหรับการวิเคราะห์เนื้อหาในรูปแบบวิดีโอแนวสารคดีจากสื่อออนไลน์ echo ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 มาเป็นแนวทางในการออกแบบแผ่นลงรหัสดังกล่าว โดยแบ่งการลงรหัสออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ใช้บันทึกรูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดีเพื่อนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศในสื่อออนไลน์ echo โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) ประเภทของแก่นเรื่อง
- 2) มุมมองในการเล่าเรื่องของตัวละคร
- 3) เทคนิคทางภาพและเสียง
- 4) การใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพ

ส่วนที่ 2 ใช้บันทึกสารหลักซึ่งผู้ผลิตวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo ต้องการสื่อสารเพื่อนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศ เพื่อวิเคราะห์และหาข้อสรุปเกี่ยวกับมุมมองสำคัญต่อคนกลุ่มนี้ซึ่งผู้จัดทำสื่อออนไลน์ echo ต้องการส่งผ่านไปถึงสังคมตลอดจนรูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมของกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศที่นำเสนอผ่านวิดีโอแนวสารคดี

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การดูวิดีโอแนวสารคดี จำนวน 10 ชิ้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งถูกเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ echo โดยใช้แผ่นลงรหัสเป็น

เครื่องมือในการบันทึกข้อมูลจากการควิดีโอแนวสารคดีดังกล่าว และทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงเลือกนำข้อมูลที่ได้จากการควิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo ซึ่งบันทึกลงในแผ่นลงรหัสเป็นที่เรียบร้อยแล้วมาวิเคราะห์

โดยเริ่มจากการสร้างข้อสรุปจากข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับ จากนั้นใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 เป็นแนวทางการวิเคราะห์ต่อไป เพื่อระบุรูปแบบในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิรโทษด้วยอัตลักษณ์ทางเพศซึ่งถูกนำเสนอผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo รวมไปถึงระบุสาระหลักและรูปแบบการนำเสนอตัวตนต่อสังคมที่สะท้อนมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิรโทษด้วยอัตลักษณ์ทางเพศในสื่อข้างต้น และนำไปสู่การสรุปผลการวิจัยเชิงพรรณนาให้เกิดความเข้าใจในรูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิรโทษด้วยอัตลักษณ์ทางเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีของสื่อออนไลน์ echo

3.5 การนำเสนอข้อมูล

การศึกษานี้ให้นำเสนอข้อมูลโดยใช้การพรรณนาในบทที่ 4 ของการศึกษารายบุคคลเล่มนี้ ซึ่งผู้วิจัยจัดแบ่งหัวข้อในการนำเสนอข้อมูล ดังนี้

หัวข้อ 4.1 รูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo

หัวข้อ 4.2 รูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนเสรีเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo

หัวข้อ 4.3 รูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนข้ามเพศผ่านวิดีโอ
แนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo

หัวข้อ 4.4 รูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน
ผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo

โดยในแต่ละหัวข้อใช้วิธีนำเสนอข้อมูลด้วยการพรรณนาเกี่ยวกับรูปแบบในการนำเสนอ
ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 4 ประการ ได้แก่ 1) ประเภทของแก่นเรื่อง 2) มุมมองในการเล่าเรื่องของตัวละคร
3) เทคนิคทางภาพและเสียง และ 4) การใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพ ตามด้วยการพรรณนา
เกี่ยวกับเนื้อหาในการนำเสนออันหมายถึงสารหลักซึ่งสะท้อนมุมมองสำคัญต่อกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิติตรา
ด้วยอัตลักษณ์ทางเพศซึ่งผู้จัดทำสื่อออนไลน์ echo ต้องการส่งผ่านไปถึงสังคม อีกทั้งรูปแบบการสื่อสาร
เพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมของคนกลุ่มนี้ที่นำเสนอผ่านวิดีโอแนวสารคดีที่ละลำดับ เพื่อตอบคำถาม
งานวิจัยที่ว่า “สื่อออนไลน์ echo มีรูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูก
สังคมนิติตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีอย่างไร”

ทั้งนี้ การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่ม
คนที่ถูกสังคมนิติตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยการนำเสนอโดยใช้รูปภาพประกอบ
เพื่อชี้ให้เห็นถึงเทคนิคในการเล่าเรื่องของสารคดีและการใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพภายใน
วิดีโอแนวสารคดีที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษา รวมถึงตารางข้อมูลจากแผ่นลงรหัสที่ผู้วิจัยออกแบบเพื่อบันทึก
ข้อมูลจากการดูวิดีโอแนวสารคดีในการศึกษาคั้งนี้

สำหรับในบทที่ 5 เป็นการสรุปผลและอภิปรายผลการศึกษาโดยเชื่อมโยงกับทฤษฎีและ
งานวิจัยที่ผ่านมา รวมทั้งระบุข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้และการวิจัย
เพิ่มเติมในครั้งต่อไป

บทที่ 4

ผลการศึกษา

บทดังกล่าวนี้จัดว่าเป็นเนื้อหาหลักของการศึกษารายบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษารายบุคคลครั้งนี้ กล่าวคือ การศึกษารูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิยามด้วยอัตลักษณ์ทางเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีของสื่อออนไลน์ echo โดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

4.1 รูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo

จากการวิเคราะห์วิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo ซึ่งมีสาระสำคัญว่าด้วยเรื่องของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือ “LGBTQ+” พบว่าสาระสำคัญของวิดีโอแนวสารคดีทั้ง 4 ชิ้นมุ่งเน้นนำเสนอให้กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศมีความภูมิใจในอัตลักษณ์ทางเพศของตนเอง นำเสนอกระบวนการเรียกร้องสิทธิของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งเป็นสิทธิที่มนุษย์ทุกคนควรได้รับอย่างเท่าเทียมกันในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิการสมรสในเพศเดียวกัน และนำเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการถูกรังแกและการเลือกปฏิบัติซึ่งกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศเผชิญ

วิดีโอที่ 1 “LGBTQ+” เป็นวิดีโอเปิดตัว Playlist วิดีโอแนวสารคดีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศในสื่อออนไลน์ echo ได้รับการเผยแพร่เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2563

เนื้อหาที่น่าสนใจ

วิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้นำเสนอภาพรวมธรรมชาติทางเพศที่มีความหลากหลายของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นเลสเบียน (Lesbian) เกย์ (Gay) ไบเซ็กชวล (Bisexual) บุคคลข้ามเพศ (Transgender) บุคคลที่อัตลักษณ์ทางเพศขัดแย้งกับขนบธรรมเนียมในสังคม (Queer) บุคคลที่สำนึกทางเพศไม่ใช่หญิงหรือชาย (Non-binary) และบุคคลไร้สำนึกเพศ (Agender) ผ่านภาพของตัวละครจำนวนมากซึ่งไม่ถูกระบุชื่อและกราฟิกตัวอักษรที่แสดงถ้อยคำการเสียดสีและกดทับวิถีทางเพศของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศในฐานะสิ่งผิดปกติ ถ้อยคำที่แฝงไปด้วยแง่มุมของการเหยียดรสนิยมทางเพศแบบคนรักเพศเดียวกันที่ดำรงอยู่ในสังคมเป็นจำนวนมาก

โดยสาระสำคัญของวิดีโอที่ถูกถ่ายทอดผ่านตัวละครในวิดีโอชิ้นนี้ คือ บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศกลุ่มนี้ต่างมีความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางเพศที่ตนเองนิยาม เพราะรสนิยมทางเพศที่หลากหลายเรื่องของธรรมชาติ และการมีอัตลักษณ์ทางเพศที่ขัดต่อบรรทัดฐานของสังคมเป็นปัจจัยทางธรรมชาติที่สังคมควรเข้าใจและยอมรับ แน่ใจว่าพวกเขาเลือกที่จะไม่ให้ความสำคัญต่อถ้อยคำเสียดสีที่สังคมภายนอกมีต่อวิถีการมีเพศสัมพันธ์ของพวกเขา เพื่อความสุขในการใช้ชีวิตและนำมาซึ่งพลังในการส่งผ่านความรู้สึกของพวกเขาสู่สังคมภายนอก

ทั้งนี้ วิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ยังสะท้อนภาพรวมของวิดีโอทั้งหมดใน Playlist LGBTQ+ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อสะท้อนเสียงที่แท้จริงและบอกเล่าการต่อสู้ของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ ผ่านถ้อยคำของบุคคลที่นิยามตนเองในฐานะส่วนหนึ่งของชุมชน LGBTQ+

จากการวิเคราะห์รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่าวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติทางเพศที่มีความหลากหลายของมนุษย์และเปลี่ยนแปลงได้อย่างไม่มีวันสิ้นสุด การไร้ซึ่งพรมแดนทางเพศสภาพ และเต็มไปด้วยความลึกลับทางเพศ ส่งผลให้มนุษย์สามารถนิยามอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองได้มากกว่า “ชาย” และ “หญิง” ดังที่ปรากฏตัวอักษรคำนิยามอัตลักษณ์ทางเพศจำนวนมากของมนุษย์ในวิดีโอ อาทิ “Lesbian” “Gay” “Bisexual” “Trans” “Queer” “Non-binary” และ “Agender” ซึ่งเป็นที่มาของ “LGBTQ+” โดยการนำเสนอเรื่องราวในลักษณะดังกล่าวของวิดีโอสอดคล้องกับแก่นเรื่องประเภทความจริงของธรรมชาติของมนุษย์ (The

Truth of Human Nature) ตามแนวคิดเกี่ยวกับแก่นเรื่อง (Theme) ที่เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของ การเล่าเรื่อง (Narration)

ภาพที่ 4.1 LGBTQ+

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=1415946508606478>

มุมมองในการเล่าเรื่อง

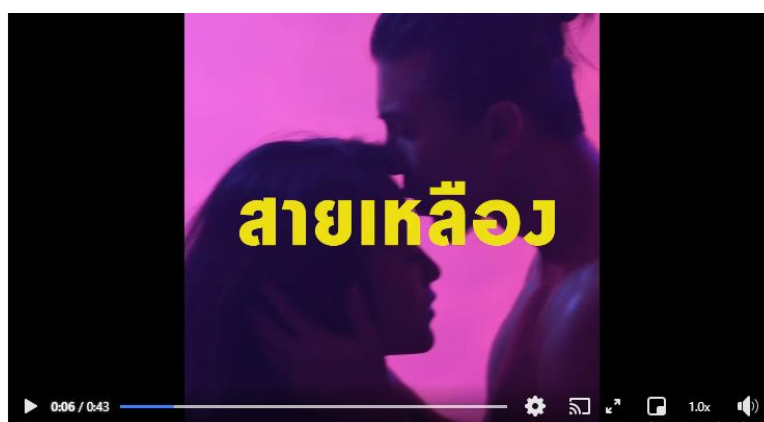
ผู้วิจัยพบว่าตัวละครทุกตัวในวิดีโอชิ้นนี้ล้วนมีแนวทางหรือมุมมองในการเล่าเรื่องที่ สะท้อนอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นสำคัญ ใช้การถ่ายทอดเรื่องราวผ่านประสบการณ์ตรง ของตนเอง จัดเป็นมุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 1 ซึ่งอยู่บนฐานของการเล่าเรื่องราวนั้น ๆ ผ่านประสบการณ์ตรงของผู้เล่า เช่น ประโยคแสดงความรู้สึกของตัวละครที่มีต่อถ้อยคำเสียดสีวิถีทาง เพศของพวกเขาที่ว่า “คำว่า นิ่ง เป็นคำที่พวกเราฟังแล้วรู้สึกตลก” และ “ไม่แคร์ค่ะ” (echo, 2563) ประโยคเหล่านี้ล้วนสื่อสารความรู้สึกส่วนตัวของตัวละครที่มีต่อถ้อยคำเชิงลบจากสังคมภายนอก ซึ่งทำ ให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจความรู้สึกของตัวละครได้ดียิ่งขึ้น

เทคนิคทางภาพและเสียง

1) การใช้เสียงพูดของบุคคลจริง เป็นการใช้เสียงของบุคคลจริงในการถ่ายทอดเรื่องราวและทัศนคติของตัวละคร ซึ่งทำให้ผู้รับสารหรือผู้ฟังสามารถเข้าใจความรู้สึก “ไม่สนใจ” ของตัวละครต่อถ้อยคำเชิงลบจากสังคมภายนอกที่มีต่อกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ และเปิดโอกาสให้ผู้รับสารสัมผัสได้ถึงน้ำเสียงที่บ่งบอกความมั่นใจของตัวละคร

2) การใช้ดนตรีประกอบ ที่ช่วยให้ผู้ฟังรู้สึกอีกหิม มีจังหวะดนตรีที่ปลุกเร้าซึ่งทำให้ผู้ฟังรู้สึกถึงความแข็งแกร่งและการมีตัวตนของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ

3) การใช้กราฟิกตัวอักษรประกอบวิดีโอเพื่อแสดงคำพูดเสียดสีที่สังคมมีต่อวิถีการมีเพศสัมพันธ์แบบคนรักเพศเดียวกัน (Homosexuality) อาทิ “ตี่นึ่ง” “ชุดทอง” และ “สายเหลือง”

ภาพที่ 4.2 สายเหลือง

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=1415946508606478>

นอกจากนี้ภายในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ยังมีการใช้กราฟิกตัวอักษรจำนวนมากเพื่อแสดง ถ้อยคำบ่งบอกอัตลักษณ์ทางเพศที่มีความหลากหลายของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็น “Lesbian” “Gay” “Bisexual” “Trans” “Queer” “Non-binary” และ “Agender” ซึ่งเป็นที่มาของคำว่า “LGBTQ+” ที่นิยมใช้ เรียกแทนกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศในปัจจุบัน การใช้ตัวอักษรเพื่อแสดงถึงอัตลักษณ์ทางเพศ ที่มีความหลากหลายของมนุษย์ในลักษณะนี้อาจช่วยให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจว่าคำว่า “LGBTQ+” หรือ ความหลากหลายทางเพศของมนุษย์ซึ่งไร้พรมแดนได้ดียิ่งขึ้น

รวมไปถึงการใช้กราฟิกตัวอักษรเพื่อปลูกเร้าความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่ม คนที่มีความหลากหลายทางเพศที่ว่า “Let all proud.” กระตุ้นให้ผู้รับสารรู้สึกถึงการเสริมพลังให้แก่ กลุ่ม LGBTQ+ ผ่านการสื่อสารด้วยตัวอักษร ซึ่งอาจถือเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญอย่างหนึ่งในการจัดทำ Playlist LGBTQ+ ขึ้นในสื่อออนไลน์ echo ประโยคดังกล่าวอาจเป็นข้อความสำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้ผลิต วิดีโอชิ้นนี้ต้องการส่งไปถึงผู้รับสาร เพื่อกระตุ้นให้ทุกคนมีภูมิใจในอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองและ หลุดพ้นจากคำสบประมาทที่ตนเองต้องเผชิญในสังคมที่เต็มไปด้วยการรังแก LGBTQ+ ด้วยคำพูด

ภาพที่ 4.3 Let all proud

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=1415946508606478>

อีกทั้งยังมีการใช้กราฟิกตัวอักษรด้วยข้อความว่า “These are echoes of LGBTQ+ ฟังเสียงของความหลากหลาย” เพื่อบ่งบอกว่า Playlist LGBTQ+ จะทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงของกลุ่ม LGBTQ+ เป็นสื่อที่เปิดโอกาสผู้รับสารสามารถเข้าใจในความคิดและความรู้สึกของกลุ่ม LGBTQ+ ผ่านเสียงสะท้อนที่แท้จริงของพวกเขา

สัญลักษณ์ที่ใช้

หากกล่าวถึงประเด็นการใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพในวิดีโอชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่า วิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ประกอบด้วยการใช้สัญลักษณ์หลากหลายประการ อาทิ

1) **ฉิ่ง** เป็น Symbol ซึ่งสื่อความหมายถึงวิถีการมีเพศสัมพันธ์ของหญิงที่รักเพศเดียวกัน เพื่อประกอบกราฟิกตัวอักษรคำว่า “ดีฉิ่ง” เป็นถ้อยคำเสียดสีเพศวิถีที่กลุ่มหญิงรักหญิงมักจะเผชิญ แม้ถ้อยคำดังกล่าวจะนำตลกขบขันในการรับรู้พวกเขา แต่ก็แฝงไว้การเหยียดเพศวิถีแบบคนรักเพศเดียวกัน

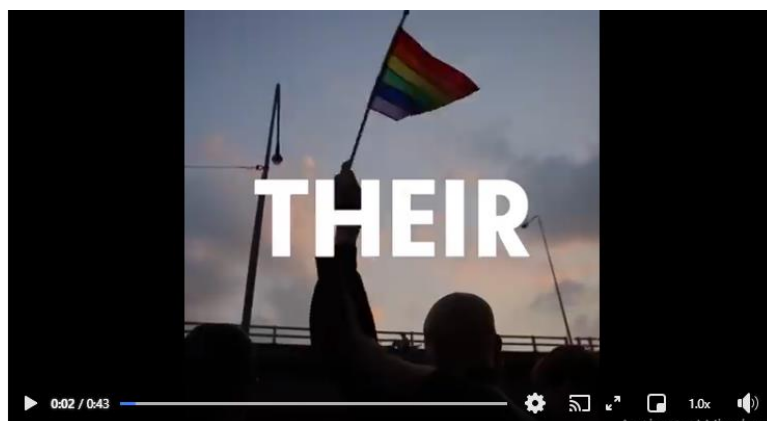

ภาพที่ 4.4 ฉิ่ง

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=1415946508606478>

2) **ธงสีรุ้งโบกสะบัด** เป็น Symbol ที่บ่งบอกถึงการเรียกร้องสิทธิของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศและวิถีทางเพศที่หลากหลาย ซึ่งอาจเป็นสาระสำคัญหรือวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งในการจัดทำวิดีโอชิ้นนี้และเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ echo ที่มีผู้ติดตามเป็นจำนวนมาก ธงสีรุ้ง (Rainbow Flag) อาจถือว่าเป็นสัญลักษณ์ระดับสากลของการขับเคลื่อนเพื่อเรียกร้องสิทธิเกย์ ซึ่งถูกออกแบบโดย Gilbert Baker นักขับเคลื่อนทางสังคมเพื่อสิทธิของเกย์และศิลปินชาวอเมริกันในปี ค.ศ. 1978 โดยสีแต่ละสีในธงสีรุ้งล้วนมีความหมายที่แตกต่างกัน

ภาพที่ 4.5 ธงสีรุ้ง

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=1415946508606478>

3) **ผนังกระดาษสีขาว** เป็น Index ที่อาจสื่อความหมายถึงคำพูดกดทับหรือบรรทัดฐานทางสังคมที่บดบังหรือเบียดขับการมีตัวตนอย่างอิสระของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ อย่างไรก็ตามตัวละครได้ทำลายผนังดังกล่าวและเปิดเผยตัวตนออกสู่ภายนอก ซึ่งอาจหมายถึงกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศจะไม่ยอมถูกกดทับและบดบังด้วยบรรทัดฐานทางสังคมเหล่านั้นอีกต่อไป และเลือกที่จะเปิดเผยตัวตน ความต้องการ และต่อสู้เพื่อสิ่งที่ตัวเองพึงได้รับอย่างเท่าเทียม

ภาพที่ 4.6 นางกระดาศสีขา

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=1415946508606478>

รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนของบุคคลในเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมที่ตัวละครในวิดีโอแนวสารคดี
ชิ้นนี้เลือกใช้สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

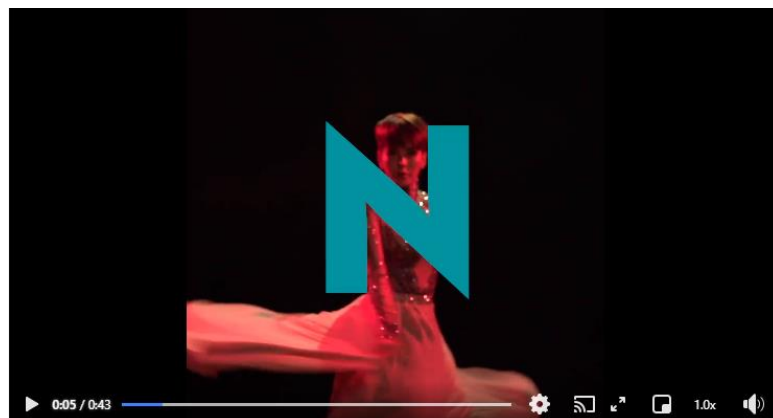
1) การใช้ภาพเคลื่อนไหว (Animated) กล่าวคือ การใช้ภาพท่าทางหรือการเคลื่อนไหว
ร่างกายของผู้สื่อสารอย่างแข็งแรง คล่องแคล่ว รวมไปถึงการแสดงอารมณ์ทางใบหน้า เช่น ภาพการ
เปิดตัววิดีโอที่ตัวละครเดินในชุดสีรุ้งและชูมือขึ้นเหนือศีรษะ เต็มไปด้วยพลังในการเปิดเผยตัวตนของ
กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศสู่สังคมภายนอก พร้อมสีหน้าและแววตาที่มีความสุข รวมทั้งการ
ใช้ภาพตัวละครที่มีรูปลักษณะทางกายภาพแบบชาย (Male) ซึ่งกำลังแสดงลีลาการสับดกระโปรงใน
เครื่องแต่งกายแบบ “นางโชว์” จัดเป็นรูปแบบการสื่อสารโดยใช้ภาพเคลื่อนไหวเช่นกัน การใช้ภาพ
ลักษณะนี้อาจเป็นการสื่อสารถึงความลื่นไหลทางเพศของมนุษย์ที่แม้จะมีเพศสรีระเป็นชาย แต่สามารถ
ดำรงไปพร้อมกับการแต่งกายที่โอรับความเป็นหญิง (Femininity) ไปได้อย่างเต็มขั้นได้อย่างไม่เก้อเขิน
ของกลุ่มคนเสรีเพศหรือผู้ที่มีความลื่นไหลทางเพศสูง

ภาพที่ 4.7 จากเปิดวิดีโอ LGBTQ+

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=1415946508606478>

ภาพที่ 4.8 ความสิ้นเปลืองทางเพศ

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=1415946508606478>

2) ความเปิดเผย (Open) กล่าวคือ การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล การแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกของผู้สื่อสาร อาทิ ข้อความที่บ่งบอกถึงความรู้สึกของตัวละครต่อถ้อยคำเสียดสีวิถีทางเพศหรือรูปแบบการมีเพศสัมพันธ์ที่สังคมมีต่อกลุ่ม LGBTQ+ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้อยคำเสียดสีวิถีการมีเพศสัมพันธ์แบบคนรักเพศเดียวกันที่ปรากฏภายในวิดีโอ ดังที่ตัวละครทั้ง 3 ตัวกล่าวว่า “คำว่า ‘หญิง’ เป็นคำที่พวกเราฟังแล้วรู้สึกตก” “ไม่แคร์ค่ะ” และ “ไอ คอนท์ โนว วาย ไอ ชูด พุด ยู อิน มาย ไมน์” (echo, 2563)

ภาพที่ 4.9 ไอ คอนท์ โนว วาย ไอ ชูด พุด ยู อิน มาย ไมน์

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=1415946508606478>

อาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการสื่อสารที่ตัวละครภายในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้เลือกใช้มีอิทธิพลต่อการนำเสนอตัวตนของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศในลักษณะของการบ่งบอกว่าคนกลุ่มนี้หรือที่นิยมเรียกว่ากันในปัจจุบันว่า “LGBTQ+” เป็นกลุ่มคนที่มีความแข็งแกร่ง แน่วแน่ และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการดำเนินชีวิตตามอัตลักษณ์ทางเพศที่ตนเองนิยาม แม้จะขัดต่อบรรทัดฐานหรือความคาดหวังของสังคม ยิ่งไปกว่านั้นพวกเขายังคงยืนหยัดและยึดมั่นในความรู้สึกและความต้องการที่จะใช้

ชีวิตอย่างมีความสุขและอิสระตามอัตลักษณ์ทางเพศและวิถีทางเพศของตนเอง โดยเลือกที่จะไม่ใส่ใจต่อการเบียดขับทางคำพูดจากสังคมรอบข้างที่ผลิตซ้ำถ้อยคำเชิงลบต่อพวกเขาซ้ำแล้วซ้ำเล่า

ตารางที่ 4.1 แผ่นลงรหัสของวิดีโอแนวสารคดี เรื่อง LGBTQ+

ชื่อผลงาน: LGBTQ+			
ความยาว: 0.44 นาที		วันที่เผยแพร่: 30 มิ.ย. 2563	
ประเด็นที่น่าสนใจ: ความภูมิใจในอัตลักษณ์ทางเพศของตนเอง			
กลุ่มคนที่ถูกสังคมนิยาม: กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ (ภาพรวม)			
ส่วนที่ 1: รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
ประเภทของแก่นเรื่อง	มุมมองในการเล่าเรื่องของผู้ผลิตวิดีโอ	เทคนิคในการเล่าเรื่องของสารคดี	การใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพ
- เจริญความจริงของธรรมชาติของมนุษย์	<u>บุคคลที่ 1</u> - “คำว่า นิ่ง เป็นคำที่พวกเราฟังแล้วรู้สึกตลก” - “ไม่แคร์ค่ะ”	- เสียงพูดบุคคลจริง - คนตรีประกอบ - กราฟิกตัวอักษร	- นิ่ง (Symbol) - ชงสีรุ้ง (Symbol) - ผนังกระดาษ (Index)
ส่วนที่ 2: เนื้อหาในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
สารหลักที่ผู้ผลิตวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo ต้องการสื่อสาร		รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมของกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิยาม	
- ความหลากหลายทางเพศเป็นปัจจัยทางธรรมชาติ - มนุษย์มีธรรมชาติทางเพศที่หลากหลาย - LGBTQ+ ภูมิใจในอัตลักษณ์ทางเพศของตน		- การใช้ภาพเคลื่อนไหว (Animated) - ความเปิดเผย (Open)	

วิดีโอที่ 2 “จง Pride ใจเถิด ที่เกิดเป็นเรา” เป็นวิดีโอแนวสารคดีที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการเรียกร้องสิทธิของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย ซึ่งถูกถ่ายทอดผ่านถ้อยคำของต้น บุคคลผู้นิยามตนเองในฐานะนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเพื่อคนที่มีความหลากหลายทางเพศและพนักงานบริการทางเพศ โดยวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ได้รับการเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ echo เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2563

เนื้อหาที่น่าสนใจ

วิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้นำเสนอภาพกระบวนการเรียกร้องสิทธิให้แก่กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่นิยามอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองในฐานะ “เกย์” ซึ่งกล่าวรวมไปถึงประวัติศาสตร์การเกิด “Gay Power” ขึ้นในสังคมโลกที่เริ่มต้นจากเหตุจลาจลโตนวอลล์ (Stonewall Riots) ในปี ค.ศ. 1969 ณ รัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ด้วยเหตุที่ว่าตำรวจได้บุกเข้าไปทำร้ายร่างกายและละเมิดสิทธิของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศภายในบาร์ที่กลุ่มคนดังกล่าวนิยมไปรวมตัวกัน และนำมาสู่การต่อสู้ทางอุดมการณ์ด้วยการเดินขบวน Gay Pride เพื่อเรียกร้องสิทธิมนุษยชนให้แก่กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศเรื่อยมาดังเช่นที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

แม้ในอดีตกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศจะถูกผลักให้อยู่ใน “มุมมืด” หรือ “ที่ลับ” เนื่องด้วยความเชื่อทางศาสนาหรือความเคียดชังทางวัฒนธรรมที่แบ่งเพศในออกโลกออกเป็นเพียง “ชาย” และ “หญิง” แต่ปัจจุบันการเรียกร้องสิทธิให้แก่กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศเป็นที่พบเห็นกันได้อย่างแพร่หลายในต่างประเทศ และรวมไปถึงกิจกรรมการเรียกร้องสิทธิดังกล่าวที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย

อย่างไรก็ตามกระบวนการเรียกร้องสิทธิด้วยการเดินขบวน Gay Pride ในต่างประเทศมักเกิดขึ้นด้วยความร่วมมือร่วมใจของประชาชน ขณะที่กิจกรรมดังกล่าวภายในประเทศไทยยังคงเกิดขึ้นด้วยการจัดตั้งขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสิทธิมนุษยชนเป็นหลัก และการปกครองภายใต้รัฐบาลทหารก็มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศมิให้

ออกมาเดินขบวนและเรียกร้องสิทธิบางประการที่กลุ่ม LGBTQ+ ควรได้รับอย่างเท่าเทียมกับประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิในการสมรสระหว่างคู่รักเพศเดียวกัน

ภาพที่ 4.10 ต้น-ศิริศักดิ์ ไชยเทศ

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>

โดยสาระสำคัญของวิดีโอที่ถูกถ่ายทอดผ่านตัวละครในวิดีโอชิ้นนี้ คือ การเรียกร้องสิทธิของกลุ่ม LGBTQ+ แท้จริงแล้วเป็นเพียงการร้องขอต่อสิทธิเท่าเทียมกับคู่รักต่างเพศ มิใช่การร้องขอสิทธิพิเศษ และการเดินขบวนของกลุ่ม LGBTQ+ ก็มีใจการก่อจลาจล หากแต่เป็นเพียงเครื่องมือประกาศความต้องการของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งเกิดขึ้นได้ยากขึ้นทุกทีในสังคมประชาธิปไตยไทยภายใต้รัฐบาลทหาร

วิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ทิ้งท้ายด้วยการเชิญชวนให้ทุกคนในสังคมมุกคิดว่าการเรียกร้องสิทธิของกลุ่ม LGBTQ+ มิได้เกิดขึ้นจาก “ความไม่รู้จักพอ” หากแต่เป็น “ความขาด” ในสิทธิที่พึงมี

จากการวิเคราะห์รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่าวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับกระบวนการเรียกร้องสิทธิให้แก่กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศในสังคมโลก รวมไปถึงการเดินขบวน Gay Pride ที่เคยเกิดขึ้นในกรุงเทพฯ ฯ และกระบวนการขับเคลื่อนทางสังคม โดยกลุ่ม LGBTQ+ เพื่อสิทธิการสมรสระหว่างคู่รักเพศเดียวกันในปี พ.ศ. 2561 แต่เนื่องด้วยข้อกฎหมายที่มีการตราขึ้นใน “ยุครัฐประหาร” ตามคำกล่าวของ *ต้น* ส่งผลให้การเดินขบวนเป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ยาก เนื่องจากทุกคนเกรงกลัวต่อบทลงโทษ อย่างไรก็ตาม “พลัง” ในการขับเคลื่อนเพื่อเรียกร้องสิทธิการสมรสระหว่างคู่รักเพศเดียวกันยังคงดำรงอยู่ กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศหันมาเลือกใช้วิธีการจัดตั้งมีอบขนาดเล็กแทนการเดินขบวน สะท้อนให้เห็นว่าแม้พวกเขาจะอยู่ภายใต้วิถีการปกครองที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการออกมาเรียกร้องสิทธิใด ๆ แต่กลุ่ม LGBTQ+ ก็ยังคงชวนขวยทุกวิถีทางต่อสู้เพื่อนำมาซึ่งสิทธิที่พวกเขาพึงได้รับไม่มากและไม่น้อยไปกว่า “ชายจริงหญิงแท้” โดยการนำเสนอเรื่องราวในลักษณะนี้สอดคล้องกับแก่นเรื่องประเภทการต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (The Struggle for Human Dignity) ทั้งนี้ ตัวละครยังได้กล่าวถึงแนวคิดที่สังคมพึงยอมรับเพื่อนำไปสู่สิทธิเท่าเทียมของกลุ่ม LGBTQ+ ที่ว่า ‘ทุกคนคือมนุษย์เหมือนกัน’

มุมมองในการเล่าเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่าตัวละครหลัก หรือ *ต้น* ในวิดีโอชิ้นนี้มีแนวทางหรือมุมมองในการเล่าเรื่องที่หลากหลาย เริ่มต้นด้วยการกล่าวถึงกลุ่ม LGBTQ+ ในอดีตที่ต้องปกปิดอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองจากสังคมภายนอก ในลักษณะที่ *ต้น* เป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ในเรื่องราวดังกล่าว ดังที่ *ต้น* กล่าวว่า “สมัยก่อนเนี่ย LGBT อยู่ในที่มืด ๆ เหมือนอยู่ในตู้เสื้อผ้าเท่านั้น... ถ้าเกิดว่าจะสามารถเปิดเผยตัวตนได้แน่นอนว่าจะมีแค่ชุมชนของเขาเล็ก ๆ” (echo, 2563) จัดเป็นมุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 3 รวมไปถึงการเล่าเรื่องราวผ่านมุมมองของสังคมภายนอก ดังที่ *ต้น* กล่าวว่า “คนในสังคมชอบพูดว่าอิพวกนี้เยอะจังเลย เรียกร้องอะไร” (echo, 2563)

ขณะเดียวกันตัวละครมีการใช้มุมมองในการเล่าเรื่องผ่านประสบการณ์ตรงของตนเอง ในฐานะที่ตนเองเป็นผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียกร้องสิทธิเพื่อกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ

จัดเป็นมุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 1 ดังที่ ตัน กล่าวไว้ว่า “พลังของเรานี้ มันเปลี่ยนรูปแบบเท่านั้นเอง” (echo, 2563) ซึ่งเป็นการกล่าวถึงรูปแบบของการเรียกสิทธิที่เปลี่ยนจากการเดินขบวนมาเป็นการจัดตั้งมือบขนาดเล็กตามสถานที่ต่าง ๆ และคำกล่าวที่ว่า “เรามีสิทธิที่จะพูดและเปล่งออกมาในที่สาธารณะออกมาได้อย่างเท่าเทียมกัน... เราไม่ได้เรียกร้องมากกว่าที่พวกคุณได้” (echo, 2563)

นอกจากนั้นตัวละครยังใช้มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 2 ซึ่งเป็นการเล่าเรื่องราวเพื่อสะท้อนมุมมองของผู้ฟังเกี่ยวกับสิทธิซึ่งกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศพึงได้รับ ดังที่ ตัน กล่าวไว้ว่า “คุณได้อะไร เราแค่ต้องการได้แบบนั้น แค่นั้นเอง” (echo, 2563)

ภาพที่ 4.11 ตัน-ศิริศักดิ์ ไชยเทศ เรียกร้องอะไร

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>

อาจกล่าวได้ว่าการเล่าเรื่องด้วยมุมมองทั้ง 3 ประเภท ช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจความคิดเห็นและความรู้สึก ทั้งจากกลุ่ม LGBTQ+ และสังคมภายนอกได้ดียิ่งขึ้น พร้อมทั้งเชิญชวนให้ผู้ฟังทบทวนมุมมองของตนเองที่มีต่อประเด็นการเรียกร้องสิทธิของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ

เทคนิคทางภาพและเสียง

1) การใช้เสียงพูดของบุคคลจริง ในการถ่ายทอดเรื่องราวกระบวนการเรียกร้องสิทธิของกลุ่ม LGBTQ+ ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งในระดับสากลและระดับประเทศ ซึ่งทำให้ผู้ชมสามารถรับรู้ถึงความรู้สึกมุ่งมั่นของตัวละครในการเรียกร้องสิทธิให้แก่กลุ่ม LGBTQ+ รวมทั้งสะท้อนความรู้สึกเสียใจของตัวละครต่อการเดินขบวน Gay Pride ที่เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2552 ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งถูกขัดขวางโดยกลุ่มต่อต้านที่รุมคำทอ

2) การใช้ภาพเหตุการณ์จริง อาทิ ภาพ “เชียงใหม่ Gay Pride” ประกอบการเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ดังกล่าว เพื่อให้ผู้ชมเห็นถึงถ้อยคำคำทอที่กลุ่มต่อต้านมีต่อกลุ่ม LGBTQ+ ในการเดินขบวน

ภาพที่ 4.12 ถ้อยคำคำทอที่กลุ่มต่อต้านมีต่อเชียงใหม่ Gay Pride

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>

นอกจากนั้นยังมีการใช้ภาพประกอบการเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุจลาจลสโตนวอลล์ซึ่งเกิดขึ้นในรัฐนิวยอร์ก เมื่อปี ค.ศ. 1969 เพื่อให้ผู้ชมได้เห็นบรรยากาศจากเหตุการณ์จริงของการ

เดินขบวน Gay Pride ที่เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา เปรียบเสมือนจุดเริ่มต้นของการแสดงพลังของกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน หรือ “Gay Power” ตามด้วยการใช้ภาพประกอบเหตุการณ์จริงของการเดินขบวน Gay Pride ที่เกิดขึ้นในต่างประเทศโดยความร่วมมือของกลุ่ม LGBTQ+ และการจัดตั้งม็อบขนาดเล็กเพื่อเรียกร้องสิทธิการสมรสระหว่างคู่รักเพศเดียวกันในประเทศไทย

ภาพที่ 4.13 การเดินขบวน Gay Pride ในต่างประเทศ

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>

3) การใช้ดนตรีประกอบ ที่ช่วยทำให้รู้สึกถึงความแน่นแฟ้นของ ดัน ศิริศักดิ์ ตัวละครหลักผ่านจังหวะดนตรีที่มีความเร็วและให้ความรู้สึกถึง “ความเท่” และการยืนยันยึดถือมั่นในอุดมการณ์ที่ว่า ‘ทุกคนเป็นมนุษย์เหมือนกัน ย่อมได้รับสิทธิทุกประการในการดำเนินชีวิตอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่สำคัญว่ารูปลักษณ์ภายนอกของพวกเขาจะดูเป็นอย่างไร หรือถูกรอบไว้ด้วยอัตลักษณ์ทางเพศแบบใด การเรียกร้องของกลุ่ม LGBTQ+ มิได้เกิดขึ้นเพื่อเรียกร้องสิ่งที่มากกว่า หากแต่เป็นการเรียกร้องในสิ่งที่ชายจริง หญิงแท้ได้รับอยู่แล้วเป็นปกติ’

อาจกล่าวได้ว่าวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ทำให้ผู้ชมสามารถสัมผัสหรือรู้สึกถึงความแน่วแน่ของตัวละครที่มีต่อการเรียกสิทธิของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศได้มากยิ่งขึ้น ด้วยเทคนิคการใช้ดนตรีประกอบในลักษณะนี้

4) การใช้กราฟิกตัวอักษร ประกอบประเด็นการพูดของตัวละคร อาทิ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปกปิดตัวตนอยู่ในมุมมองของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือ LGBTQ+ ในอดีต ซึ่งเปรียบเสมือนการถูกขังอยู่ในตู้เสื้อผ้า โดยใช้กราฟิกตัวอักษรคำว่า “LGBTQ” เป็นสีรุ้ง ซึ่งเป็นสีที่สื่อความหมายถึงความหลากหลายทางเพศและเพศวิถีที่มีความหลากหลายของมนุษย์

ภาพที่ 4.14 LGBTQ ถูกขังในตู้เสื้อผ้า

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>

สัญลักษณ์ที่ใช้

หากกล่าวถึงประเด็นการใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพในวิดีโอชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่า ภาพในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ ประกอบด้วยการใช้สัญลักษณ์หลากหลายประการ อาทิ

1) เครื่องแต่งกายสีรุ้งของ **ต้น** ในฉากเปิดของวิดีโอ เป็น Symbol ที่บ่งบอกถึงพลังของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศและวิถีทางเพศที่หลากหลายของมนุษย์ สัญลักษณ์นี้อาจถูกใช้ห่อหุ้มร่างกายของ **ต้น** ตัวละครหลักของวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ เพื่อนิยามตัวละครในฐานะตัวแทนของกลุ่ม LGBTQ+ ไทยที่เปี่ยมล้นไปด้วยจิตวิญญาณและความมุ่งมั่นในการเรียกร้องสิทธิมนุษยชนให้แก่กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ

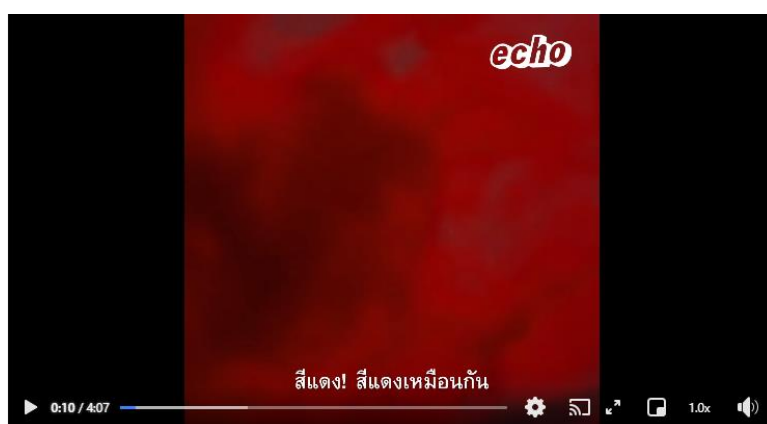
ภาพที่ 4.15 เครื่องแต่งกายสีรุ้งของต้น

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>

2) **ควันสีแดง** เป็น Index ของเลือดสีแดงที่มนุษย์ทุกคนมีเหมือนกัน บ่งชี้ถึงความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ไม่ว่าจะมียุทธลักษณะทางเพศอย่างไรก็ตาม หากมนุษย์ทุกคนในสังคมพึงตระหนักได้ว่า

แท้จริงแล้วเนื้อหาของของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศก็คือ “มนุษย์” ที่มีเลือดเนื้อเหมือนกันทุกประการ พวกเขาเหล่านั้นพึงได้รับสิทธิเท่าเทียมกับ “ชายจริง หญิงแท้” โดยปราศจากอคติที่เกิดขึ้นจากอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่าง สังคมก็จะยอมรับความแตกต่างของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศได้ดียิ่งขึ้นและไม่กีดกันพวกเขาเหล่านั้นออกจากสิทธิที่พวกเขาพึงได้พึงมี เช่น สิทธิในการสมรสระหว่างคู่รักเพศเดียวกัน เป็นต้น

ภาพที่ 4.16 เลือดสีแดงเหมือนกัน

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>

3) พนักงานกระดาษสีขาว เป็น Index ดังเช่นที่ปรากฏในวิดีโอก่อนหน้านี้ ซึ่งภายในวิดีโอชิ้นนี้ ต้น หรือตัวละครหลักได้ทำลายพนักงานกระดาษสีขาวโดยการผลักออกจนเกิดเป็นรอยขาด อาจบ่งชี้ว่าในฐานะตัวแทนของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ ถึงเวลาแล้วที่กลุ่ม LGBTQ+ จะมีอิสระจากคำพูดกดทับหรือบรรทัดฐานทางสังคมที่บดบังหรือเบียดขับการมีตัวตนของพวกเขาในสังคม การออกมาพูดผ่านสื่อออนไลน์ echo ครั้งนี้จะถือเป็นการส่งผ่านเสียงเรียกร้อง ความต้องการ ที่มาที่ไป และ

การต่อสู้ของพวกเขาเพื่อนำมาซึ่งสิทธิบางประการที่พวกเขาพึงได้รับออกสู่สาธารณะ หมดเวลาของการหลบซ่อนอีกต่อไป ตอกย้ำด้วยการใช้

ภาพที่ 4.17 พนักงานกระดาศีขาว 2

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>

4) ชงสิริรุ่งผืนใหญ่บนแผ่นหลังเปลือยเปล่า เป็น Index ของการเริ่มเปิดเผยตัวตนและการดำรงอยู่ของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ เป็นการใช้สัญลักษณ์เพื่อประกอบการกล่าวถึงวิธีการเปิดเผยอัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่ม LGBTQ+ ในอดีตที่สามารถเปิดเผยอัตลักษณ์เพศหรือรสนิยมทางเพศของตนเองได้เฉพาะกับกลุ่ม “คนใน” หรือสถานที่เฉพาะที่ LGBTQ+ นิยมมาพบปะกัน แตกต่างจากปัจจุบันที่ภาพของการเปิดเผยอัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่ม LGBTQ+ มีความชัดเจนและเป็นสาธารณะยิ่งขึ้นเมื่อเทียบกับอดีต

ภาพที่ 4.18 ชงสีรุ้งบนแผ่นหลังเปลือยเปล่า

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>

รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนของบุคคลในเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมที่ตัวละครในวิดีโอแนวสารคดี
ชิ้นนี้เลือกใช้สามารถแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

1) การใช้ภาพเคลื่อนไหว (Animated) กล่าวคือ การใช้ภาพถ่ายทางหรือการเคลื่อนไหว
ร่างกายของผู้สื่อสารอย่างแข็งแรง คล่องแคล่ว รวมไปถึงการแสดงอารมณ์ทางใบหน้า ดังเช่นภาพของ
ต้น ในช่องแรกของวิดีโอที่ฝึกผนังสีขาวออกจากกันแล้วเดินออกมาหน้ากล้อง พร้อมแสดงสีหน้า แวว
ตาที่มุ่งมั่นในการต่อสู้ในฐานะนักสิทธิมนุษยชนเพื่อคนที่มีความหลากหลายทางเพศและพนักงาน
บริการทางเพศ พร้อมกำมือขึ้นเพื่อบ่งบอกถึงการต่อสู้อย่างไม่ย่อท้อ

ภาพที่ 4.19 สีหน้าและแววตามุ่งมั่นของต้น

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>

2) **ความเปิดเผย (Open)** กล่าวคือ การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลหรือการแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกของผู้สื่อสาร อาทิ ข้อความที่บ่งบอกถึงความรู้สึกของตัวละครที่มีต่อการเรียกร้องสิทธิของกลุ่ม LGBTQ+ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ดังที่ ต้น กล่าวว่า “แต่ประเทศไทยยังยากมากที่จะบอกว่า อู๊ยยย เดือนหน้าจัด Pride ใครมาร่วมนะคะ” (echo, 2563) ข้อความดังกล่าวสะท้อนอารมณ์ผิดหวังแกมเขี่ยหยันของตัวละครที่มีต่อการจัดตั้งขบวน Gay Pride ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ซึ่งให้เห็นว่าการจัด Gay Pride ในประเทศไทยยังไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นจากความร่วมแรงร่วมใจของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศอย่างแท้จริง หากแต่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งขององค์กรที่เกี่ยวข้องเสียเป็นส่วนใหญ่ ขณะเดียวกันก็มีการแสดงอารมณ์ความรู้สึกชื่นชมที่มีต่อการจัด Gay Pride ในต่างประเทศ ดังที่กล่าวว่า “คือเมื่อนอกเราเห็นภาพเลยใช้ไหมว่าทุกคน ไอ้โหหห! Pride นี่คือต้องภาคภูมิใจนะ” (echo, 2563)

3) **การทิ้งให้เกิดความประทับใจ (Impression-leaving)** กล่าวคือ การสื่อสารที่ใช้การทิ้งท้ายด้วยความประทับใจที่น่าจดจำให้แก่ผู้รับสาร ซึ่งจากวิดีโอพบว่าตัวละครมีการกล่าวทิ้งท้ายการสัมภาษณ์ที่ชวนให้ผู้รับสารตระหนักถึงแก่นแท้ของการเรียกร้องสิทธิของกลุ่ม LGBTQ+ ดังที่กล่าวว่า

“คนในสังคมชอบพูดว่า อีพวกนี้เยอะ! จังเลย เรียกร้องอะไร คือ... เราไม่เรียกร้อง มากกว่าที่พวกคุณได้” (echo, 2563) การสื่อสารด้วยประโยคดังกล่าวของ *ต้น* อาจเป็นการทิ้งท้ายให้เกิดความประทับใจแก่ผู้รับสาร กล่าวคือ เพื่อกระตุ้นเตือนผู้รับสารให้หวนคิดว่าแท้จริงแล้วการพยายามเรียกร้องสิทธิของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศในพื้นที่สาธารณะตลอดหลายปีที่ผ่านมา ไม่ใช่การเรียกร้องเพื่อได้มาซึ่งสิทธิพิเศษเหนือใคร ๆ เพียงแต่เป็นการเรียกร้องในสิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนพึงได้รับ การทิ้งท้ายด้วยประโยคดังกล่าวชวนให้เราตั้งคำถามว่ากิจกรรมการเรียกร้องสิทธิของกลุ่ม LGBTQ+ เป็นสิ่งที่ไม่สมควรเกิดขึ้นจริงหรือไม่

อาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการสื่อสารที่ตัวละคร *ต้น* ภายในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้เลือกใช้มีอิทธิพลต่อการนำเสนอตัวตนของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศในลักษณะที่ส่งเสริมให้สังคมรับรู้ว่าคุณสมบัติที่มีความหลากหลายทางเพศยังคงมีความมุ่งมั่นและแน่วแน่ในการต่อสู้ให้ได้มาซึ่งสิทธิขั้นพื้นฐานที่พวกเขาพึงได้รับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิในการสมรสระหว่างคู่รักเพศเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ความร่วมแรงร่วมใจอย่างแท้จริงของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศในการออกมาร่วมกันดำเนินกิจกรรมยังคงเป็นสิ่งที่คุณกลุ่ม LGBTQ+ พึงปรารถนา มิใช่การปล่อยให้ตนเป็นเพียงหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้อง การเปิดเผยอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครช่วยให้สังคมรับรู้ได้ว่าแท้จริงแล้วกลุ่ม LGBTQ+ ต้องประสบกับการกีดกัน ขัดขวาง และต่อต้านการได้มาซึ่งสิทธิขั้นพื้นฐานมาตั้งแต่อดีต

วิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้อาจช่วยให้ผู้รับสาร ซึ่งอาจรวมไปถึง “ชายจริง หญิงแท้” หรือกลุ่มผู้ต่อต้านความหลากหลายทางเพศเข้าใจว่าสิทธิที่คุณกลุ่ม LGBTQ+ ต้องการเป็นเพียง “สิทธิเท่าเทียม” มิใช่ “สิทธิพิเศษ” แน่แน่นอนว่ารูปแบบการสื่อสารของ *ต้น* ช่วยให้ผู้รับสารรับรู้ว่าคุณกลุ่ม LGBTQ+ มีความเข้มแข็งและแน่วแน่มากเพียงใด เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิขั้นพื้นฐานที่พวกเขาปรารถนา

ตารางที่ 4.2 แผ่นลกรหัสของวิดีโอแนวสารคดี เรื่อง จง Pride ใจเถิด ที่เกิดเป็นเรา

ชื่อผลงาน: จง Pride ใจเถิด ที่เกิดเป็นเรา			
ความยาว: 4.08 นาที		วันที่เผยแพร่: 2 มิ.ย. 2563	
ประเด็นที่น่าสนใจ: การเรียกร้องสิทธิมนุษยชนของกลุ่ม LGBTQ+			
กลุ่มคนที่ถูกสังคมนิตรา: กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ (ภาพรวม)			
ส่วนที่ 1: รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
ประเภทของแก่นเรื่อง	มุมมองในการเล่าเรื่องของผู้ผลิตวิดีโอ	เทคนิคในการเล่าเรื่องของสารคดี	การใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพ
- เชนการ์ต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	บุคคลที่ 1 - “พลังของเราเนี่ย มันเปลี่ยนรูปแบบเท่านั้นเอง” บุคคลที่ 2 - “คุณได้อะไร เราแค่ต้องการได้แบบนั้น” บุคคลที่ 3 - “คนในสังคมชอบพูดว่าอิพวกนี้เยอะจังเลย”	- เสียงพูดบุคคลจริง - ภาพเหตุการณ์จริง - คนตรีประกอบ - กราฟิกตัวอักษร	- เครื่องแต่งกายสีรุ้ง (Symbol) - ควินสีแดง (Index) - พนังกระดาษ (Index) - ชงสีรุ้งผืนใหญ่ (Index)
ส่วนที่ 2: เนื้อหาในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
สารหลักที่ผู้ผลิตวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo ต้องการสื่อสาร		รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมของกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิตรา	
- การเรียกร้องสิทธิของกลุ่ม LGBTQ+ เป็นการร้องขอสิทธิเท่าเทียม มิใช่การร้องขอสิทธิพิเศษ - ขบวนการ LGBTQ+ Pride มิใช่การก่อกวน แต่เป็นเพียงเครื่องมือประกาศความต้องการ		- การใช้ภาพเคลื่อนไหว (Animated) - ความเปิดเผย (Open) - การทิ้งให้เกิดความประทับใจ (Impression-leaving)	

วิดีโอที่ 3 “Different ≠ Divide” เป็นวิดีโอแนวสารคดีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตวัยเด็กของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ ไม่ว่าจะเป็น “เกย์” หรือ “ทอม” ล้วนแล้วแต่ผ่านพ้นความยากลำบากในการใช้ชีวิต อันเนื่องมาจากการมีอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่างจากความคาดหวังของสังคมรอบข้าง อาทิ ศาสนาอิสลาม ครอบครัวคนจีน และวงการพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา เรื่องราวภายในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ได้รับการถ่ายทอดผ่านถ้อยคำของ *อดิรุจ ชฎามาศ* และ *ไพฑูรย์* ผู้นิยามตนเองในฐานะผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ได้รับการเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ echo เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2562

เนื้อหาที่น่าสนใจ

วิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้นำเสนอภาพประสบการณ์ชีวิตวัยเด็กของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศผ่านตัวละคร 3 ตัว *อดิรุจ* ผู้เกิดมาในครอบครัวมุสลิมและเรียนในโรงเรียนของชาวมุสลิม ซึ่งเชื่อว่าการมีอัตลักษณ์ทางเพศที่มีชื่อ “ชาย” และ “หญิง” เป็นสิ่งผิดบาป ขัดต่อความต้องการของพระเจ้าในศาสนาอิสลาม ตัวละครนี้ต้องเผชิญกับความไม่เข้าใจของผู้คนรอบข้าง ยิ่งไปกว่านั้นคือการถูกทำร้ายร่างกายที่มีข้ออ้างว่าเป็นการกระทำเพื่อเยียวยารักษาอาการผิดปกติทางเพศของเขา ตามด้วย *ชฎามาศ* ลูกสาวคนเล็กในครอบครัวคนจีนที่มีลักษณะภายนอกและจิตใจเป็นชาย ซึ่งอาจนิยามได้ง่าย ๆ ว่าตัวละครตัวนี้เป็น “ทอม” ในครอบครัวคนจีน และต้องฝ่าฟันกับการถูกแนะนำให้กับบรรดาญาติผู้ใหญ่ในครอบครัวในฐานะ “ลูกสาว” ซึ่งทำให้ตัวละครรู้สึกไม่มีความสุขและขัดแย้งกับการนิยามอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองอย่างชัดเจน และ *ไพฑูรย์* ชายที่เกิดมามีลักษณะ “ตุ้งติ้ง” โคนกลุ่มเพื่อล้อเลียนลักษณะดังกล่าวมาตั้งแต่ยังเด็ก และไม่คาดคิดว่าแม้ในวงการผ้าเหลืองที่ตนถูกส่งเข้าไปบวชเรียน ก็ยังหนีไม่พ้นการถูกเหยียดอัตลักษณ์ทางเพศในฐานะ “เณรตุ้ง” ซึ่งถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยนักบวชคนอื่น ๆ เป็นประจำ วิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้สะท้อนภาพการถูกล้อเลียน เหยียดหยาม กลั่นแกล้ง ทำร้าย และเลือกปฏิบัติซึ่งกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศมักจะเผชิญในวัยเด็ก เพียงเพราะพวกเขาเหล่านั้นมีอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่างจากวัฒนธรรมรอบข้าง

โดยสาระสำคัญของวิดีโอที่ถูกถ่ายทอดผ่านตัวละครในวิดีโอชิ้นนี้ คือ กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศล้วนผ่านประสบการณ์เลวร้ายจากการถูกรังแกในวัยเด็ก เพียงเพราะอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่างของตนเอง อย่างไรก็ตามพวกเขาเหล่านี้เชื่อมั่นว่าการยอมรับในอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองเป็นจุดเริ่มต้นของความสุข พร้อมกันนั้นสังคมก็ควรยอมรับว่ามนุษย์ทุกคนล้วนแตกต่าง และความแตกต่างทางเพศก็เป็นเพียงหนึ่งในความแตกต่างตามธรรมชาติของมนุษย์แต่ละคน

จากการวิเคราะห์รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่าวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการถ่ายทอดความยากลำบากในการใช้ชีวิต การถูกรังแกทั้งทางกายและคำพูด แรงกดดันทางศาสนาและวัฒนธรรมภายในครอบครัวที่กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศมักเผชิญในสังคมผ่านคำพูดของตัวละครทั้ง 3 ตัว ซึ่งแม้จะเป็นคนที่มีความหลากหลายทางเพศซึ่งเผชิญรูปแบบการดำเนินชีวิตในวัยเด็กที่แตกต่าง หากแต่สิ่งทีพวกเขาประสบเหมือนกัน คือ การถูกเบียดขับออกจากสังคมส่วนรวม การถูกเลือกปฏิบัติจากกลุ่มเพื่อน และความไม่เข้าใจในการมีอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่างจากคนรอบข้าง โดยการนำเสนอเรื่องราวในลักษณะนี้สอดคล้องกับแก่นเรื่อง **ประเภทปัญหาสังคม (Social Problems)** เป็นการสะท้อนภาพปัญหาสังคมบนฐานของการไม่ยอมรับความแตกต่างทางเพศ เนื่องด้วยปัจจัยทางวัฒนธรรมที่หยั่งรากลึกภายในสังคมพหุวัฒนธรรมแบบไทย

มุมมองในการเล่าเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่าตัวละครหลักเน้นการกล่าวถึงประสบการณ์วัยเด็กเป็นสำคัญ เริ่มด้วยการเล่าเกี่ยวกับการถูกรุมกลั่นแกล้งโดยเพื่อน ที่ **อติรุจ** ต้องเผชิญในวัยเรียน ตัวละครใช้มุมมองในการเล่าเรื่องผ่านประสบการณ์ตรงของตนเองในฐานะผู้ถูกรังแกและประสบกับเหตุการณ์นั้นด้วยตนเอง ซึ่งจัดเป็น **มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 1** ดังที่ว่า “พวกเพื่อนก็จะมารุมแกล้ง เราเลยบอกอาจารย์ว่าเราโดนทำแบบนี้ อาจารย์เลยบอกกลับมากับเราว่า เพราะว่าเพื่อนเขาหวังดีกับเรา อยากให้เรากลายเป็นคนปกติ” และ “อ๊ะหึ ชีวิตคูแม่ง โคนแกล้งมาแบบเหมือนหมาข้างถนนตัวหนึ่ง” (echo, 2562) เช่นเดียวกันกับ **ชฎามาศ** ที่ใช้มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทเดียวกัน เพื่อเล่าเกี่ยวกับประสบการณ์ความอึดอัดในวัยเด็ก ดังที่กล่าวว่า “คำถามที่เรารู้สึกว่ามันทำให้เกิดความอึดอัดคือ สรุปลันนี่เป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย” และ

“ตั้งแต่จำความได้เลยก็รู้ว่าตัวเองไม่เหมือนเพื่อนคนอื่น” (echo, 2562) รวมไปถึง ไพฑูรย์ หนึ่งในตัวละครที่กล่าวถึงประสบการณ์ตรงของตนเองที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศในฐานะ “เนรตุ๊ด” ดังที่กล่าวว่า “ตอนแรกก็คิดว่าเราเป็นพระเราจะปลอดภัย ไม่คิดเลยว่าพอมายู่ในวงการฟ้าเหลืองแล้วจะโดนล่วงละเมิดตลอดเลย” และ “อีตุ๊ตมาและ อีกะเทยมาและ” (echo, 2562) ตัวละครทั้งหมดล้วนแล้วแต่ใช้มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 1 ในฐานะที่ตนเองเป็นผู้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์หรือเป็นประสบการณ์ตรงของตนเองที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความรู้สึกของผู้เล่า

นอกจากนั้นตัวละครยังคงใช้มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 1 ในการถ่ายทอดแง่คิดสำหรับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศเพื่อให้เกิดการยอมรับความแตกต่างทางเพศของตนเองในช่วงท้ายของวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ ดังที่ ไพฑูรย์ กล่าวว่า “สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ต้องยอมรับตัวเองก่อนว่าเป็นอะไร ชอบอะไร อย่าปฏิเสธเด็ดขาด” (echo, 2562) และ อติรุจ ที่กล่าวว่า “เราไม่ต้องไปพยายามเป็นอย่างอื่น เราไม่ใช่ผู้หญิง แล้วเราก็ไม่ใช่ผู้ชายที่แบบ เป็นผู้ชาย เราก็เป็นแบบเราที่เป็นแบบนี้” (echo, 2562)

อาจกล่าวได้ว่าภายในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ตัวละครทั้ง 3 ตัวใช้มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 1 เป็นสำคัญ เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตในวัยเด็กที่ต้องเผชิญกับการถูกกลั่นแกล้งและความไม่เข้าใจจากสังคมรอบข้าง ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน ครอบครัว หรือศาสนาที่ตนเองสังกัด ซึ่งช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจความรู้สึกเจ็บปวดและความคิดเห็นของ LGBTQ+ ที่ต้องเผชิญความยากลำบากในการใช้ชีวิตวัยเด็กได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 4.20 I got bullied

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=485371148877931>

เทคนิคทางภาพและเสียง

1) การใช้เสียงพูดของบุคคลจริง ในการถ่ายทอดเรื่องราวการถูกรังแกของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศในวัยเด็ก ซึ่งทำให้ผู้รับสารสามารถรับรู้ถึงความรู้สึกเจ็บปวด และความอัดอั้นใจที่ LGBTQ+ ต้องเผชิญในสภาพแวดล้อมที่ขาดการยอมรับความหลากหลายทางเพศ และเลือกปฏิบัติต่อความแตกต่างดังกล่าวด้วยการรังแกทั้งทางร่างกายและคำพูด ขณะเดียวกันการใช้เสียงของบุคคลจริงในการถ่ายทอดประสบการณ์ของตัวละครทั้ง 3 คน ยังช่วยให้ผู้ฟังรู้สึกถึงไม่ยอมแพ้และภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางเพศและวิถีทางเพศที่ตนเองเลือกของตัวละครได้เป็นอย่างดี

2) การใช้ภาพประกอบ ที่ช่วยขยายความเรื่องราวภายในวิดีโอ อาทิ ภาพประกอบการบอกเล่าเรื่องราววัยเด็กของ อติรุจ ที่ว่าพี่น้องทั้ง 3 คนของเขาเป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศทั้งหมด ส่งผลให้ครอบครัวในละแวกบ้านล้อเลียนครอบครัวของเขาอยู่บ่อยครั้ง

ภาพที่ 4.21 วัยเด็กของอดิรุจ

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=485371148877931>

รวมไปการใช้ภาพแทนศาสนาพุทธ คริสต์ และอิสลามซึ่งอาจถือเป็นอำนาจเหนือในการจำกัดของความลื่นไหลทางเพศและรสนิยมทางเพศแบบรักเพศเดียวกันของมนุษย์ เนื่องจากศาสนาทั้ง 3 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าการเป็นเพศอื่นที่นอกเหนือจาก “ชาย” และ “หญิง” ถือเป็นบาปหรือเป็นการกระทำที่ขัดต่อประสงค์ของพระเจ้า ดังที่ อดิรุจ กล่าวว่า “อิสลามเขาก็มีเป็นข้อบัญญัติชัดเจนว่าการเป็นเพศที่สาม หรือการเบี่ยงเบนทางเพศอะไรแบบนี้มันเป็นเรื่องที่ผิดหลักศาสนา” (echo, 2562)

ภาพที่ 4.22 การละเมิด

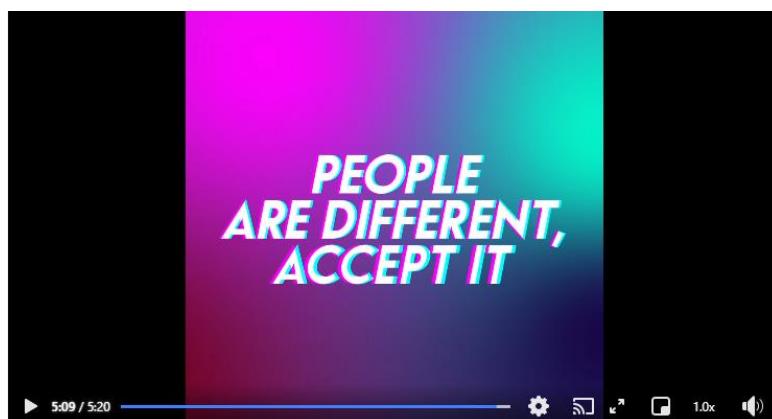
ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=485371148877931>

3) การใช้ดนตรีประกอบ ที่ทำให้รู้สึกถึงความสงสัย สับสน และประหลาดใจ สอดคล้องกับเรื่องราวประสบการณ์ที่ตัวละครทั้ง 3 ตัวเล่าเกี่ยวกับการเผชิญหน้ากับการถูกเลือกปฏิบัติในวัยเด็กที่เต็มไปด้วยความสับสน ความสงสัยในการถูกทำร้ายร่างกายบนข้ออ้างว่าเป็นไปเพื่อการเยียวยาอาการผิดปกติทางเพศของตัวละคร และความประหลาดใจกับสังคมที่เต็มไปด้วยการไม่ยอมรับความแตกต่างทางเพศ ขณะเดียวกันก็ทำให้รู้สึกอึดอัดได้ไม่น้อย อย่างไรก็ตามในช่วงท้ายของวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้มีการใช้ดนตรีประกอบที่เปลี่ยนแปลงไป ชวนให้รู้สึกถึงความผ่อนคลาย ความสุข ซึ่งสอดคล้องกับความรู้สึกของตัวละครในการถ่ายทอดเกี่ยวกับการยอมรับความแตกต่างทางเพศของตนเอง ซึ่งช่วยให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่าพวกเขาเหล่านี้มีความสุขเมื่อได้เปิดใจยอมรับในความแตกต่างทางเพศของตน และยึดมั่นที่จะใช้ชีวิตอย่างมีความสุขไปกับอัตลักษณ์ทางเพศที่ตนเองนิยาม การเป็น “แบบนี้” ทำให้พวกเขามีความสุขพอ ๆ กับดนตรีประกอบที่ชวนให้ผู้ฟังรู้สึกมีความสุขและผ่อนคลายตามไปด้วย

4) การใช้กราฟิกตัวอักษร เพื่อบ่งบอกสารหลักอย่างหนึ่งของวิดีโอชิ้นนี้ที่ผู้ผลิตวิดีโออาจจะประสงค์ที่จะถ่ายทอดไปผู้รับสารเพื่อสร้างสังคมที่เต็มไปด้วยการยอมรับความแตกต่าง

โดยเฉพาะอย่างยิ่งความแตกต่างทางเพศซึ่งเป็นปัจจัยทางธรรมชาติของมนุษย์ ด้วยข้อความที่ว่า “People are different, accept it.” หรือแปลว่าเป็นภาษาไทยได้ว่า “คนเราแตกต่างกัน จงยอมรับความจริงข้อนี้”

ภาพที่ 4.23 People are different, accept it

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=485371148877931>

สัญลักษณ์ที่ใช้

หากกล่าวถึงประเด็นการใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพในวิดีโอชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่าภายในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ ประกอบด้วยการใช้สัญลักษณ์หลายประการ อาทิ

1) **แสงสีรุ้ง** เป็น Symbol ที่สื่อความหมายถึงกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศและวิถีทางเพศที่หลากหลาย ผู้ผลิตวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้อาจเลือกใช้สีดังกล่าวเป็นฉากหลังขณะทำการสัมภาษณ์เพื่อสื่อความหมายถึงความหลากหลายทางเพศของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประเด็นที่กำลังพูดคุยเกี่ยวข้องโดยตรงกับประสบการณ์การถูกรังแกโดยสังคมรอบข้างของกลุ่ม LGBTQ+ และการยอมรับในความแตกต่างทางเพศที่สังคมยังขาด

ภาพที่ 4.24 แสงสีรุ้ง

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=485371148877931>

2) ฉากหลังสีม่วง เป็น Symbol ของจิตวิญญาณ (Spirit) ของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งเริ่มแพร่หลายอย่างมากในยุค 1980 จากการพิจารณาวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ จะพบว่าระหว่างระยะเวลาของการสัมภาษณ์ ผู้ผลิตวิดีโอมักใช้ฉากหลังที่มีสีม่วงเหลืองปนชมพู ซึ่งอาจเป็นความตั้งใจสื่อความหมายถึงจิตวิญญาณของ LGBTQ+ โดยสีดังกล่าวจัดเป็นหนึ่งในสีของธงสีรุ้งซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม LGBTQ+ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วก่อนหน้านี้

ภาพที่ 4.25 จากหลังสีม่วง

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 4 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=485371148877931>

รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนของบุคคลในเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมที่ตัวละครในวิดีโอแนวสารคดี
ชิ้นนี้เลือกใช้สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1) **ความเปิดเผย (Open)** กล่าวคือ การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลหรือการแสดงอารมณ์หรือ
ความรู้สึกของผู้สื่อสาร ดังเช่นที่พบในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ เนื่องจากตัวละครทั้ง 3 ตัวล้วนแล้วแต่
เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับการถูกรังแกในชีวิตวัยเด็กของพวกเขาและรสนิยมความชอบของตนเองอย่าง
ตรงไปตรงมา ดังที่ อดิรุจ กล่าวว่า “เพื่อนก็จะมารุมแกล้ง... ไปจนถึงขั้นทำร้ายร่างกาย” ตามด้วย ชญา
มาศ ที่กล่าวว่า “เราก็พกกางเกงไป พอไปถึงโรงเรียนเราก็เปลี่ยน... ครูก็ถามว่าทำไมถึงเอากางเกงมา
ใส่... เขากลับถอดกางเกงเราออกแล้วก็ให้ใส่กางเกงในนั่งเรียนกับเพื่อน ๆ” (echo, 2562) และ ไพฑูรย์
ที่กล่าวว่า “โดนพวกเด็กวัดจับตัวลวนลาม จับขังห้องเรา แก้วฟ้าเราละ” (echo, 2562) หากพิจารณาจาก
บทสัมภาษณ์ทั้งหมดที่ปรากฏภายในวิดีโอชิ้นนี้ จะพบว่าตัวละครทั้ง 3 ตัวล้วนแล้วแต่ใช้รูปแบบการ

สื่อสารที่เน้นความเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว และความรู้สึกของตนเองที่มีต่อเหตุการณ์การถูกรังแกที่เกิดขึ้นกับพวกเขาในวัยเด็ก อันเนื่องมาจากความแตกต่างทางเพศของพวกเขา

2) **ความเป็นมิตร (Friendly)** กล่าวคือ การสื่อสารที่ใช้ท่าทีเชิงบวกเพื่อส่งเสริมหรือให้กำลังใจผู้อื่น ซึ่งจากช่วงท้ายของวิดีโอชิ้นนี้จะพบว่าตัวละครหลักทั้ง *อดิรุช* และ *ไพฑูรย์* ล้วนแล้วแต่สื่อสารกับผู้ฟัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศว่าสิ่งสำคัญที่สุดคือการเริ่มยอมรับในความชอบ รสนิยม และตัวตนของตนเองก่อน อย่าเลือกปฏิเสธหรือใช้ชีวิตในรูปแบบที่ไม่ใช่ตนเอง นั่นคือก้าวแรกของการใช้ชีวิตในฐานะ LGBTQ+ ให้ได้อย่างมีความสุข ซึ่งสำหรับผู้วิจัยการสื่อสารในลักษณะดังกล่าวย่อมถูกพิจารณาในฐานะการสื่อสารที่มีเจตนาส่งเสริมให้ผู้อื่นกระทำการที่จะส่งผลดีต่อชีวิตของตนเองด้วยท่าทีเชิงบวก ซึ่งจัดเป็นรูปแบบการสื่อสารด้วยความเป็นมิตร

อาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการสื่อสารที่ตัวละครทั้ง 3 ตัวในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้เลือกใช้มีอิทธิพลต่อการนำเสนอตัวตนของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศในลักษณะที่ส่งเสริมให้สังคมรับรู้ว่าคุณกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศพร้อมที่จะเปิดเผยความจริงอันเลวร้ายเกี่ยวกับสังคมที่เต็มไปด้วยการรังแกกลุ่มคนที่มีรสนิยมทางเพศแบบคนรักเพศเดียวกัน (Homosexuality) พวกเขาเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ยินยอมพร้อมที่จะให้ประสบการณ์การถูกรังแกของตนเป็นฐานะบทเรียนที่ทั้งสะท้อนและเปิดโปงสังคมที่ขาดการยอมรับความแตกต่างตามธรรมชาติของมนุษย์ จากการพิจารณาบทสัมภาษณ์ภายในวิดีโอ ผู้วิจัยพบว่ากลุ่ม LGBTQ+ รู้สึกรักและยืนหยัดในการใช้ชีวิตตามอัตลักษณ์ทางเพศที่ตนเองนิยามอย่างมีความสุข พวกเขาไม่เพียงแต่เฝ้ารอการยอมรับจากสังคม แต่ยังเรียกร้องเพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับดังกล่าว ซึ่งอาจเริ่มต้นจากการยอมรับภายในครอบครัว และพวกเขาเหล่านี้ยินดีที่จะส่งเสริมให้ LGBTQ+ ทุกคนใช้ชีวิตอย่างมีความสุข โดยเริ่มจากการยอมรับในตัวตนของตนเองเป็นอันดับแรก

ตารางที่ 4.3 แผ่นลกรหัสของวิดีโอแนวสารคดี เรื่อง Different \neq Divide

ชื่อผลงาน: Different \neq Divide			
ความยาว: 5.20 นาที		วันที่เผยแพร่: 14 มิ.ย. 2562	
ประเด็นที่น่าสนใจ: การล้อเลียน เหยียดหยาม แกล้ง ทำร้าย และเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ			
กลุ่มคนที่ถูกสังคมนตีตรา: กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ (ภาพรวม)			
ส่วนที่ 1: รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
ประเภทของแก่นเรื่อง	มุมมองในการเล่าเรื่องของผู้ผลิตวิดีโอ	เทคนิคในการเล่าเรื่องของสารคดี	การใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพ
- เชิงปัญหาสังคม	บุคคลที่ 1 - “อ๊ะเหี้ย ชีวิตกูแม่โดนแกล้งมาแบบเหมือนหมาข้างถนนตัวหนึ่ง” - “ตั้งแต่จำความได้เลยก็รู้ว่าตัวเองไม่เหมือนเพื่อนคนอื่น”	- เสียงพูดบุคคลจริง - ภาพประกอบ - ดนตรีประกอบ - กราฟิกตัวอักษร	- แสงสีรุ้ง (Symbol) - ฉากหลังสีม่วง (Symbol)
ส่วนที่ 2: เนื้อหาในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
สารหลักที่ผู้ผลิตวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo ต้องการสื่อสาร		รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมของกลุ่มคนที่ถูกสังคมนตีตรา	
- LGBTQ+ ผ่านประสบการณ์การถูกรังแกในวัยเด็ก เพียงเพราะอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่าง - การยอมรับตัวตนเป็นจุดเริ่มต้นของความสุข - สังคมก็ควรยอมรับว่ามนุษย์ทุกคนล้วนแตกต่าง		- ความเปิดเผย (Open) - ความเป็นมิตร (Friendly)	

วิดีโอที่ 4 “Be Proud Be Pride Together” เป็นวิดีโอแนวสารคดีที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางเพศและการพิจารณารสนิยมทางเพศที่มีความหลากหลายในฐานะสิ่งปกติที่ควรได้รับการเคารพทั้งจากตนเองและผู้อื่น วิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ชวนให้สังคมตั้งคำถามว่าเหตุใดการมีอัตลักษณ์ทางเพศที่ไม่ใช่ “ชาย” และ “หญิง” มักถูกสังคมเรียกร้องให้เปิดเผยหรือออกมายอมรับ (Come Out) ขณะที่ผู้ที่มีรสนิยมทางเพศแบบคนรักต่างเพศมิได้ถูกกระทำในลักษณะเดียวกัน ชายจริงและหญิงแท้ไม่จำเป็นต้องออกมาประกาศให้สังคมรับรู้ว่าคุณเองมีรสนิยมทางเพศอย่างไร เรื่องราวของวิดีโอชิ้นนี้ได้รับการถ่ายทอดผ่านถ้อยคำของ โจ โจ้ เต็งหนึ่ง และ จิมมี่ ผู้นิยามตนเองในฐานะผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ได้รับการเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ echo เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2562

เนื้อหาที่น่าสนใจ

วิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้นำเสนอถ้อยคำของตัวละครทั้ง 3 ตัวในประเด็นที่แตกต่างกัน สำหรับ โจ โจ้ ตัวละครตัวนี้มองว่ารสนิยมทางเพศของแต่ละคนไม่จำเป็นต้องทำให้เป็น “เรื่องใหญ่” กล่าวคือ ไม่ต้องออกมาป่าวประกาศให้โลกรู้ว่าคุณเองมีรสนิยมทางเพศแบบไหน แม้ว่า โจ โจ้ จะกล่าวว่า “รู้ตัวว่าชอบผู้ชายมาตั้งแต่เกิดเลย” (echo, 2562) ก็เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่สังคมไม่ควรละลาบละล้วง อีกประเด็นที่ตัวละครตัวนี้มองว่ายังเป็นปัญหาในสังคมที่ควรได้รับการแก้ไข คือ การยอมรับผู้ที่มีความแตกต่างทางเพศเฉพาะในฐานะ “ตัวตลก” ที่มักพบเห็นได้ในสื่อ ตัวละครตัวนี้มองว่าการที่ LGBTQ+ จำนวนมากสร้างเสียงหัวเราะหรือความตลกขบขันให้แก่สังคม ไม่ได้แปลว่าพวกเขาเป็นตัวตลก แต่พวกเขาเป็นคนตลก ซึ่งมีนัยยะแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

สำหรับ เต็งหนึ่ง ในฐานะนักแสดงที่มีผลงานแสดงมามากมาย ตัวละครตัวนี้ต้องเผชิญกับคำถามที่ตัวเองมองว่าเป็นเพียงการถามเพื่อตอบสนอง “ความสนใจ” ส่วนบุคคลของผู้ถาม ซึ่งก็คือคำถามที่ว่า “เป็นเกย์หรือเปล่า” ตัวละครตัวนี้มองว่าการไม่ยอมรับตัวตนหรือรสนิยมทางเพศที่แท้จริงของบุคคลสามารถเกิดขึ้น ดังที่กล่าวว่า “ทุกคนมีข้อจำกัดของตัวเอง” (echo, 2562) หากบุคคลนั้นมีความกดดันจากสังคม ถ้อยคำเชิงลบที่สังคมวิพากษ์วิจารณ์อาจทำให้บุคคลนั้นเลือกที่จะปิดบังรสนิยม

ทางเพศแบบคนรักเพศเดียวกันของตนเอง *เต็งหนึ่ง* มองว่าวิธีที่ดีที่สุดในการขจัดปัญหาดังกล่าวคือการ “ก้าวข้าม” ถ้อยคำเหล่านั้นและหันกลับมาสนใจความสุขที่แท้จริงของตนเองให้มากพอที่จะกล่าวว่า ณ ขณะนี้ตนเองเลือกนิยามอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองว่าอะไร ดังที่กล่าวว่า “ผมอยากจะให้ทุกคนเคารพตัวเองมากกว่า คือ ไม่มีใครสามารถทำร้ายเราได้ถ้าเราแข็งแรงมากพอ” (echo, 2562) สำหรับ *เต็งหนึ่ง* วันนี้เขาพูดได้อย่างเต็มปากว่า “ผมเป็นเกย์ครับ ก็ชอบผู้ชาย” (echo, 2562)

ตัวละครที่เหลืออีก 1 ตัว คือ *จิมมี่* ตัวละครตัวนี้เป็นชายข้ามเพศ กล่าวคือ หญิงที่ได้รับการผ่าตัดแปลงเพศเป็นชาย *จิมมี่* รู้สึกว่าการถูกถามด้วยคำถามที่ว่า “อวัยวะเพศคุณยาวเท่าไร” หรือ “คุณถึงจุดสุดยอดอย่างไร” เป็นคำถามที่บุคคลข้ามเพศอย่างเขาไม่ควรต้องเผชิญ สำหรับ *จิมมี่* การถูกถามด้วยคำถามลักษณะนี้ก็ไม่ต่างกับการขอให้แก้ผ้าโชว์ผู้อื่น เป็นความไม่ให้เกียรติที่ไม่สามารถยอมรับได้

โดยสาระสำคัญของวิดีโอที่ถูกถ่ายทอดผ่านตัวละคร ในวิดีโอชิ้นนี้ คือ กลุ่ม LGBTQ+ มีความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางเพศของตนเอง และเลือกที่จะไม่หลบซ่อนตัวตนอีกต่อไป เพราะเชื่อว่าความภูมิใจดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข พวกเขาควรได้รับการเคารพในความ เป็นมนุษย์ มิใช่การมีอัตลักษณ์ทางเพศที่เหมือนหรือแตกต่างจากผู้อื่น ทั้งนี้ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่าง LGBTQ+ ในประเทศจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ช่วยให้สังคมเกิดการยอมรับที่แท้จริง

จากการวิเคราะห์รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่าวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการตั้งคำถามต่อการกระทำเชิงลบของสังคมที่มีต่อกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ อาทิ การละลาบละล้วงเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคล การตั้งคำถามต่อวิธีการมีเพศสัมพันธ์ของบุคคลข้ามเพศ และการให้พื้นที่การมีตัวตนของ LGBTQ+ ในฐานะตัวตลก แม้กระทั่งการไม่ยอมรับในรสนิยมทางเพศในครอบครัวของที่มีลูกหลานเป็น LGBTQ+ และการเหยียดรสนิยมทางเพศและรูปลักษณะระหว่างกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศด้วยกันเอง ซึ่งเป็นการสะท้อนว่าแม้ในกลุ่ม “คนใน” ก็ยังมีปัญหาการเหยียดระหว่างกัน การจะนำมาซึ่งการยอมรับสำหรับ “คนนอก” อาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยาก โดยการนำเสนอเรื่องราวที่ตั้งคำถามต่อการกระทำของสังคมที่มีต่อกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศในลักษณะนี้สอดคล้องกับแก่นเรื่องเชิงคำถามทางปรัชญาหรือจริยธรรม (A Moral or Philosophical Riddle) เป็นการตั้งคำถามต่อพฤติกรรมของคนในสังคมที่ปฏิบัติได้อย่างไม่เหมาะสมต่อกลุ่ม LGBTQ+

ภาพที่ 4.26 รสนิยมทางเพศ ไม่ต้องทำให้เป็นเรื่องใหญ่

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 5 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/100044629350322/videos/586631421805418>

มุมมองในการเล่าเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่าตัวละครทั้ง 3 ตัวมีแนวทางหรือมุมมองในการเล่าเรื่องที่หลากหลาย การกล่าวถึงความรู้สึกของตนเองที่มีต่อพฤติกรรมที่สังคมมอบให้พวกเขา และทัศนคติของตัวละครที่มีต่อสังคมรอบข้างที่มีปัญหาต่อเพศสภาพของพวกเขา ดังที่ จิมมี กล่าวว่า “เวลาที่ใครมีปัญหาเกี่ยวกับ Gender ของผมเนี่ย มันเป็นปัญหาของเขา ไม่ใช่ปัญหาของผม” (echo, 2562) รวมไปถึงการถ่ายทอดประสบการณ์ตรงที่ตัวละครดังกล่าวต้องเผชิญกับการไม่ถูกยอมรับจากครอบครัวในอดีต ดังที่กล่าวว่า “เราหันไปหาครอบครัว ครอบครัวก็ไม่สนับสนุน” (echo, 2562) ขณะเดียวกัน โจ โจ ก็ได้ถ่ายทอดความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับการให้การยอมรับกลุ่ม LGBTQ+ ในสื่อ เฉพาะในฐานะตัวตลก ดังที่กล่าวว่า “เราต้องมาเป็นตลกเจ็บตัวให้คนหัวเราะ ต้องดูเป็นคนโง่ ๆ” (echo, 2562) การใช้มุมมองในการเล่าเรื่องที่ถ่ายทอดความรู้สึก ทัศนคติ และประสบการณ์ตรงของตัวละครเช่นนี้สอดคล้องกับการใช้มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 1 ในฐานะที่ตัวละครเป็นผู้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์หรือเป็นประสบการณ์ตรงของตนเอง รวมไปถึงการกล่าวถึงความรู้สึกของการถูกยอมรับจากครอบครัว ดังที่ จิม

มีกล่าวว่า “เรารู้สึกว่าถ้าเกิดแม่รับได้แล้ว จะให้เราสู้กับคนทั้งโลกเราก็สามารถที่จะสู้ได้ ผมอยากให้ครอบครัวคุยกันก่อน” (echo, 2562)

อีกทั้งตัวละครยังใช้มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 2 ซึ่งเป็นการเล่าเรื่องราวเพื่อสะท้อนมุมมองของผู้ฟังในประเด็นที่ว่าทำไมยอมรับความแตกต่างทางเพศหรือความหลากหลายทางเพศไม่ใช่ข้ออ้างของการกระทำผิดที่ไม่เคารพกลุ่ม LGBTQ+ ดังที่ จิมมี กล่าวว่า “คุณอาจจะเป็นคนที่ไม่ยอมรับเลยก็ได้ ไม่ยอมรับว่าโลกนี้มีมันมากกว่าสองเพศ แต่มันไม่ได้แปลว่าเราจะเคารพกันในฐานะมนุษย์คนหนึ่งไม่ได้” (echo, 2562)

นอกจากนั้น โจโจ้ ยังได้กล่าวถึงความแข็งแกร่งของชุมชน LGBTQ+ ในต่างประเทศที่แตกต่างไปจาก LGBTQ+ ในประเทศไทยที่ยังขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันดัง ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรได้รับการแก้ไข LGBTQ+ ด้วยกันเองควรรักซึ่งกันและกันเสียก่อน จึงจะสามารถทำให้สังคมยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางเพศได้มากขึ้น ดังที่กล่าวว่า “LGBT เมืองนอกเนี่ยเขามี Community ที่แข็งแรงมาก เขารวมกันได้... เพื่อที่จะเอากายอมรับจากสังคม” (echo, 2562) เป็นคำกล่าวเพื่อเปรียบเทียบภาพของชุมชน LGBTQ+ ในไทยที่ยังไม่สามารถก้าวไปถึงจุดนั้นได้ การใช้มุมมองในการเล่าเรื่องเสมือนว่า โจโจ้ เป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ในเรื่องราวและชื่นชมต่อความแข็งแกร่งดังกล่าวจัดเป็นมุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 3

อาจกล่าวได้ว่าตัวละครทั้ง 3 ตัวใช้มุมมองในการเล่าเรื่องทั้ง 3 ประเภทเพื่อถ่ายทอดเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง ตั้งคำถามต่อพฤติกรรมของสังคมที่มีต่อ LGBTQ+ และชื่นชมความแข็งแกร่งของชุมชน LGBTQ+ ในต่างประเทศที่สามารถนำมาซึ่งการยอมรับความแตกต่างทางเพศในวงกว้าง ช่วยให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจความรู้สึกของตัวละครที่ถูกกลบเกลี้ยงเกี่ยวกับบรรทัดฐานทางเพศจากสังคมภายนอกอยู่บ่อยครั้งได้เป็นอย่างดี ตัวละครรู้สึกว่าการถูกตั้งคำถามต่อรสนิยมและวิถีการมีเพศสัมพันธ์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถยอมรับได้ ทั้งนี้ยังช่วยให้สังคมตั้งคำถามต่อพฤติกรรมไม่เหมาะสมที่มีต่อกลุ่ม LGBTQ+ ชวนทุกคนแยกแยะระหว่าง “การยอมรับความแตกต่างทางเพศ” และ “การเคารพกันในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง” อีกทั้งยังช่วยให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจในการยอมรับความหลากหลายทางเพศในระดับสากลที่พัฒนาก้าวหน้าไปมากกว่าสถานการณ์ที่เป็นอยู่ขณะนี้ในประเทศไทย

ภาพที่ 4.27 จิมมี่ ชายข้ามเพศ

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 5 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/100044629350322/videos/586631421805418>

เทคนิคทางภาพและเสียง

1) การใช้เสียงพูดของบุคคลจริง ในการถ่ายทอดเรื่องราวและทัศนคติของตัวละครที่มีต่อพฤติกรรมแง่ลบที่สังคมกระทำต่อกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ รวมไปถึงความภาคภูมิใจของตัวละครที่มีต่ออัตลักษณ์ทางเพศของตนเอง การใช้เสียงพูดของบุคคลจริงในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้อาจทำให้ผู้รับสารสามารถรับรู้ถึงความรักในตัวตนที่ **โจ ใจี้** เด็งหนึ่ง และ **จิมมี่** มีต่อตนเองและความแข็งแกร่งในการก้าวข้ามถ้อยคำเชิงลบจากสังคมและการไม่ยอมรับภายในครอบครัว

2) การใช้ดนตรีประกอบ ที่ทำให้รู้สึกถึงความเท่ ความเก๋ และความภาคภูมิใจในเพศสภาพรสนิยมทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศของตัวละครทั้ง 3 ตัว

3) การใช้ภาพขาวดำ ในบางช่วงของการสัมภาษณ์ภายในวิดีโอ ซึ่งอาจเป็นเทคนิคในการลดทอนองค์ประกอบศิลป์อื่น ๆ เพื่อเน้นเฉพาะสารที่ตัวละครต้องการส่งผ่านไปให้ผู้ฟัง

ภาพที่ 4.28 เติ้งหนิง

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 5 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/100044629350322/videos/586631421805418>

4) การใช้กราฟิกตัวอักษร เพื่อบ่งบอกสารหลักอย่างหนึ่งของวิดีโอชิ้นนี้ที่ผู้ผลิตวิดีโออาจจะประสงค์ที่จะถ่ายทอดไปสู่รับสารเพื่อย้ำเตือนสังคมให้เข้าใจว่ารสนิยมทางเพศไม่ใช่สิ่งที่จะต้องก่อให้เกิดปัญหา เพราะแท้จริงแล้วข้อเท็จจริงประการเดียวที่กลุ่ม LGBTQ+ แตกต่างไปจากชายจริงและหญิงแท้ คือ “เรื่องบนเตียง” วิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ใช้กราฟิกตัวอักษรด้วยประโยคภาษาอังกฤษที่ว่า “Sexual orientation... it’s not a problem.” เพื่อย้ำเตือนข้อเท็จจริงดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีการใช้กราฟิกตัวอักษรตัวอักษรที่ระบุข้อความอื่น ๆ อีก เช่น “That’s not funny.” ประกอบการกล่าวถึงสถานะความเป็นตัวตลกที่กลุ่ม LGBTQ+ ต้องเผชิญ เป็นต้น

ภาพที่ 4.29 Sexual orientation... it's not a problem

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 5 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/100044629350322/videos/586631421805418>

สัญลักษณ์ที่ใช้

หากกล่าวถึงประเด็นการใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพในวิดีโอชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่า ภาพในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ ประกอบด้วยการใช้สัญลักษณ์หลายประการ อาทิ

1) กรงขัง เป็น Index ที่สื่อความหมายถึงกรอบการมีตัวตนของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศผ่านสื่อ ซึ่งอีกนัยหนึ่งก็คือกรอบการยอมรับจากสังคมที่อนุญาตให้กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศหรือ LGBTQ+ มี “พื้นที่” หรือมีตัวตนเฉพาะในบริบทของความตกลง คอยตอกย้ำภาพของการเป็น “ตัวตลก” หรือ “คนโง่” ที่ต้องเจ็บตัวและยอมให้คนอื่น ๆ ปล่อยของใส่เพื่อสร้างเสียงหัวเราะ ดังที่ โจ้ ใจ กล่าวไว้ว่า “ภาพลักษณ์ของตุ๊ด กะเทย เกย์ ต่าง ๆ ที่เราเห็นนะ เราต้องมาเป็นตลกเจ็บตัวให้คนหัวเราะ ต้องดูเป็นคนโง่ ๆ” (echo, 2562)

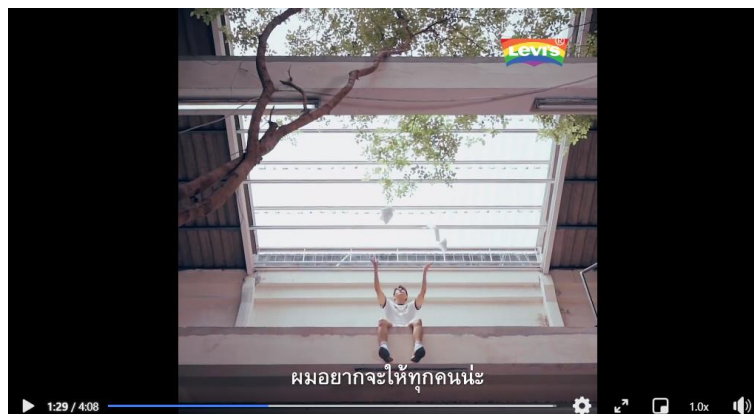

ภาพที่ 4.30 คนโง่ในกรง

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 5 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/100044629350322/videos/586631421805418>

2) การโปรยกระดาศ ที่บันทึกความคิดเห็นหรือถ้อยคำเชิงลบเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางเพศ อาทิ “แสบ” “เสียชาติเกิด” และ “ไม่แมน” เป็น Index ของการก้าวข้ามผ่านคำพูดเชิงลบจากสังคมของตัวละคร *เต็งหนึ่ง* และหันมาเคารพตัวเอง หลุดพ้นจากคำพูดของผู้อื่นที่ทำให้ตัวเองอ่อนแอด้วยความเชื่อที่ว่าหากตนเองเข้มแข็งพอ ผู้อื่นก็ไม่สามารถทำให้เขาอ่อนแอได้อีกต่อไป ซึ่งอีกนัยหนึ่งนอกจากจะเป็นการประกาศให้ผู้รับสารรับรู้ตัวละครดังกล่าวได้ก้าวข้ามอุปสรรคจากถ้อยคำเชิงทั้งหลายได้แล้ว ยังอาจเป็นการส่งเสริมให้ LGBTQ+ ที่กำลังเผชิญความทุกข์ใจจากคำพูดของผู้อื่น ได้ก้าวข้ามผ่านอุปสรรคแบบนั้นด้วยเช่นกัน

ภาพที่ 4.31 การก้าวข้ามความคิดเห็นเชิงลบของผู้อื่น

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 5 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/100044629350322/videos/586631421805418>

รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนของบุคคลในเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมที่ตัวละครในวิดีโอแนวสารคดี
ชิ้นนี้เลือกใช้สามารถแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

1) **ความเปิดเผย (Open)** กล่าวคือ การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลหรือการแสดงอารมณ์หรือ
ความรู้สึกของผู้สื่อสาร ดังเช่นที่พบในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ เนื่องจากตัวละครล้วนแล้วแต่เปิดเผยข้อมูล
ส่วนตัวเกี่ยวกับการถูกละลาบละลั้งเรื่องวิถีทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จิมมี่ ที่มีถูกผู้อื่นถามเกี่ยวกับอ
วัยวะเพศในฐานะที่เป็นชายข้ามเพศที่ได้รับการผ่าตัดแปลงเพศแล้ว ดังที่ จิมมี่ กล่าวว่า “เอาง่าย ๆ เลย
ครับ การที่เจอใครสักคนเดินมาถามว่า อวัยวะเพศคุณยาวเท่าไร คุณมี Sex ยังไง” (echo, 2562) จาก
ประโยคดังกล่าวตัวละครแสดงให้เห็นความรู้สึกไม่พอใจต่อคำถามที่เขาต้องเผชิญ เพียงเพราะเขาเป็น
ชายข้ามเพศ รวมไปถึง เต็งหนึ่ง ที่มีถูกผู้คนรอบข้างในวงการบันเทิงถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางเพศ
เพื่อตอบสนองความสนใจของพวกเขาอยู่บ่อยครั้ง ดังที่ เต็งหนึ่ง กล่าวว่า “คำถามยอดฮิตที่ทุกคนอยาก
ทราบจากปาก เพื่อให้สะใจที่สุดคือ เป็นเกย์หรือเปล่า” (echo, 2562)

อีกทั้งยังมีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับการเป็นโรคซึมเศร้าของ จิมมี่ ดังที่กล่าวว่า “ผมยอมรับเลยว่าผมก็เป็นคนหนึ่งที่เป็นโรคซึมเศร้า เคยพยายามที่จะฆ่าตัวตาย คือเราเหมือนกับเป็นในสิ่งที่เราไม่ได้เป็น แล้วพอนั้นไปหาครอบครัว ครอบครัวก็ไม่สนับสนุน” (echo, 2562)

2) **ความเป็นมิตร (Friendly)** กล่าวคือ การสื่อสารที่ใช้ท่าทีเชิงบวกเพื่อส่งเสริมหรือให้กำลังใจผู้อื่น ซึ่งจากช่วงท้ายของวิดีโอชิ้นนี้จะพบว่าตัวละครหลักทั้ง เต็งหนึ่ง และ จิมมี่ ส่วนแล้วแต่ใช้ท่าทีเชิงบวกเพื่อส่งเสริมให้กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศเลือกที่จะเป็นตัวเอง ภาควุฒิจาในอัตลักษณ์ของตนเอง และไม่จำเป็นต้องหลบซ่อนอีกต่อไป ดังที่ เต็งหนึ่ง กล่าวว่า “คุณก็เป็นตัวเองแหละครับ มีคำหนึ่งที่ผมเชื่อมาตลอด นั่นก็คือคำว่า *Pride Together* เราสามารถเป็นเกย์อย่างมีความสุขได้” (echo, 2562) และ จิมมี่ ที่กล่าวว่า “ถ้าเราภูมิใจในตัวเองเมื่อไร อะไร ๆ ก็เป็นไปได้... เราไม่จำเป็นต้องหลบซ่อนอีกต่อไป” (echo, 2562)

3) **ความผ่อนคลาย (Relaxed)** กล่าวคือ การสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์อย่างใจเย็น แม้กระทั่งภายใต้สภาวะกดดัน หากพิจารณาจากวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ จะพบว่า เต็งหนึ่ง ใช้รูปแบบการสื่อสารในลักษณะดังกล่าวขณะที่กล่าวเกี่ยวกับถ้อยคำหรือข้อคิดเห็นเชิงลบจำนวนมากที่สังคมมอบให้แก่เขาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา แต่ตัวละครดังกล่าวเลือกที่จะก้าวข้ามผ่านสิ่งเหล่านั้นด้วยสติและใจเย็นควบคุมตนเองโดยการหันกลับมาเคารพในความเป็นตัวเอง พร้อมทั้งแนะนำให้กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศหรือผู้รับสารที่ประสบปัญหาเดียวกันกระทำเช่นที่เขาทำ ดังที่ เต็งหนึ่ง กล่าวว่า “สำหรับผมนะครับ เราคงเห็นคอมเมนต์แย่ ๆ ในโซเชียลต่าง ๆ มาเยอะมากพอแล้ว ผมอยากให้ทุกคนเคารพตัวเองมากกว่า” (echo, 2562) ตัวละครนี้ใช้การสื่อสารเกี่ยวกับสภาวะกดดันที่สังคมภายนอกต่างมีข้อคิดเห็นเชิงลบเกี่ยวกับตัวเขา แต่เลือกเขาที่จะก้าวผ่านอุปสรรคหรือความกดดันเหล่านั้น โดยการใช้สติและเหตุผล

อาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการสื่อสารที่ตัวละครในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้เลือกใช้มีอิทธิพลต่อการนำเสนอตัวตนของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศในลักษณะที่ส่งเสริมให้สังคมรับรู้ว่ากลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศมีความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองเป็นอย่างมาก และพร้อมที่จะส่งเสริมให้ LGBTQ+ คนอื่น ๆ เลือกที่รักตัวเองเช่นเดียวกัน เพราะการภูมิใจในตัวเองย่อมสร้างความเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกให้กับชีวิตของพวกเขา ปฏิเสธไม่ได้ว่ารูปแบบการสื่อสารของตัว

ละครทำให้ภาพของ LGBTQ+ เป็นกลุ่มคนที่รักในตัวเองและพร้อมที่จะกระจายความรักเหล่านั้นไปสู่ผู้อื่นในสังคม พวกเขาเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีสติและใช้ความอดทนในการก้าวข้ามผ่านอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตจนสามารถยืนหยัดได้อย่างสง่าเช่นที่เป็นทุกวันนี้

ตารางที่ 4.4 แผ่นลงรหัสของวิดีโอแนวสารคดี เรื่อง Be Proud Be Pride Together

ชื่อผลงาน: Be Proud Be Pride Together			
ความยาว: 4.09 นาที		วันที่เผยแพร่: 5 เม.ย. 2562	
ประเด็นที่น่าสนใจ: ความภูมิใจในอัตลักษณ์ทางเพศของตนเอง			
กลุ่มคนที่ถูกสังคมนิยาม: กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ (ภาพรวม)			
ส่วนที่ 1: รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
ประเภทของแก่นเรื่อง	มุมมองในการเล่าเรื่องของผู้ผลิตวิดีโอ	เทคนิคในการเล่าเรื่องของสารคดี	การใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพ
- เชิงคำถามทางปรัชญาหรือจริยธรรม	<p><u>บุคคลที่ 1</u></p> <p>- “เราต้องมาเป็นตลกเจ็บตัวให้คนหัวเราะ ต้องดูเป็นคนโง่ ๆ”</p> <p><u>บุคคลที่ 2</u></p> <p>- “มันไม่ได้แปลว่าเราจะเคารพกันในฐานะมนุษย์คนหนึ่งไม่ได้”</p> <p><u>บุคคลที่ 3</u></p> <p>- “เมืองนอกเนี่ยเขามี Community แข็งแรง”</p>	<p>- เสียงพูดบุคคลจริง</p> <p>- คนตรีประกอบ</p> <p>- ภาพขาวดำ</p> <p>- กราฟิกตัวอักษร</p>	<p>- กรงขัง (Index)</p> <p>- การโปรยกระดาษ (Index)</p>
ส่วนที่ 2: เนื้อหาในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
สารหลักที่ผู้ผลิตวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo ต้องการสื่อสาร		รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมของกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิยาม	
<p>- กลุ่ม LGBTQ+ ภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางเพศของตนเอง และเลือกที่จะไม่หลบซ่อนตัวตน</p> <p>- คนกลุ่มนี้ควรได้รับการเคารพในฐานะมนุษย์</p>		<p>- ความเปิดเผย (Open)</p> <p>- ความเป็นมิตร (Friendly)</p> <p>- ความผ่อนคลาย (Relaxed)</p>	

จากการวิเคราะห์วิดีโอแนวสารคดีทั้ง 4 ชั้นที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่าการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo มีรูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดีที่หลากหลาย มีการใช้แก่นเรื่องที่ไม่ซ้ำกัน ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอธรรมชาติของมนุษย์ การต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ปัญหาสังคม และการตั้งคำถามเชิงจริยธรรม อีกทั้งยังมีการใช้มุมมองในการเล่าเรื่องทุกประเภท พร้อมทั้งใช้เสียงของบุคคลจริง คนตรีประกอบที่สอดคล้องกับอารมณ์ของบทสัมภาษณ์ และกราฟิกตัวอักษรเป็นเทคนิคในการเล่าเรื่องสำคัญ และมีการใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพที่เน้นการใช้สีที่สะท้อนถึงความหลากหลายทางเพศและ Symbol ระดับสากล อาทิ ธงสีรุ้ง เป็นส่วนใหญ่

สำหรับเนื้อหาในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดีทั้ง 4 ชั้นมีสารหลักที่ผู้ผลิตวิดีโอต้องการสื่อสารเพื่อนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิยามด้วยอัตลักษณ์ทางเพศค่อนข้างหลากหลาย แต่อาจกล่าวได้ว่ามักเน้นไปที่การตอบคำถามของกลุ่ม LGBTQ+ ในฐานะผู้ที่มีความรักและภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองเป็นอย่างมาก การรังแกหรือถ้อยคำเชิงลบที่พวกเขาต้องเผชิญจากสังคมภายนอกมีอาจทำให้พวกเขาอ่อนแอลงได้อีกต่อไป ขณะที่รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมที่ตัวละครมักเลือกใช้ คือ การใช้การสื่อสารที่แสดงถึงความเปิดเผย เพื่อบอกเล่าเรื่องราวส่วนบุคคลไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์การถูกรังแก หรือการต่อสู้เพื่อฝ่าฟันอุปสรรคที่พวกเขาต้องเผชิญจากการมีอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่าง

4.2 รูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนเสรีเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo

จากการวิเคราะห์วิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo ซึ่งมีสาระสำคัญว่าด้วยเรื่องของกลุ่มคนเสรีเพศ พบว่าสาระสำคัญของวิดีโอแนวสารคดีทั้ง 2 ชั้น มุ่งเน้นนำเสนอเกี่ยวกับความสิ้นใจทางเพศของมนุษย์ ซึ่งสามารถสะท้อนผ่านรูปสัญลักษณ์ทางกายภาพของบุคคลที่เปลี่ยนจากชายเป็นหญิง และเปลี่ยนจากหญิงเป็นชายได้ตามความต้องการของบุคคลนั้น ๆ และนำเสนอเรื่องราวการเผชิญกับ

ถ้อยคำสบประมาทและการล้อเลียนอัตลักษณ์ทางเพศจากสังคมภายนอกที่มีต่อคนที่มีความลื่นไหลทางเพศสูงกลุ่มนี้ ผ่านเรื่องราวชีวิตในบางแง่มุมของตัวละครหลัก

วิดีโอที่ 5 “FREE FROM GENDER : มิส (เตอร์) ทิฟฟานี” เป็นวิดีโอแนวสารคดีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีความลื่นไหลทางเพศสูงอย่าง อาร์ม ผู้ครองตำแหน่งรองอันดับสองและขวัญใจช่างภาพสื่อมวลชนเวทีมิสทิฟฟานีปี 2014 ที่เคยเปลี่ยนแปลงรูปลักษณะทางกายภาพของตนเองจากชายให้กลายเป็นหญิงและนิยามอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองในฐานะ “ทรานส์” แต่ท้ายที่สุดก็ได้ตัดสินใจเปลี่ยนแปลงตนเองอีกครั้ง โดยการเข้ารับการผ่าตัดนำหน้าอกออกและหันมาแต่งกายแบบชายหรือหญิงก็ได้ตามที่ตนเองต้องการ อาร์ม ต้องถูกสังคมตั้งคำถามอย่างมากต่อการกระทำที่ตนเองตัดสินใจเลือกและการนิยามอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองในฐานะ “เสรีเพศ” โดยวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ได้รับการเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ echo เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2563

เนื้อหาที่น่าสนใจ

วิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้นำเสนอถ้อยคำของ อาร์ม เกี่ยวกับชีวิตของเขาที่เปลี่ยนแปลงตัวเองจากการนิยามอัตลักษณ์ทางเพศในฐานะ “เกย์” ไปสู่ “สาวประเภทสอง” จนกระทั่งได้รับรางวัลจากเวทีการประกวดสาวประเภทสองมากมาย อย่างไรก็ตาม อาร์ม มองว่าการดำเนินชีวิตในฐานะสาวประเภทสองของเขาเป็นเพียงความไม่หนักแน่นในอัตลักษณ์ทางเพศ ดังที่ อาร์ม กล่าวว่า “ความอยากลองในการเปลี่ยนมาเป็นทรานส์เนี่ย มันก็มีอยู่บ้าง... เราก็แต่งหญิงโชว์ตอนกลางคืนบ้าง ซึ่งทำให้เรารู้สึกว่า เออ มันก็สวยดีเนอะ” (echo, 2563) อาร์ม ก้าวเข้าสู่การเป็นสาวประเภทสองและดำรงชีวิตอยู่ในอัตลักษณ์ทางเพศเช่นนั้นจนกระทั่งเขารู้สึกว่า ตนเองไม่มีจุดมุ่งหมายในการดำรงชีวิตในฐานะสาวประเภทสองอีกต่อไป ดังที่กล่าวว่า “มันสุดเพดานการเป็นทรานส์ของอาร์มแล้ว เรามาสุดจริง ๆ ของการเป็นทรานส์ มันไม่มีแพชชันในการดำรงชีวิตอะ... ไม่ได้ละ ต้องทำละ ต้องเปลี่ยนละ” (echo, 2563) ตัวละครได้ตัดสินใจก้าวข้ามการเป็นสาวประเภทสอง แต่มิได้กลับมานิยามในฐานะ “เกย์” ครั้งนี้ความลื่นไหลทางเพศนำพาตัวละครตัวนี้มาสู่อัตลักษณ์ทางเพศรูปแบบใหม่ คือ “เสรีเพศ” กล่าวคือ ผู้ไร้ซึ่งการยึดติดในความเป็นหญิงและความเป็นชายอย่างถาวร ซึ่งทำให้ อาร์ม รู้สึกมีความสุขในการใช้ชีวิต

ดังที่กล่าวว่า “สมมติอาร์มเป็นในรูปแบบผู้ชายเนี่ย อาร์มอยากต่างผู้ชายไป ก็คือปกติ แต่ว่าวันไหน อาร์มอยากแต่งเป็นผู้หญิง อาร์มก็แค่ลุกขึ้นมาแต่งหน้าทำผม” (echo, 2563)

นอกจากนั้นเรื่องราวการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางเพศอย่างกะทันหันอันเนื่องมาจากความสิ้นไหวทางเพศของ อาร์ม ครั้งนี้ยังเป็นแรงผลักดันให้ LGBTQ+ จำนวนหนึ่งหลุดพ้นออกจากกรอบทางกายภาพที่ขัดขวางความสุขของตนเอง ดังที่ อาร์ม กล่าวว่า “มันกลับทำให้คนจำนวนหนึ่ง ที่คิดจะเปลี่ยนแปลงเหมือนกัน สามารถหลุดออกจากกรอบได้เช่นกัน” (echo, 2563)

โดยสาระสำคัญของวิดีโอที่ถูกถ่ายทอดผ่านตัวละครในวิดีโอชิ้นนี้ คือ อัตลักษณ์ทางเพศของคนเสรีเพศเป็นสิ่งที่มีความสิ้นไหวสูงและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา มนุษย์สามารถมีอัตลักษณ์ทางเพศที่เปลี่ยนแปลงไปได้ตามการเวลาและการตัดสินใจ โดยไม่จำเป็นต้องอนุญาตให้บุคคลอื่นเข้ามาจำกัดขอบเขตอัตลักษณ์ทางเพศของตนเอง

อีกทั้งวิดีโอชิ้นนี้ได้มีการนำเสนอบทสัมภาษณ์คนรักของ อาร์ม คือ ชัยรัตน์ ผู้ที่รู้สึกผิดหวังกับการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางเพศครั้งนี้และละทิ้งลักษณะทางกายภาพแบบหญิงของ อาร์ม เนื่องจากเขานิยามอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองในฐานะ “ผู้ชาย” ที่ชอบผู้หญิง แต่ด้วยความรักที่มีให้กัน ชัยรัตน์ ได้ก้าวข้ามอุปสรรคทางกายภาพที่เปลี่ยนแปลงไปของ อาร์ม และยังคงใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับ อาร์ม มาจนถึงทุกวันนี้

จากการวิเคราะห์รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่าวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้มีแก่นเรื่องประเภทความจริงของธรรมชาติของมนุษย์ (The Truth of Human Nature) เนื่องจากวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความสิ้นไหวทางเพศของมนุษย์ ซึ่งถือเป็นลักษณะทางธรรมชาติอย่างหนึ่งที่ไม่สามารถควบคุมได้ อาร์ม พยายามชี้ให้เห็นว่าความสิ้นไหวทางเพศเป็นสิ่งที่อยู่จริงและกรณีของ อาร์ม ก็เป็นหนึ่งในเครื่องพิสูจน์ที่สามารถยืนยันได้ว่ามนุษย์มีความสิ้นไหวทางเพศที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ความสิ้นไหวทางเพศสามารถเปลี่ยนแปลงค่านิยมเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศของมนุษย์ได้อย่างไม่จบสิ้น

ภาพที่ 4.32 อาร์ม

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 7 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=266518614450851>

มุมมองในการเล่าเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่าตัวละคร อาร์ม ใช้แนวทางหรือมุมมองในการเล่าเรื่อง 2 ประเภท โดยเริ่มจากการถ่ายทอดประสบการณ์ตรงของตนเองในการก้าวข้ามผ่านอัตลักษณ์ทางเพศแบบ “ทรานส์” มาเป็น “เสรีเพศ” โดยที่ไม่ได้มีการปรึกษากับครอบครัวและคนสนิทรอบข้างก่อน อาร์ม ถ่ายทอดประสบการณ์ดังกล่าวในฐานะประสบการณ์ตรงที่ตนเองเผชิญ พร้อมทั้งถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของตนผ่านการเล่าเรื่องราวครั้งนี้โดยละเอียด ซึ่งจัดเป็นการใช้แนวทางหรือมุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 1 ดังที่ อาร์ม กล่าวไว้ว่า “อาร์มก็เลยเปลี่ยนแปลง มาเปลี่ยนเป็นเสรีเพศเนียนจนถึงปัจจุบัน โดยที่เราไม่ได้คำนึงถึงอะไรเลย ซึ่งถามว่ามันเป็นสิ่งที่ดีไหม ไม่ค่อยดีเท่าไรนะสำหรับอาร์ม... อาร์มไม่ได้ปรึกษาใครเลย... ความคิดอาร์มล้วน ๆ” (echo, 2563) รวมถึงการถ่ายทอดทัศนคติเพื่อพิสูจน์ว่าความลึนไหลทางเพศเป็นสิ่งที่มียุจริง โดยใช้เรื่องราวชีวิตของตนเองเป็นเครื่องพิสูจน์ ดังที่กล่าวว่า “สิ่งที่มีความเป็นจริงในสังคมเราอะ มันทำให้คำว่า ‘ลึนไหลทางเพศ’ อะ มันมีความแข็งแกร่งมากขึ้น” (echo, 2563)

อีกทั้งตัวละครยังใช้มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 3 ในการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับการหลุดพ้นจากกรอบทางกายภาพของ LGBTQ+ คนอื่น ๆ ที่ได้รับรู้เรื่องราวของ อาร์ม และมีแรงบันดาลใจในการก้าวข้ามข้อจำกัดทางเพศดังที่ อาร์ม ทำได้ ตัวละครถ่ายทอดเรื่องราวดังกล่าวในฐานะที่ตนเองเป็นผู้สังเกตการณ์หรือรับรู้ในเรื่องราวที่เกิดขึ้น และยินดีต่อ LGBTQ+ คนอื่น ๆ ที่สามารถกระทำเช่นนั้นได้ ดังที่ อาร์ม กล่าวว่า “มันกลับทำให้คนจำนวนหนึ่ง ที่คิดจะเปลี่ยนแปลงเหมือนกัน สามารถหลุดออกจากกรอบได้เช่นกัน” (echo, 2563)

นอกจากนั้น ชัยรัตน์ คนรักของ อาร์ม ได้ใช้มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 1 ในการถ่ายทอดความรู้สึกของตนเองที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์ของ อาร์ม จากหญิงกลับมาเป็นชาย ชัยรัตน์ ถ่ายทอดเรื่องราวดังกล่าวในฐานะที่ตนเองเป็นผู้ประสบกับเรื่องราวความเปลี่ยนแปลงทางกายภาพครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นบนเรือนร่างของ อาร์ม โดยตรง พร้อมทั้งสอดแทรกความรู้สึกไม่ชอบใจในการตัดสินใจครั้งนี้ ดังที่ ชัยรัตน์ กล่าวว่า “ผมไม่ได้ชอบเป็นแนวเกย์ เพราะผมเป็นผู้ชาย ผมชอบเป็นแนวผู้หญิง... มันก็ไม่ใช่ผู้หญิงแล้ว ผมก็เลยแบบ แล้วจะเอาใจต่ออะ... น้ำตาก็ร่วงเลย” (echo, 2563)

ภาพที่ 4.33 ชัยรัตน์

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 7 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=266518614450851>

อาจกล่าวได้ว่าภายในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ตัวละครได้ใช้มุมมองในการเล่าเรื่อง 2 ประเภท เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวของตนเองทั้งในแง่ของการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางเพศจากการเป็น “ทรานส์” สู่การเป็น “เสรีเพศ” ของ *อาร์ม* และการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของ *ชัยรัตน์* ที่มีต่อการตัดสินใจของ *อาร์ม* ครั้งนี้ ซึ่งสำหรับ *ชัยรัตน์* การตัดสินใจครั้งนี้ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่กระทบต่อจิตใจของเขาไม่น้อยใจ ซึ่งอาจทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจทั้งเหตุผลของ *อาร์ม* ที่ตัดสินใจเปลี่ยนแปลงและเข้าใจในความสิ้นเปลืองทางเพศได้ดียิ่งขึ้น พร้อมทั้งเข้าใจความรู้สึกที่ *ชัยรัตน์* ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในชีวิตของคนรักของเขา ซึ่งแน่นอนว่าย่อมส่งผลกระทบต่อรูปแบบความสัมพันธ์ของพวกเขาในบางแง่มุม ขณะเดียวกันก็ช่วยให้ผู้รับสารรับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงในวงกว้างที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจครั้งนี้ของตัวละคร ซึ่งส่งผลให้ LGBTQ+ คนอื่น ๆ ก้าวข้ามกรอบทางกายภาพที่ว่าด้วยเรื่องเพศของมนุษย์และกล้าเปลี่ยนแปลงไปสู่ตัวตนที่ตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างแท้จริง

เทคนิคทางภาพและเสียง

1) การใช้เสียงพูดของบุคคลจริง ในการถ่ายทอดเรื่องราวและทัศนคติของตัวละครที่มีต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางเพศมาสู่การเป็น “เสรีเพศ” ของ อาร์ม ซึ่งการใช้เทคนิคดังกล่าวสามารถช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจถึงความรู้สึกของตัวละครที่ผสมปนเป่อยู่ในบทสัมภาษณ์ได้เป็นอย่างดี สำหรับ อาร์ม ผู้ฟังอาจสัมผัสได้ถึงความแน่วแน่และเด็ดเดี่ยว ขณะที่สำหรับ ชัยรัตน์ ผู้ฟังสัมผัสได้ถึงความรู้สึกผิดหวังและความตกใจที่เขาต้องเผชิญจากการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ของคนรัก

2) การใช้ดนตรีประกอบ ที่ทำให้รู้สึกถึงความแน่วแน่ มั่นใจ ขณะเดียวกันก็ให้ความรู้สึกถึงความไม่แน่นอนและความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

3) การใช้ภาพขาวดำ ในบางช่วงของการสัมภาษณ์ ซึ่งอาจเป็นเทคนิคในการลดทอนองค์ประกอบศิลป์อื่น ๆ เพื่อเน้นเฉพาะสารที่ตัวละครต้องการสื่อ ทั้งในช่วงต้นและช่วงกลางของวิดีโอ

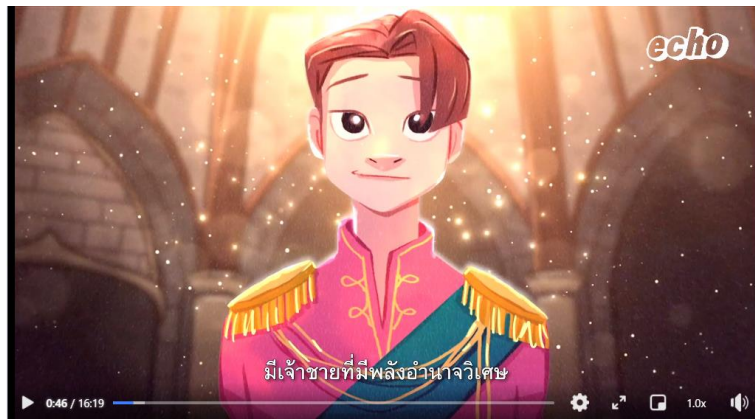

ภาพที่ 4.34 เหตุผลที่อาร์มตัดสินใจเปลี่ยนเป็นทรานส์

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 7 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=266518614450851>

4) การใช้กราฟิกการ์ตูน ที่ใช้ในการเล่านิทานเกี่ยวกับเจ้าชายที่สามารถเปลี่ยนแปลงเพศของตนเองได้ ซึ่งเจ้าชายคนนี้เป็นภาพแทนของ อาร์ม ในฐานะ “เสรีเพศ” เป็นบุคคลที่มีความสิ้นไหลทางเพศสูง สามารถเปลี่ยนเป็นชายหรือหญิงเมื่อไรก็ได้ที่ตนเองต้องการ ไม่จำกัดกรอบทางกายภาพไว้กับเพศใดเพศหนึ่งอย่างถาวร

ภาพที่ 4.35 เจ้าชายที่มีพลังอำนาจวิเศษ

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 7 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=266518614450851>

5) การใช้ภาพเหตุการณ์จริง ที่ใช้ประกอบการเล่าเรื่องราวชีวิตในช่วงก่อนหน้าของ อาร์ม ซึ่งเคยใช้ชีวิตในฐานะ “ทรานส์” หรือสาวประเภทสอง อันเกิดจากความไม่หนักแน่นในอัตลักษณ์ทางเพศและก้าวสู่การใช้ชีวิตในฐานะผู้หญิงคนหนึ่ง กระทั่งเข้าสู่เวทีการประกวดสาวประเภทสอง จนได้รับรางวัลในเวทีการประกวดมากมาย

ภาพที่ 4.36 การประกวดสาวประเภทสองของอาร์ม

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 7 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=266518614450851>

สัญลักษณ์ที่ใช้

หากกล่าวถึงประเด็นการใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพในวิดีโอชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่า ภาพในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ ประกอบด้วยการใช้สัญลักษณ์หลายประการ อาทิ

1) การหมั่นตัวพร้อมกระโปรงที่พลิ้วไหว เป็น Index ที่สื่อความหมายถึงความเป็นหญิงที่ อาร์ม ทดลองโอบรับและสนุกกับการใช้ชีวิตในฐานะสาวประเภทสอง จนกระทั่งได้รับตำแหน่งชนะเลิศเวทีประกวดมิสทรานส์ยูนิเวิร์สไทยแลนด์ ปี 2019 มาครอง ดังที่ อาร์ม กล่าวว่า “จุดหมายของ อาร์มเนี่ย ไม่ใช่การแปลงเพศ เพื่อจะก้าวข้ามไปสู่การเป็นผู้หญิงข้ามเพศโดยสมบูรณ์แบบ รู้สึกว่าอาร์ม อยากใช้ชีวิตลงเป็นผู้หญิงแบบเนี้ยให้ถึงที่สุด” (echo, 2563) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าแม้ อาร์ม จะเคยตัดสินใจใช้ชีวิตในฐานะสาวประเภทสองก็ตาม แต่การก้าวเข้าสู่การเป็นผู้หญิงข้ามเพศโดยสมบูรณ์ทาง สรีระหรือกายภาพ ก็มีใช้สิ่งที่อาร์มใฝ่ฝัน อาร์ม เพียงต้องการทดลองและสนุกไปกับการใช้ชีวิตที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความเป็นหญิง ณ จังหวะหนึ่งของชีวิต

ภาพที่ 4.37 อาร์มในชุดสีแดง

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 7 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=266518614450851>

2) ท่วงท่าการเต้นที่ลื่นไหล เป็น Index ที่สื่อความหมายถึงความลื่นไหลทางเพศ ซึ่งเป็นประเด็นที่ อาร์ม กำลังถ่ายทอดผ่านบทสัมภาษณ์ ณ ขณะนั้น อาร์ม พยายามชี้ให้เห็นว่าความลื่นไหลทางเพศเป็นสิ่งที่มืออยู่จริงในมนุษย์ และกรณีการใช้ชีวิตหรือตัดสินใจเปลี่ยนแปลงตนเองครั้งนี้ของเขาก็เป็นเครื่องมือพิสูจน์ขั้นดีและสร้างความแข็งแกร่งให้แก่สิ่งที่เรียกว่า “ความลื่นไหลทางเพศ” ซึ่งนำทางชีวิตของ อาร์ม จากเดิมที่เป็น “เกย์” สู่การเป็น “ทรานส์” และก้าวเข้าสู่การเป็น “เสรีภาพ” ที่เขานิยามให้แก่ตนเอง เพื่อหลีกเลี่ยงการยึดติดรูปลักษณ์ทางกายภาพไว้กับเพศใดเพศหนึ่งอย่างถาวร หากแต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามความต้องการ

ท่วงท่าหรือลีลาในการเต้นที่ อาร์ม ใช้ประกอบในฉากนี้เต็มไปด้วยความพลิ้วไหว ต่อเนื่องเชื่อมโยงถึงกัน และลื่นไหลไม่จบสิ้น สื่อความหมายถึงความลื่นไหลทางเพศที่มีอยู่ตามธรรมชาติของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 4.38 ลีลาการเต้นแบบสิ้นไหลของอาร์ม

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 7 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=266518614450851>

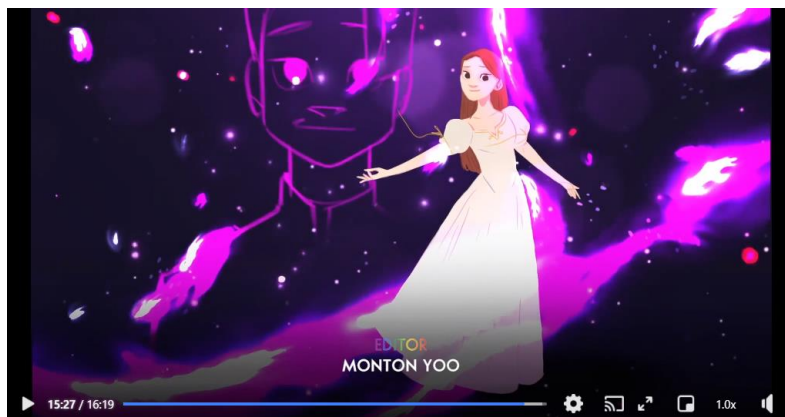
รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนของบุคคลในเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมที่ตัวละครในวิดีโอแนวสารคดี
ชิ้นนี้เลือกใช้สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1) **ความเปิดเผย (Open)** กล่าวคือ การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลหรือการแสดงอารมณ์หรือ
ความรู้สึกของผู้สื่อสาร โดยในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ อาร์ม ได้เปิดเผยข้อมูลส่วนตัว ทั้งในแง่ของการ
ตัดสินใจเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางเพศตั้งแต่เป็น “เกย์” จนกระทั่งมาถึงปัจจุบันที่เขานิยามตนเองใน
ฐานะ “เสรีเพศ” รวมไปถึงการแสดงความรู้สึกของตนเองที่มีต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงโดยไม่ได้
ปรึกษามุคครอบครัวมาก่อนในครั้งนี้ ซึ่งทำให้ อาร์ม รู้สึกว่าการตัดสินใจครั้งนี้อาจจะไม่ใช่สิ่งที่ดีต่อการ
ใช้ชีวิตในแง่ของการทำงาน เนื่องจากที่ผ่านมา อาร์ม รับประทานอาหารในฐานะผู้หญิงคนหนึ่งมาตลอด และชีวิต
ความสัมพันธ์กับคนรัก ดังที่กล่าวว่า “โดยที่เราไม่ได้คำนึงถึงอะไรเลย ซึ่งถามว่ามันเป็นสิ่งที่ดีไหม ไม่
ค่อยดีเท่าไรนะสำหรับอาร์ม” (echo, 2563) อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ของ อาร์ม ย่อม
สะท้อนถึงการยื่นหยัดในอัตลักษณ์ทางเพศที่ อาร์ม เลือคนิยามและช่วยให้เขาหลุดพ้นจากกรอบ

กายภาพทางเพศที่ถูกสร้างขึ้น โดยสังคม อีกทั้งยังมีการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของ อาร์ม เกี่ยวกับครอบครัวที่ถูกคุณแม่เลี้ยงดูมาในฐานะแม่เลี้ยงเดี่ยวและการมีญาติที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศเหมือนกัน ซึ่งช่วยให้คุณแม่ของเขาเปิดรับความหลากหลายทางเพศได้เป็นอย่างดี

2) **ความเกินจริง (Dramatic)** กล่าวคือ การสื่อสารที่ผู้สื่อสารใช้วิธีการถ่ายทอดเรื่องราวในลักษณะของเรื่องตลกขบขัน เรื่องเล่า นิทาน หรือแม้กระทั่งการพูดเกินจริง ดังที่เห็นได้จากวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ โดย อาร์ม เล่าเรื่องราวการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองได้อย่างอิสระในลักษณะของนิทานที่เปรียบตนเองเป็นเจ้าชายที่สามารถเปลี่ยนแปลงเพศได้ตลอดเวลาตามที่ตนเองต้องการ ตัวละครได้กล่าวถึงวิธีการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองเสมือนพลังวิเศษที่ตนเองมีมาตั้งแต่กำเนิด ดังที่ อาร์ม กล่าวว่า “กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีเจ้าชายที่มีพลังอำนาจวิเศษติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด พลังที่ว่าก็คือ ความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงเพศได้ตามใจต้องการ” (echo, 2563) ซึ่งถือเป็นการใช้รูปแบบการสื่อสารแบบความเกินจริงประกอบการถ่ายทอดเรื่องของตนเองได้อย่างน่าสนใจ นอกจากนี้ตัวละครยังใช้รูปแบบการสื่อสารประเภทนี้เพื่อชี้ให้เห็นว่าแท้จริงแล้วการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองเป็นเพียงกระบวนการทดลองเพื่อหาอัตลักษณ์ทางเพศที่เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด ซึ่งอาจจะท่อนได้ว่าการเปลี่ยนแปลงตนเองของ อาร์ม ไปสู่การเป็นสาวประเภทสองในช่วงชีวิตที่ผ่านมาอาจเป็นเพียงกระบวนการทดลองทางเพศครั้งหนึ่งในชีวิตที่จะช่วยให้ อาร์ม เข้าใจในสิ่งที่ตนเองต้องการอย่างแท้จริง ดังที่ อาร์ม กล่าวว่า “วันหนึ่ง เจ้าชายเติบโตใหญ่ มีความปรารถนาที่จะทดลองเป็นเจ้าหญิง เพื่อสัมผัสพลังและหาคำตอบว่าเพศหรือตัวตนแบบใดเหมาะสมกับเขามากที่สุด” (echo, 2563)

ภาพที่ 4.39 นิทานเรื่องเจ้าชายที่มีพลังวิเศษ

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 7 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=266518614450851>

อาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการสื่อสารที่ตัวละครในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้เลือกใช้มีอิทธิพลต่อการนำเสนอตัวตนของกลุ่มคนเสรีเพศในลักษณะที่ส่งเสริมให้สังคมรับรู้ว่าอัตลักษณ์ทางเพศที่มีความหลากหลาย เป็นสิ่งที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาซึ่งมีความสิ้นเปลืองทางเพศเป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้อัตลักษณ์ของบุคคลเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่ง อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางเพศอย่างไม่หยุดนิ่งอาจส่งผลให้สังคมตั้งคำถามและตำหนิต่อความไม่แน่นอนทางเพศของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อบุคคลนั้นเป็นบุคคลที่สังคมให้ความสนใจ ตัวอย่างเช่น อาร์ม ดังที่เห็นได้จากวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้

นอกจากนั้นรูปแบบการสื่อสารข้างต้นยังนำเสนอมุมมองที่ว่ากลุ่ม LGBTQ+ มีความรักในอัตลักษณ์ทางเพศและความสิ้นเปลืองทางเพศของตนเองเป็นอย่างมาก ผ่านการเล่านิทานเรื่องเจ้าชายผู้มีพลังวิเศษของตัวละคร สะท้อนให้เห็นว่าตัวละครพิจารณาความสิ้นเปลืองทางเพศของตนเองในเชิงบวก การให้ค่ากับความสิ้นเปลืองทางเพศของตนในฐานะ “พลังวิเศษ” ย่อมสะท้อนให้เห็นว่าพวกเขายินดีต่อความสิ้นเปลืองทางเพศที่ตนเองมี

ตารางที่ 4.5 แผ่นลกรหัสของวิดีโอแนวสารคดี เรื่อง FREE FROM GENDER : มิส (เตอร์) ทิฟฟานี่

ชื่อผลงาน: FREE FROM GENDER : มิส (เตอร์) ทิฟฟานี่			
ความยาว: 16.20 นาที		วันที่เผยแพร่: 29 มิ.ย. 2563	
ประเด็นที่นำเสนอ: ความลึนไหลทางเพศ			
กลุ่มคนที่ถูกสังคคติตรา: กลุ่มคนเสรีเพศ			
ส่วนที่ 1: รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
ประเภทของแก่นเรื่อง	มุมมองในการเล่าเรื่องของผู้ผลิตวิดีโอ	เทคนิคในการเล่าเรื่องของสารคดี	การใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพ
- เริงความจริงของธรรมชาติของมนุษย์	<u>บุคคลที่ 1</u> - “ซึ่งถามว่ามันเป็นสิ่งที่ดีไหม ไม่ค่อยดีเท่าไรนะสำหรับอาร์ม... อาร์มไม่ได้ปรึกษาใครเลย” <u>บุคคลที่ 3</u> - “มันกลับทำให้คนจำนวนหนึ่งที่คิดจะเปลี่ยนแปลงเหมือนกัน สามารถหลุดออกจากกรอบได้”	- เสียงพูดบุคคลจริง - คนตรีประกอบ - ภาพขาวดำ - กราฟฟิกการ์ตูน - ภาพเหตุการณ์จริง	- การหมุนตัวพร้อมกระโปรงที่พลิ้วไหว (Index) - ท่วงท่าการเดินลึนไหล (Index)
ส่วนที่ 2: เนื้อหาในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
สารหลักที่ผู้ผลิตวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo ต้องการสื่อสาร		รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมของกลุ่มคนที่ถูกสังคคติตรา	
- อัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มคนเสรีเพศเป็นสิ่งที่มีความลึนไหลสูง		- ความเปิดเผย (Open) - ความเกินจริง (Dramatic)	

วิดีโอที่ 6 “Bully Bullshitter” เป็นวิดีโอแนวสารคดีที่เกี่ยวข้องกับ *เดิร์ท* นายแบบและนักแสดง ผู้ออกมาถ่ายทอคมมูมมอมที่สังคมภายนอกมีต่อตัวเขา เสมือนว่ารู้จักเขาเป็นอย่างดี ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วผู้คนเหล่านั้นมิได้รู้จักตัวตนจริง ๆ ของเขาสักนิด โดยส่วนใหญ่มักเป็นความคิดเห็นในเชิงลบ (Bad Comments) ที่มักตั้งคำถามต่ออัตลักษณ์ทางเพศและอุปนิสัยของ *เดิร์ท* ตัวละครตัวนี้ถ่ายทอคมมูมมอมเชิงลบที่ผู้คนมักกล่าวหาเขาจากตัวตนของเขาที่ถูกถ่ายทอผ่านสื่อ ในฐานะที่เป็นคนมีความมั่นใจสูงและขณะเดียวกันก็มีความไม่แน่นอนในอัตลักษณ์ทางเพศ เพราะตัวละครตัวนี้มีความสับสนไหลทางเพศสูง *เดิร์ท* มองว่าไม่ว่าจะเป็นตัวเขาจะแต่งตัวแบบหญิงหรือชายก็ได้ครบโดที่ตนเองรู้สึกว่าการเหล่านั้นเหมาะกับเขาและคู่สวยดี โดยวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ได้รับการเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ echo เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2561

เนื้อหาที่น่าสนใจ

วิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้น่าสนใจถ้อยคำของ *เดิร์ท* เกี่ยวกับความสับสนไหลทางเพศและตัวตนของเขาที่สังคมรอบข้างมักมิได้รู้จักอย่างแท้จริง ตัวละครตัวนี้จัดเป็นหนึ่งในนายแบบที่มีชื่อเสียงจากรายการ The Face Men Thailand และได้รับความสนใจเป็นอย่างมากเนื่องจากเขาสามารถถ่ายแบบด้วยรูปลักษณ์ของความเป็นหญิงหรือความเป็นชายก็ได้ ซึ่งคุณลงตัวบนสรีระของเขาเป็นอย่างดี *เดิร์ท* กล่าวเปิดวิดีโอด้วยประเด็นเกี่ยวกับความสับสนไหลทางเพศของเขาได้อย่างน่าสนใจ ดังที่กล่าวว่า “ถ้าอยากใส่ชุดผู้ชายก็ได้ ถ้าเห็นชุดผู้หญิง โอ้ว ชุดนี้สวยจังเลย คิดว่าไอใส่ได้ ก็ใส่” (echo, 2561) ตัวละครตัวนี้มองว่าคนที่มีความสับสนในสื่อมักถูกตัดสิน (Judge) จากสังคมภายนอกได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคิดเห็นในแง่ลบ ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายที่เขาจะสามารถรับได้ ดังที่ *เดิร์ท* กล่าวว่า “มันไม่ง่าย สำหรับเดิร์ทนะที่เดินไปที่ถนนยูก็เจอคนแปลกหน้า แล้วเค้าคิดว่าเค้ารู้จักยูตลอดเวลา แล้วก็แบบในมีเดียก็มีภาพลักษณ์อันหนึ่งที่สื่อออกไป ซึ่งภาพอันนั้นอาจจะไม่ใช่แบบที่คน ๆ นั้นเป็นก็ได้” (echo, 2561)

ตัวละครตัวนี้ถ่ายทอว่าเขาต้องเจอกับความคิดเห็นเชิงลบที่หลากหลายจากผู้คนภายนอกที่ไม่ได้รู้จักตัวตนที่แท้จริงของเขา ซึ่งหนึ่งในประเด็นที่พบเจอก็คือคำถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางเพศ ดังที่กล่าวว่า “มันใจจิง ตกลงเป็นเพศอะไรกันแน่” (echo, 2561) โดย *เดิร์ท* เห็นว่าวิธีการที่ง่ายที่สุดที่จะทำ

ให้ตนเองหลุดพ้นจากความคิดเห็นในแง่ลบเช่นนี้ คือ การปล่อยวางและเพิกเฉย เพราะผู้คนสามารถพูดอะไรก็ได้ที่ต้องการ แต่ *เดิร์ท* ก็สามารถคิดแบบใดก็ได้เช่นกัน ดังที่กล่าวว่า “*เขาคำเรา พัก อิท ช่างแม่ง*” (echo, 2561) และต้องทำให้ทุกคนรู้ว่าตัวเราไม่ได้อ่อนแอ เพื่อจะไม่ตกเป็นเหยื่ออีกต่อไป อย่างไรก็ตาม *เดิร์ท* ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าสิ่งที่เขาต้องพบเจอจากสังคมภายนอกอาจถือเป็นการรังแกรูปแบบหนึ่ง ดังที่กล่าวว่า “*ยู บูลลี มี ทู มัช ยู อาร์ ไลค์ เฮิร์ทติง มี อะลอต*” (echo, 2561)

โดยสาระสำคัญของวิดีโอที่ถูกถ่ายทอดผ่านตัวละครในวิดีโอชิ้นนี้ คือ กลุ่มคนเสรีเพศหรือผู้ที่มีความล้นไหลทางเพศสูงเรียนรู้ที่จะปล่อยวางความคิดเห็นเชิงลบที่สังคมมีต่อพวกเขา ซึ่งอาจถือเป็นกลไกในการป้องกันตัวอย่างหนึ่งจากการตกเป็นเหยื่อของการถูกรังแกทางคำพูด พร้อมทั้งเรียนรู้ที่จะแสดงภาพลักษณ์ของความเข้มแข็ง

จากการวิเคราะห์รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่าวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้มีแก่นเรื่องประเภทการต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (The Struggle for Human Dignity) เนื่องจากวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลที่มีความล้นไหลทางเพศสูงอย่าง *เดิร์ท* ตัวละครซึ่งถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมและต้องเรียนรู้ที่จะปล่อยวางคำพูดเชิงลบเหล่านั้นออกไปจากจิตใจ อีกทั้งต้องลุกขึ้นสู้ ดังที่ *เดิร์ท* กล่าวว่า “*เราต้องสแตน อัฟ ฟอร์ ยัวร์เซล์ฟ*” (echo, 2561) ไม่ยอมให้ผู้อื่นทำในสิ่งที่เขาไม่ชอบต่อตัวเขา เพื่อรักษาศักดิ์ศรีของตนเอง

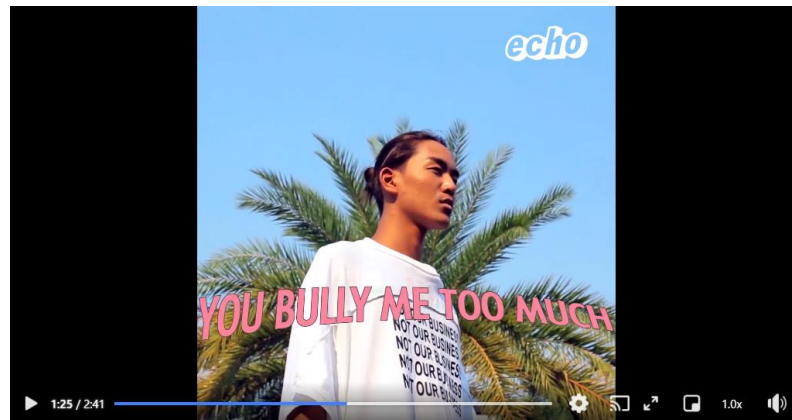
มุมมองในการเล่าเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่าตัวละคร *เดิร์ท* ใช้แนวทางหรือมุมมองในการเล่าเรื่อง 2 ประเภท โดยเริ่มจากการถ่ายทอดความรู้สึกของตนเองที่มีต่อความคิดเห็นเชิงลบของสังคมภายนอกที่มีต่อตัวเขา *เดิร์ท* เล่าเรื่องราวเหล่านั้นในฐานะประสบการณ์ที่ตนเองพบเจอ ซึ่งจัดเป็นการใช้แนวทางหรือมุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 1 ดังที่ *เดิร์ท* กล่าวว่า “*เดิร์ทก็เจอแบบ แบ็คคอมเมนต์ เยอะนะ บอกว่าไอไม่ตั้งใจทำงานบ้าง นิสัยไม่ดีบ้าง มันใจจิง ตกลงเป็นเพศอะไรกันแน่*” (echo, 2561) รวมถึงการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุที่สังคมภายนอกกรูมรังแกตนเองด้วยคำพูด ดังที่กล่าวว่า “*เหตุผลที่เค้าคิดมาแกล้ง*

เรา เราอาจจะแบบคู่อ่อนแอกว่าเค้า ดูการที่เราเป็นแบบนี้หรือ” (echo, 2561) ซึ่งอาจเป็นนัยยะที่บ่งบอกว่า เติร์ท อาจโดนรังแกทางคำพูดเพราะเขามีอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่าง

อีกทั้งตัวละครยังใช้มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 2 ซึ่ง เติร์ท ใช้มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทนี้เพื่อสื่อสารตรงไปถึงสังคมภายนอกที่รังแกเขาด้วยคำพูด ดังที่ เติร์ท กล่าวว่า “ยู บูลลี่ มี ทู มัช ยู อาร์ ไลค์ เสิร์ทติง มี อะลอต” (echo, 2561) รวมทั้งย้ำเตือนให้ผู้ฟังที่ตกอยู่ในสถานการณ์การถูกรังแกแบบเดียวกันมีวิธีการรับมือตามแนวทางของ เติร์ท ดังที่กล่าวว่า “ถ้าคุณ โคนอยู่ใน ชิบูเอชั่นเดียวกับ ไอ ยู ซูด เลท โท” (echo, 2561) เพื่อย้ำเตือนให้ผู้ถูกรังแกปล่อยวางความคิดเห็นเชิงลบเหล่านั้น

อาจกล่าวได้ว่าภายในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ตัวละครได้ใช้มุมมองในการเล่าเรื่อง 2 ประเภท เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวการถูกรังแกทางคำพูดที่พบเจอ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการมีอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่าง ทำให้ผู้รับสารเข้าถึงความรู้สึกของ เติร์ท ได้ง่ายยิ่งขึ้น รวมไปถึงตอกย้ำการกระทำอันไม่เหมาะสมที่สังคมมีต่อตัวเขาโดยที่ไม่ได้รู้จักตัวตนที่แท้จริงของกันและกัน อีกทั้งแนะนำให้ผู้ตกเป็นเหยื่อของการรังแกทางคำพูดมีแนวทางในการหลุดพ้นจากความคิดเห็นเชิงลบที่สังคมอาจมอบให้

ภาพที่ 4.40 You bully me too much

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 11 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=2079021192376750>

เทคนิคทางภาพและเสียง

1) การใช้เสียงพูดของบุคคลจริง ในการถ่ายทอดความคิดเห็นของ *เดิร์ท* ที่มีต่อการตกเป็นเหยื่อของการถูกรังแกทางคำพูดจากสังคมภายนอกที่ตัดสินตัวตนเขาจากภาพลักษณ์ที่ถูกถ่ายทอดผ่านสื่อซึ่งที่ไม่ได้รู้จักตัวตนที่แท้จริงของกันและกัน โดย *เดิร์ท* สันนิษฐานว่าสาเหตุที่เขาถูกรังแกทางคำพูดมากเช่นนี้อาจเป็นเพราะการมีอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่างซึ่งอาจทำให้เขาดูอ่อนแอ และความสิ้นเปลืองทางเพศของ *เดิร์ท* ที่ทำให้สังคมตั้งคำถามต่ออัตลักษณ์ทางเพศของเขาอย่างต่อเนื่อง

2) การใช้ดนตรีประกอบ ที่ทำให้รู้สึกถึงความฮึกเหิม และสนุกสนาน สอดคล้องกับบริบทการสัมภาษณ์ที่เน้นการพูดอย่างสนุกสนานและเป็นกันเองของ *เดิร์ท*

3) การใช้กราฟิกตัวอักษรภาษาอังกฤษ ที่ให้ความรู้สึกสนุกสนานสอดคล้องบุคลิกภาพของ *เดิร์ท* ที่ถูกถ่ายทอดผ่านการสัมภาษณ์ และเป็นภาษาอังกฤษที่ตัวละครนัดใช้ในการสื่อสาร

ภาพที่ 4.41 Stand up for yourself

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 11 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=2079021192376750>

สัญลักษณ์ที่ใช้

หากกล่าวถึงประเด็นการใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพในวิดีโอชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่า ภาพในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ ประกอบด้วยการใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมายที่น่าสนใจ อาทิ

การตัดสลับชุดชายและหญิงที่เดิร์ทสวมใส่ เป็น Index ที่สื่อความหมายถึงความลึกลับทางเพศที่ เดิร์ท มี กล่าวคือ ตัวละครตัวนี้สามารถแต่งกายเป็นชายหรือหญิงก็ได้ในแบบที่ตนเองรู้สึกชอบ โดยไม่รู้สึกรู้หาเงิน ดังที่ เดิร์ท กล่าวว่า “ถ้าอยากใส่ชุดผู้ชายก็ใส่ ถ้าเห็นชุดผู้หญิง โอ้ว ชุดนี้สวยจังเลย คิดว่าไอใส่ได้ ก็ใส่” (echo, 2561) แสดงถึงความลึกลับทางเพศอย่างเต็มเปี่ยมของตัวละครตัวนี้

ภาพที่ 4.42 เดิร์ทในชุดผู้หญิง

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 11 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=2079021192376750>

รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนของบุคคลในเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมที่ตัวละครในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้เลือกใช้สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1) **ความเปิดเผย (Open)** กล่าวคือ การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลหรือการแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกของผู้สื่อสาร โดยในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ *เดิร์ท* ได้เปิดเผยความรู้สึกอันของตนเองที่มีต่อการถูกรังแกทางคำพูดหรือการวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมภายนอกออกมาอย่างเต็มเปี่ยม *เดิร์ท* เห็นว่าตัวตนของเขา รวมถึงอัตลักษณ์ของเขามีควรถูกสังคมภายนอกที่ไม่ได้มีความใกล้ชิดสนิทสนมวิพากษ์วิจารณ์ไปในทางที่ผิดหรือไม่เป็นความจริง *เดิร์ท* ถ่ายทอดอารมณ์มากมายที่มีต่อการถูกรังแกทางคำพูดหรือความคิดเห็นเชิงลบเหล่านั้นออกมาอย่างชัดเจนในบทสัมภาษณ์ ดังที่กล่าวว่า “*กูคิดหรือกูเป็นอย่างนี้แล้วกูอยากแต่งแบบนี้แล้วมันเกี่ยวอะไรกับมึงอะ*” และ “*เดิร์ทก็จะแบบ มองไปที่เขาแล้วแบบ หึ... ยูพูดเหมือนยูรู้จักไอเลยเนอะ*” (echo, 2561) ซึ่งสะท้อนถึงการถ่ายทอดอารมณ์ของ *เดิร์ท* ที่มีต่อความคิดเห็นเชิงลบที่เขาได้รับจากสังคมออกมาอย่างเปิดเผย

2) **ความเป็นมิตร (Friendly)** กล่าวคือ การสื่อสารที่ใช้ท่าทีเชิงบวกเพื่อส่งเสริมหรือให้กำลังใจผู้อื่น ซึ่งจากวิดีโอชิ้นนี้จะพบว่าตัวละคร *เดิร์ท* มีการสื่อสารกับผู้ฟัง โดยเฉพาะกับผู้ที่กำลังตกเป็นเหยื่อของการรังแกทางคำพูดให้ลุกขึ้นมายืนหยัดต่อสู้เพื่อตัวเอง ดังที่ *เดิร์ท* กล่าวว่า “*เราต้องสแตน อัฟ ฟอร์ ยัวร์เซล์ฟ*” (echo, 2561) โดยสำหรับผู้วิจัยการสื่อสารดังกล่าวย่อมถูกพิจารณาในฐานะการสื่อสารที่มีเจตนาส่งเสริมให้ผู้อื่นมีวิธีการป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อของการถูกรังแกทางคำพูด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่ม LGBTQ+ ที่มีแนวโน้มว่าจะถูกรังแกจากความแตกต่างทางเพศอย่างตัวละครตัวนี้ โคนกระทำ เป็นการส่งเสริมให้ผู้รับสารกระทำสิ่งที่จะส่งผลดีต่อชีวิตของตนเองด้วยท่าทีเชิงบวก ซึ่งจัดเป็นรูปแบบการสื่อสารด้วยความเป็นมิตร

อาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการสื่อสารที่ตัวละครในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้เลือกใช้มีอิทธิพลต่อการนำเสนอตัวตนของกลุ่มคนเสรีเพศในลักษณะที่ส่งเสริมให้สังคมรับรู้ว่าคุณกลุ่มนี้มีความเข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกันต่อความคิดเห็นเชิงลบที่สังคมภายนอกมีต่อพวกเขาเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจบอกเป็นนัยได้ว่ากลุ่มคนเสรีเพศมีภาคภูมิใจและยืนหยัดในอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองอย่างที่สุด และพร้อมที่จะส่งเสริมให้ LGBTQ+ คนอื่น ๆ ที่อาจตกเป็นเหยื่อของการถูกรังแกทางคำพูดมีวิธีการป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อและลุกขึ้นสู้อย่างเข้มแข็งเมื่อจำเป็น และพร้อมที่จะตอบกลับเพื่อให้สังคมรับรู้ว่าคุณเขาไม่ได้อ่อนแอเลยแม้แต่น้อย

ตารางที่ 4.6 แผ่นลงรหัสของวิดีโอแนวสารคดี เรื่อง Bully Bullshitter

ชื่อผลงาน: Bully Bullshitter			
ความยาว: 2.41 นาที		วันที่เผยแพร่: 19 เม.ย. 2561	
ประเด็นที่นำเสนอ: การล้อเลียนอัตลักษณ์ทางเพศ			
กลุ่มคนที่ถูกสังคมนิยาม: กลุ่มคนเสรีเพศ			
ส่วนที่ 1: รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
ประเภทของแก่นเรื่อง	มุมมองในการเล่าเรื่องของผู้ผลิตวิดีโอ	เทคนิคในการเล่าเรื่องของสารคดี	การใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพ
- เชนการ์ต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	<u>บุคคลที่ 1</u> - “เดิร์ทก็เจอแบบแบ็คคอมเมนต์ เยอะนะ บอกว่าไอไม่ตั้งใจทำงานบ้าง... ตกลงเป็นเพศอะไรกันแน่” <u>บุคคลที่ 2</u> - “ยู บูลลี่ มี ทู มัช ยู อาร์ 'ไลค์' เฮิร์ทติง มี”	- เสียงพูดบุคคลจริง - ดนตรีประกอบ - กราฟิกตัวอักษรภาษาอังกฤษ	- การตัดสลับชดชายและหญิง (Index)
ส่วนที่ 2: เนื้อหาในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
สารหลักที่ผู้ผลิตวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo ต้องการสื่อสาร		รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมของกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิยาม	
- กลุ่มคนเสรีเพศเรียนรู้ที่จะปล่อยวางความคิดเห็นเชิงลบจากสังคม - คนกลุ่มนี้เรียนรู้ที่จะแสดงภาพลักษณ์ของความเข้มแข็งเพื่อมิให้ตนเองตกเป็นเหยื่อ		- ความเปิดเผย (Open) - ความเป็นมิตร (Friendly)	

จากการวิเคราะห์วีดิโอแนวสารคดีทั้ง 2 ชิ้นที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่าการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนเสรีเพศผ่านวีดิโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo มีรูปแบบในการนำเสนอของวีดิโอแนวสารคดีที่หลากหลาย มีการใช้แก่นเรื่อง 2 ประเภท ได้แก่ การนำเสนอธรรมชาติของมนุษย์ และการต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อีกทั้งยังมีการใช้มุมมองในการเล่าเรื่องทุกประเภท พร้อมทั้งใช้เสียงของบุคคลจริง คนตรีประกอบที่สอดคล้องกับอารมณ์ของบทสัมภาษณ์ ภาพเหตุการณ์จริง กราฟิกตัวอักษร และการใช้กราฟิกการ์ตูนเป็นเทคนิคในการเล่าเรื่อง และมีการใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพที่สะท้อนถึงความสิ้นเปลืองทางเพศผ่านเครื่องแต่งกายของตัวละคร

สำหรับเนื้อหาในการนำเสนอของวีดิโอแนวสารคดีทั้ง 2 ชิ้นมีสาระหลักที่ผู้ผลิตวีดิโอต้องการสื่อสารเพื่อนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศที่เน้นการตอกย้ำภาพของกลุ่มคนเสรีภาพในฐานะผู้ที่มีความสิ้นเปลืองทางเพศสูง และภาคภูมิใจในคุณลักษณะดังกล่าวของตนเอง และแม้ว่าการมีความสิ้นเปลืองทางเพศสูงของพวกเขาจะนำพาคนกลุ่มนี้ไปสู่การถูกตั้งคำถามและการรังแกโดยสังคมภายนอก คนกลุ่มนี้ก็สามารถที่จะรับมือได้ด้วยการปล่อยวางและยืนหยัดในความสิ้นเปลืองทางเพศของตนเองต่อไปอย่างผู้เข้มแข็ง ขณะที่รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมที่ตัวละครมักเลือกใช้ คือ การใช้การสื่อสารที่แสดงถึงความเปิดเผย เพื่อเล่าเรื่องราวและทัศนคติของตัวละครต่อความคิดเห็นเชิงลบที่สังคมมอบให้ และนำเสนอแนวทางในการปกป้องตนเองจากการตกเป็นเหยื่อของการถูกรังแกผ่านการสื่อสารในรูปแบบความเป็นมิตรต่อผู้รับสาร

4.3 รูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนข้ามเพศผ่านวีดิโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo

จากการวิเคราะห์วีดิโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo ซึ่งมีสาระสำคัญว่าด้วยเรื่องของกลุ่มคนข้ามเพศ พบว่าสาระสำคัญของวีดิโอแนวสารคดีทั้ง 2 ชิ้น มุ่งเน้นนำเสนอเกี่ยวกับประสบการณ์การเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นผู้หญิงข้ามเพศ ซึ่งแน่นอนว่ารวมไปถึงการรับฮอร์โมนเพศหญิงอย่างถูกต้องเหมาะสมโดยคำแนะนำของแพทย์ รวมไปถึงอาศัยความเข้าใจของครอบครัว อีกทั้งนำเสนอมุมมองของตัวละครที่สะท้อนให้เห็นว่าการเป็นผู้หญิงข้ามเพศ หรือ “เพศที่สาม” ย่อมมีความยากลำบากในการใช้

ชีวิตมากกว่าผู้ชายและผู้หญิงที่สังคมให้การยอมรับเป็นเรื่องปกติ คนกลุ่มนี้จำเป็นต้องพิสูจน์ตนเองด้วยความสามารถเพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับจากสังคมและครอบครัว และแน่นอนว่าความเข้าใจซึ่งกันและกันภายในครอบครัวย่อมเป็นจุดเริ่มต้นและความภาคภูมิใจที่สำคัญที่สุดในชีวิตของคนกลุ่มนี้ ทั้งนี้ตัวละครทั้งสองยังชี้ให้เห็นถึงการเลือกปฏิบัติที่สังคมยังมีต่อกลุ่มคนข้ามเพศ ซึ่งยังคงดำรงอยู่ในสังคมไทย แม้จะไม่เข้มข้นแต่ก็ยังคงมีอยู่ให้พบเห็นได้โดยทั่วไป

วิดีโอที่ 7 “Born to be Trans” เป็นวิดีโอแนวสารคดีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลข้ามเพศวัยมัธยมหรือ *เปเปอร์* ซึ่งเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นผู้หญิงข้ามเพศตั้งแต่ช่วงวัยรุ่น ด้วยความเข้าใจของครอบครัวที่มีต่อเพศสภาพและอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่าง ซึ่งส่งผลให้ *เปเปอร์* สามารถก้าวเข้าสู่การเป็นผู้หญิงข้ามเพศได้อย่างปลอดภัยและมีความสุขในการใช้ชีวิต ไม่จำเป็นต้องลองผิดลองถูกเพียงลำพังซึ่งอาจทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย โดยวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ได้รับการเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ echo เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2563

เนื้อหาที่น่าสนใจ

วิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้นำเสนอถ้อยคำของ *เปเปอร์* เกี่ยวกับชีวิตในฐานะวัยรุ่นหญิงข้ามเพศซึ่งมั่นใจในอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองตั้งแต่อายุยังน้อย ดังที่กล่าวว่า “เราอยากเป็นอย่างนี้ตั้งแต่เกิด เราเห็นแม่เรา เราอยากไปเสริมสวย เราอยากไปทำเล็บ เราอยากไปทำผม เราเห็นนางเงือกในการ์ตูน เราอยากทำแบบนั้นได้บ้าง” (echo, 2563) จึงตัดสินใจเข้ารับฮอร์โมนเพศหญิงเพื่อเปลี่ยนแปลงตนเองและก้าวเข้าสู่การเป็นผู้หญิงข้ามเพศตั้งแต่อายุ 17 ปี โดยเริ่มจากการลองผิดลองถูกด้วยการซื้อฮอร์โมนเพศหญิงจากร้านขายยา ซึ่งส่งผลกระทบต่อร่างกายของ *เปเปอร์* ดังที่กล่าวว่า “ตอนแรกอยากสวยเร็ว เราก็ซื้อมา แล้วเราก็กินหลาย ๆ เม็ด... บางทีมันเกิด โดสที่ร่างกายต้องกาย ก็จะทำให้เอ๋อได้” (echo, 2563) จนกระทั่งครอบครัวสังเกตเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวและเปิดใจให้ *เปเปอร์* เข้ารับฮอร์โมนอย่างถูกต้องภายใต้การดูแลของแพทย์ด้วยความเข้าใจในเพศสภาพและอัตลักษณ์ทางเพศของลูก

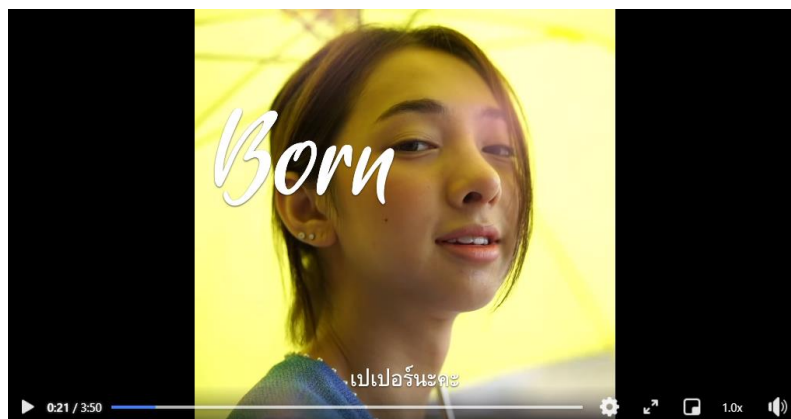
ทั้งนี้ *เปเปอร์* ชี้ให้เห็นว่าความเข้าใจกันภายในครอบครัวย่อมเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางเพศของตัวละคร ดังที่ *เปเปอร์* กล่าวว่า “แค่เข้าใจกันในครอบครัวก็โอเคแล้ว พอเข้าใจกัน เวลาเราจะทำอะไรอย่างนี้ มันก็ง่าย ทุกเรื่องคะ เช่นเราจะไปจีคอสโรวิน เขาก็พาไป เข้าใจเรา” (echo, 2563) นอกจากนั้นตัวละครยังได้แนะนำว่าการเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นบุคคลข้ามเพศควรอาศัยความเชี่ยวชาญและการดูแลของแพทย์ ดังที่กล่าวว่า “คืออยากให้ไปพบหมอมากกว่าอย่าง ที่หนูบอก ไม่ควรเสี่ยงซื้อมาเอง” (echo, 2563)

นอกจากนั้น *เปเปอร์* ยังสื่อสารไปถึงกลุ่มพ่อแม่ผู้ปกครองที่อาจมีบุตรหลานเป็น LGBTQ+ ให้ตระหนักว่าความหลากหลายทางเพศมิได้เป็นสาเหตุของปัญหาในชีวิต ปัญหาต่าง ๆ เป็นเรื่องของตัวบุคคล ดังที่กล่าวว่า “ถึงลูกจะเป็นเพศไหน ทุกเพศมีปัญหาหมด ฉะนั้น ไม่อยากให้มองว่า LGBTQ อย่างเดียวที่มีปัญหา” (echo, 2563) อีกทั้งตัวละครยังชี้ให้เห็นถึงการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มคนข้ามเพศที่เกิดขึ้นในสังคม และเน้นย้ำถึงการปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียม ดังที่กล่าวว่า “อยากให้มองเรื่องการปฏิบัติตัวร่วมกันมากกว่า ทุกคนปฏิบัติตัวเหมือนกัน ไม่ได้แบ่งว่าคนนี้เป็นอะไร” (echo, 2563)

โดยสาระสำคัญของวิดีโอที่ถูกถ่ายทอดผ่านตัวละครในวิดีโอชิ้นนี้ คือ บุคคลข้ามเพศสามารถมีชีวิตที่มีคุณภาพและปลอดภัย หากพวกเขาได้รับการสนับสนุนที่ดีและความเข้าใจในธรรมชาติทางเพศของจากครอบครัว เพื่อร่วมกันหาหนทางที่เหมาะสมในการใช้ชีวิตและป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นต่อสุขภาพกายและจิตใจ ฉะนั้น การเข้าใจซึ่งกันและกันภายในครอบครัวย่อมเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลข้ามเพศสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขและเหมาะสมในสังคม

จากการวิเคราะห์รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่าวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้มีแก่นเรื่องประเภทความจริงของธรรมชาติของมนุษย์ (The Truth of Human Nature) เนื่องจากวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้นำเสนอเรื่องราวของ *เปเปอร์* วัยรุ่นหญิงข้ามเพศที่ตระหนักว่าตนเองเป็น “ทรานส์” ตั้งแต่อายุยังน้อย รู้สึกชื่นชอบในความเป็นหญิงและต่อต้านการกระทำที่สอดคล้องกับความเป็นชายในสังคมอย่างเช่นการพูดว่า “ครับ” มาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก เป็นการกล่าวถึงธรรมชาติทางเพศของบุคคลที่มีเพศสภาพแตกต่างจากเพศสรีระอย่าง *เปเปอร์* รวมไปถึงนำเสนอกระบวนการเปลี่ยนผ่าน

เพื่อก้าวเข้าสู่การเป็นบุคคลข้ามเพศของตัวละคร ทั้งประเด็นเกี่ยวกับการเข้าพบจิตแพทย์และการเข้ารับฮอร์โมนเพศหญิงที่ผู้ปกครองควรให้ความสนใจและสนับสนุนเพื่อความปลอดภัยของบุตรหลาน

ภาพที่ 4.43 เปเปอร์นาคะ

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 12 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=5966661574307926>

มุมมองในการเล่าเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่าตัวละคร *เปเปอร์* ใช้แนวทางหรือมุมมองในการเล่าเรื่อง 2 ประเภทภายในวิดีโอ แนวสารคดีชิ้นนี้ สำหรับการถ่ายเรื่องราวของ *เปเปอร์* ในการก้าวสู่การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางเพศ ไปสู่การเป็นวัยรุ่นหญิงข้ามเพศเต็มตัวในวัยเพียง 17 ปี ตัวละครได้ถ่ายทอดเรื่องราวดังกล่าวผ่าน **มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 1** เนื่องจากเป็นเรื่องราวที่ *เปเปอร์* ถ่ายทอดออกมาในฐานะที่ตนเองเผชิญกับเหตุการณ์ดังกล่าวในลักษณะของประสบการณ์ตรง พร้อมทั้งถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของตนเองออกมาในบทสัมภาษณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบจากการรับประทานฮอร์โมนเพศหญิงที่หาซื้อได้ตามร้านขายยาแผนปัจจุบัน ดังที่ *เปเปอร์* กล่าวว่า “มันอันตรายนะคะ ถ้า

มันไม่ถูกกับเรา... สมองก็แบบมันจะเบลอ มันจะอ้วก เคยเป็นอยู่พักหนึ่ง คือหนูซำมาก ที่เพิ่งเริ่มกินอะ ตื่นอยู่นะ แต่เหมือนหลับอะ” (echo, 2563) รวมไปถึงการถ่ายทอดเรื่องราวความอยากเป็นหญิงที่ตนเอง มีมาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ดังที่กล่าวว่า “เราอยากเป็นอย่างนี้ตั้งแต่เกิด เราเห็นแม่เรา เราอยากไปเสริมสวย เราอยากไปทำเล็บ เราอยากไปทำผม เราเห็นนางเงือกในการ์ตูน เราอยากทำแบบนั้นได้บ้าง” (echo, 2563) โดย เปเปอร์ เล่าว่าทุกวันนี้เขาสามารถใช้ชีวิตในฐานะวัยรุ่นหญิงคนหนึ่งได้แล้ว

อีกทั้งตัวละครยังใช้มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 3 เพื่อถ่ายทอดความคิดเห็นที่ว่า แท้จริงแล้วครอบครัวมักรับรู้ในอัตลักษณ์ทางเพศหรือทิศทางของบุตรหลาน เพียงแต่ไม่มีการพูดคุยกันอย่างจริงจัง ตัวละครถ่ายทอดความคิดเห็นดังกล่าวในฐานะที่ตนเองเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ต่อพฤติกรรมของพ่อแม่ ดังที่ เปเปอร์ กล่าวว่า “หนูว่าพ่อแม่ทุกคนรู้ว่า ลูกจะไปทางไหน ลูกจะเลือกทางไหน ทุกอย่างต้องใช้เวลาเนาะ ก็ให้เขามีเวลาของเขาหน่อย” (echo, 2563) ซึ่งอีกนัยหนึ่งก็อาจเป็นการ ย้ำเตือนกลุ่ม LGBTQ+ ที่พ่อแม่ยังไม่ยอมรับในอัตลักษณ์ทางเพศหลากหลาย ให้เข้าใจว่าท้ายที่สุดแล้ว พ่อแม่ต้องการเพียง “เวลา” ในการเรียนรู้ตัวตนของบุตรหลาน เพื่อนำไปสู่การยอมรับในวันข้างหน้า

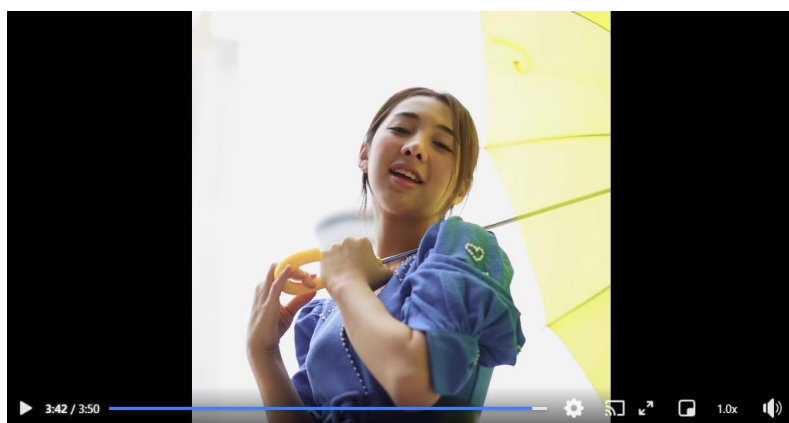

ภาพที่ 4.44 เปเปอร์อยากเป็นผู้หญิงตั้งแต่เกิด

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 12 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=596661574307926>

อาจกล่าวได้ว่าตัวละครได้ใช้มุมมองในการเล่าเรื่อง 2 ประเภท เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นบุคคลข้ามเพศของตัวเองในฐานะประสบการณ์ตรงที่สอดแทรกไปด้วยอารมณ์ความรู้สึก ทำให้ผู้รับสารสามารถสัมผัสได้ถึงความรู้สึกมีความสุขของ *เปเปอร์* ที่สามารถใช้ชีวิตในฐานะวัยรุ่นหญิงข้ามเพศตามที่ตนเองต้องการ โดยที่มีพ่อแม่เป็นผู้ให้การสนับสนุนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังย้ำเตือนให้กลุ่ม LGBTQ+ ให้เวลากับครอบครัวของตนเองในการทำความเข้าใจและยอมรับอัตลักษณ์ทางเพศที่มีความหลากหลาย เพื่อนำไปสู่การยอมรับซึ่งกันและกันภายในครอบครัวต่อไป

ภาพที่ 4.45 ความสุขของเปเปอร์

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 12 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=596661574307926>

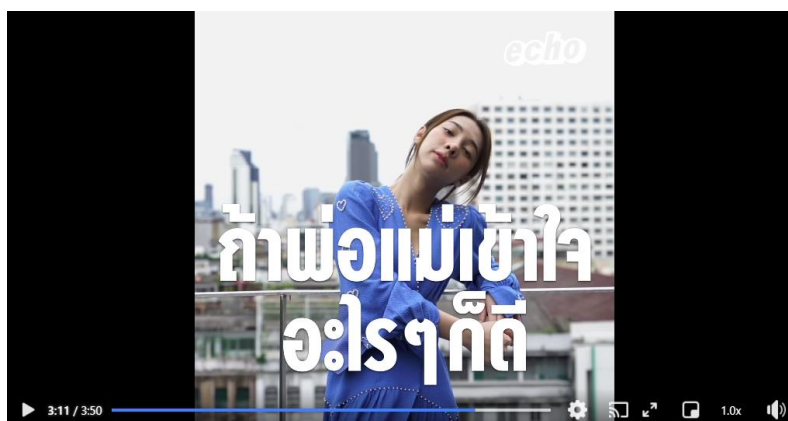
เทคนิคทางภาพและเสียง

1) การใช้เสียงพูดของบุคคลจริง ในการถ่ายทอดเรื่องราวการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นวัยรุ่นหญิงข้ามเพศของ *เปเปอร์* ซึ่งการใช้เทคนิคดังกล่าวสามารถช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจถึงความรู้สึกของตัวละครที่ผสมปนเปอยู่ในบทสัมภาษณ์ได้เป็นอย่างดี สำหรับ *เปเปอร์* ผู้ฟังอาจสัมผัสได้ถึงความสุขที่ตัวละคร

สามารถใช้ชีวิตในฐานะผู้หญิงคนหนึ่งได้โดยที่มีครอบครัวคอยสนับสนุนและนำทางให้การเปลี่ยนผ่านของเขาเป็นไปอย่างปลอดภัยและเหมาะสม

2) การใช้ดนตรีประกอบ ทำให้รู้สึกถึงความผ่อนคลาย สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ที่เน้นการพูดคุยอย่างผ่อนคลาย สบาย ๆ และเป็นกันเอง ซึ่งอีกนัยหนึ่งก็อาจเป็นการสะท้อนสถานะในชีวิตการเป็นวัยรุ่นหญิงข้ามเพศของแต่ละคนที่เต็มไปด้วยความสุข ความผ่อนคลาย และความเข้าใจจากครอบครัว

3) การใช้กราฟิกตัวอักษร ประกอบในแต่ละช่วงของบทสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการใช้กราฟิกตัวอักษรสีขาวขนาดใหญ่ เพื่อบ่งบอกถึงประเด็นต่าง ๆ ที่ตัวละครกำลังถ่ายทอดผ่านบทสัมภาษณ์ เช่น “มาายาคุม?” “เปเปอร์เข้าสู่การเทคซอร์โมน” และ “ถ้าพ่อแม่เข้าใจ อะไร ๆ ก็ดี” เป็นต้น

ภาพที่ 4.46 ถ้าพ่อแม่เข้าใจอะไร ๆ ก็ดี

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 12 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=596661574307926>

สัญลักษณ์ที่ใช้

หากกล่าวถึงประเด็นการใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพในวิดีโอชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่า ภาพในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ ประกอบด้วยการใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมายที่น่าสนใจ อาทิ

รองเท้าส้นสูงที่ตัวละครกำลังสวมใส่ เป็น Index ที่สื่อความหมายถึงทิศทางในการใช้ชีวิต หรือการก้าวเดินของบุตรหลานที่เป็น LGBTQ+ ซึ่งแท้จริงแล้ว เปเปอร์ เชื่อว่าพ่อแม่หรือผู้ปกครอง สามารถรับรู้ได้ถึงอัตลักษณ์ทางเพศที่มีความแตกต่างเหล่านั้น เพียงแต่ต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจและยอมรับ อาจกล่าวได้ว่าผู้ผลิตวิดีโอเลือกใช้สัญลักษณ์ดังกล่าวนี้เพื่อสื่อความหมายโดยภาพให้สอดคล้องกับประเด็นที่ เปเปอร์ กำลังสื่อสารกับผู้ชมว่า “หนูว่าพ่อแม่ทุกคนรู้ว่า ลูกจะไปทางไหน ลูกจะเลือกทางไหน ทุกอย่างต้องใช้เวลาเนาะ ก็ให้เขามีเวลาของเขาหน่อย” (echo, 2563) ซึ่งตัวละครกำลังหมายรวมถึงพ่อแม่ของเขาเองด้วยที่ต้องใช้ระยะเวลาในการยอมรับและทำความเข้าใจในอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่าง โดยเฉพาะคุณพ่อที่เคยไม่เข้าใจมาก่อน ดังที่ เปเปอร์ กล่าวว่า “ตอนแรกพ่อหนูก็ไม่ค่อยเข้าใจ ว่าทำไมเราถึงเป็นแบบนี้ ทำไมเราถึงไม่เป็นผู้ชายปกติ ไร้สาระอะไรอย่างงี้” (echo, 2563)

ภาพที่ 4.47 รองเท้าส้นสูงของเปเปอร์

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 12 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=596661574307926>

รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนของบุคคลในเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมที่ตัวละครในวิดีโอแนวสารคดี
ชิ้นนี้เลือกใช้สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1) **ความเปิดเผย (Open)** กล่าวคือ การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลหรือการแสดงอารมณ์หรือ
ความรู้สึกของผู้สื่อสาร โดยในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ *เปเปอร์* ได้เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวค่อนข้างมาก
โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการลองผิดลองถูกในการเลือกรับประทานฮอร์โมนที่ตนเอง
หาซื้อจากร้านขายยาแผนปัจจุบันทั่วไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของ *เปเปอร์* อย่างเห็นได้ชัด ดังที่
กล่าวว่า “จริง ๆ หนูรู้ว่าหนูยังไม่ได้พูดเหมือนคนปกติขนาดนั้น เหมือนมันเป็นผลข้างเคียงจากที่เรา
เคยลองผิดลองถูกมาก่อน” (echo, 2563) ก่อนที่พ่อแม่จะพาไปปรึกษาแพทย์ที่เกี่ยวข้องเพื่อรับการฉีด
ฮอร์โมนอย่างเหมาะสมในภายหลัง อีกทั้งตัวละครดังกล่าวยังได้เปิดเผยข้อมูลที่น่าสนใจที่ว่าพ่อแม่ของ
เขาให้การยอมรับและเข้าใจในอัตลักษณ์ทางเพศแบบบุคคลข้ามเพศเป็นอย่างดี คอยให้การสนับสนุน
ให้ *เปเปอร์* ได้รับการฉีดฮอร์โมนที่เหมาะสมและพบแพทย์อย่างต่อเนื่อง และอนุญาตให้ *เปเปอร์*
สามารถใช้ชีวิตในฐานะผู้หญิงคนหนึ่ง

2) **ความเป็นมิตร (Friendly)** กล่าวคือ การสื่อสารที่ใช้ท่าทีเชิงบวกเพื่อส่งเสริมหรือให้
กำลังใจผู้อื่น ซึ่งจากวิดีโอชิ้นแนวสารคดีนี้จะพบว่าตัวละคร *เปเปอร์* มีการสื่อสารกับผู้ฟัง โดยเฉพาะ
กับกลุ่ม LGBTQ+ ที่อาจกำลังตกอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่พ่อแม่หรือครอบครัวไม่ยอมรับหรือแม้กระทั่ง
ไม่เข้าใจต่ออัตลักษณ์ทางเพศที่มีความหลากหลายของมนุษย์ *เปเปอร์* ส่งเสริมให้คนกลุ่มนี้อดทนและ
เสีารเวลาเพื่อให้พ่อแม่หรือครอบครัวหันมายอมรับและเกิดความเข้าใจในอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่าง
ของบุตรหลาน เนื่องจาก *เปเปอร์* เชื่อว่าทุกสิ่งย่อมมีเวลาที่เหมาะสม พ่อแม่ก็เช่นเดียวกัน พวกเขา
จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาในการนำมาซึ่งการยอมรับในอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่างของบุตรหลาน
ดังที่กล่าวว่า “หนูว่าพ่อแม่ทุกคนรู้ว่า ลูกจะไปทางไหน ลูกจะเลือกทางไหน ทุกอย่างต้องใช้เวลานะ ก็
ให้เขามีเวลาของเขาหน่อย” (echo, 2563)

อาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการสื่อสารที่ตัวละครในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้เลือกใช้มีอิทธิพลต่อ
การนำเสนอตัวตนของกลุ่มคนข้ามเพศในลักษณะที่ส่งเสริมให้สังคมรับรู้ว่าคนกลุ่มนี้ โดยเฉพาะอย่าง

ยังมีบุคคลข้ามเพศที่อยู่ในวัยรุ่นและเริ่มก้าวเข้าสู่ความชัดเจนในการนิยามอัตลักษณ์ทางเพศของตนเอง
จำเป็นพึงพาความเข้าใจซึ่งกันและกันและการสนับสนุนจากภายในครอบครัว เพื่อที่จะสามารถใช้ชีวิต
ได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข ไม่ลองผิดลองถูกจนกระทั่งเกิดอันตรายต่อตนเอง อย่างไรก็ตาม การ
ได้รับการยอมรับจากครอบครัวนั้นเป็นสิ่งที่กลุ่ม LGBTQ+ พึงเข้าใจว่าเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาและความ
อดทนในการได้มา

ตารางที่ 4.7 แผ่นลงรหัสของวิดีโอแนวสารคดี เรื่อง Born to be Trans

ชื่อผลงาน: Born to be Trans			
ความยาว: 3.51 นาที		วันที่เผยแพร่: 10 มิ.ย. 2563	
ประเด็นที่นำเสนอ: ทรานส์เจนเดอร์วัยมัธยมฯ			
กลุ่มคนที่ถูกสัมภาษณ์: กลุ่มคนข้ามเพศ			
ส่วนที่ 1: รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
ประเภทของแก่นเรื่อง	มุมมองในการเล่าเรื่องของผู้ผลิตวิดีโอ	เทคนิคในการเล่าเรื่องของสารคดี	การใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพ
- เซึ่งความจริงของธรรมชาติของมนุษย์	บุคคลที่ 1 - “เราอยากเป็นอย่างนี้ตั้งแต่เกิด เราเห็นแม่เรา... เราอยากไปทำผมเราเห็นนางเงือก... เราอยากทำแบบนั้นได้” บุคคลที่ 3 - “หนูว่าพ่อแม่ทุกคนรู้ว่า ลูกจะไปทางไหน... ทุกอย่างต้องใช้เวลาเนาะ”	- เสียงพูดบุคคลจริง - ดนตรีประกอบ - กราฟิกตัวอักษร	- รองเท้าส้นสูง (Index)
ส่วนที่ 2: เนื้อหาในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
สารหลักที่ผู้ผลิตวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo ต้องการสื่อสาร		รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมของกลุ่มคนที่ถูกสัมภาษณ์	
- บุคคลข้ามเพศสามารถมีชีวิตที่มีคุณภาพ หากได้รับการสนับสนุนที่ดีจากครอบครัว		- ความเปิดเผย (Open) - ความเป็นมิตร (Friendly)	

วิดีโอที่ 8 “Proud to be เจนนี่ ปาหนัน” เป็นวิดีโอแนวสารคดีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลข้ามเพศ ซึ่งมีชื่อเสียงในฐานะนักแสดงและพิธีกร เจนนี่ ร่วมถ่ายทอดเรื่องราวของคุณพ่อที่สามารถยอมรับในอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่างของลูกได้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งเล่าเกี่ยวกับหนทางในการพิสูจน์ตนเองในฐานะสาวประเภทสองที่มีความสามารถ จนกระทั่งได้รับการยอมรับและความเอ็นดูจากสังคมรอบข้าง โดยวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ได้รับการเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ echo เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2561

เนื้อหาที่น่าสนใจ

วิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้นำเสนอถ้อยคำของ เจนนี่ เกี่ยวกับชีวิตของเขาในฐานะผู้หญิงข้ามเพศ ซึ่งมีวัยเด็กที่เต็มไปด้วยความกลัวและการปกปิดเพศสภาพแบบความเป็นหญิงที่ขัดแย้งกับเพศสรีระของเด็กผู้ชาย โดยเฉพาะเมื่อตนเองเติบโตขึ้นมาในครอบครัวที่มีคุณพ่อเป็นตำรวจ ดังที่ เจนนี่ กล่าวว่า “ตอนเด็ก ๆ เราก็มีความรู้สึกกลัว เราไม่กล้าแสดงออกอะไรมา เราไม่กล้าตั้งคำถาม กลัวจะโดนตี กลัวจะโดนด่า... ลูกเป็นกะเทยพ่อเป็นตำรวจ เป็นทหาร มันค่อนข้างที่จะขัดแย้งกัน” (echo, 2561) อย่างไรก็ตาม เจนนี่ ก็สามารถก้าวข้ามผ่านความกลัวและได้รับการยอมรับจากครอบครัวได้ในที่สุด ดังที่กล่าวว่า “พอโตขึ้นมาปุ๊บ เขาเป็นคนเริ่มที่จะพูดกับเราก่อนว่า เอ้อ เราสวยนะ เราอะไรอย่างนี้ เราก็เลยรู้สึกว่า เฮ้ย พ่อมองเราเป็นผู้หญิงแล้ว... พ่อเรามองเราเป็นผู้หญิงเลย” (echo, 2561)

สำหรับ เจนนี่ การเป็นสาวประเภทสองจำเป็นต้องฝ่าฟันกับอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตเพื่อที่จะได้รับการยอมรับมากกว่าผู้หญิงและผู้ชายทั่วไป แต่ เจนนี่ ไม่เคยยอมแพ้ พร้อมทั้งมองว่าหากเพศอื่นทำได้ ตัวเขาในฐานะ “กะเทย” ก็ทำได้เช่นกัน ดังที่ เจนนี่ กล่าวว่า “เป็นกะเทยมันมีอุปสรรคเยอะกว่าผู้หญิงผู้ชาย... ผู้ชายมันทำได้ เราก็ต้องทำได้ มันไม่ใช่เรื่องยาก เราเป็นกะเทยแข็งแกร่ง เราก็ต้องทำได้” (echo, 2561) ตัวละครเล่าว่าการที่สังคมรอบข้างยอมรับในตัวตนของเขาจากความสามารถในการทำงาน มอง เจนนี่ ในฐานะ “คนเก่ง” มิได้มองจากอัตลักษณ์ทางเพศ ดังที่กล่าวว่า “เรามีความสามารถ มันก็เลยทำให้เราเป็นที่ยอมรับ เป็นที่ต้อนรับ แล้วคนมองผ่านเรื่องเพศไป” (echo, 2561) เจนนี่ จึงชี้ให้เห็นว่าหากมองจากภายนอก สังคมไทยอาจเป็นสังคมที่ยอมรับ “เพศที่สาม” มากแล้ว แต่ในความเป็นจริง

สังคมไทยยังเต็มไปด้วยการตีตราบนสิทธิบางอย่างที่กลุ่ม LGBTQ+ ควรได้รับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิในการสมรสระหว่างคนเพศเดียวกัน

โดยสาระสำคัญของวิดีโอที่ถูกถ่ายทอดผ่านตัวละครในวิดีโอชิ้นนี้ คือ บุคคลข้ามเพศอาจจำเป็นต้องฝ่าฟันอุปสรรคในการชีวิตมากกว่าชายและหญิง ด้วยการพิสูจน์ความสามารถและศักยภาพในการทำงาน เพื่อให้สังคมมองข้ามเรื่องเพศและให้การยอมรับ

จากการวิเคราะห์รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่าวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้มีแก่นเรื่องประเภทการต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (The Struggle for Human Dignity) เนื่องจากวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้นำเสนอเรื่องราวของ เจนนี ที่ถ่ายทอดเกี่ยวกับการพิสูจน์ตนเองของเขา เพื่อให้สังคมยอมรับในฐานะคนเก่ง การพยายามทำให้สังคมพิจารณาตัวตนของเขาจากศักยภาพในการทำงานและมองข้ามเพศสภาพและอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่าง เจนนี เชื่อว่าตนเองต้องฝ่าฟันอุปสรรคมากกว่าชายและหญิงทั่วไปเพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับจากสังคมรอบข้าง เป็นการต่อสู้ด้วยการแสดงศักยภาพของตนเองให้เป็นที่ประจักษ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งศักดิ์ศรีและการยอมรับ

ภาพที่ 4.48 เจนนี ปาหนัน

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 15 พ.ค. 2564. จาก

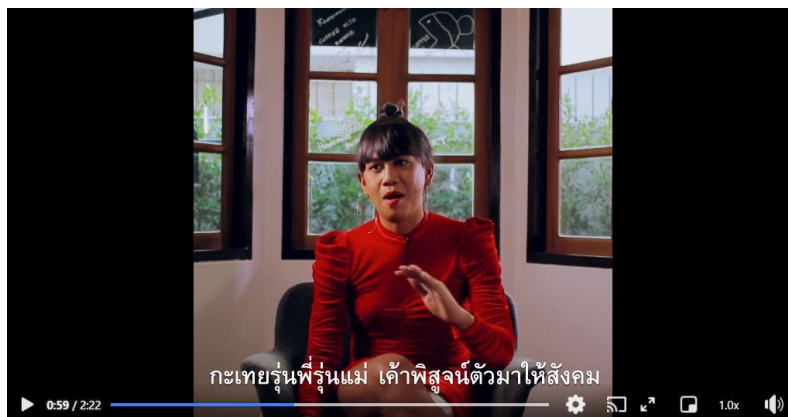
<https://www.facebook.com/watch/?v=2104649926480543>

มุมมองในการเล่าเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่าตัวละคร เจนนี่ ใช้แนวทางหรือมุมมองในการเล่าเรื่อง 2 ประเภทภายในวิดีโอ แนวสารคดีชิ้นนี้ สำหรับการถ่ายเรื่องราวของ เจนนี่ ในการต่อสู้และฝ่าฟันอุปสรรคเพื่อให้ตนเองได้รับการยอมรับจากสังคมรอบข้าง ตัวละครได้ถ่ายทอดเรื่องราวดังกล่าวผ่านมุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 1 กล่าวคือ เจนนี่ ถ่ายทอดเรื่องราวดังกล่าวในลักษณะของประสบการณ์ตรง พร้อมทั้งถ่ายทอดความรู้สึกแข็งแกร่งของตนออกมาในบทสัมภาษณ์ ดังที่ เจนนี่ กล่าวว่า “เป็นกะเทยมันมีอุปสรรคเยอะกว่าผู้หญิงกับผู้ชาย ทุกคนใช้คำว่าเป็นกะเทยเราต้องแข็งแกร่ง... ผู้ชายมันทำได้ เราก็ต้องทำได้ มันไม่ใช่เรื่องยาก เราเป็นกะเทยแข็งแกร่ง เราต้องทำได้ค่ะ” (echo, 2561) รวมไปถึงการเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสังคมรอบข้างที่เคยไม่ให้การยอมรับตัวเขามากเท่านี้ในอดีตก่อนที่จะเขามีชื่อเสียงและแสดงศักยภาพให้สังคมรับรู้ในฐานะคนเก่ง ดังที่ เจนนี่ กล่าวว่า “ก่อนหน้านี้ที่เรายังไม่เป็นเจนนี่ ปาหนัน มันยังไม่เกิดการต้อนรับเรา มันยังไม่เกิดการเอ็นดูเรามากขนาดนี้ เราแสดงศักยภาพให้คนเห็นแล้วว่าเรามีความสามารถ” (echo, 2561)

อีกทั้งตัวละครยังใช้มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 3 เพื่อถ่ายทอดความคิดเห็นที่ตัวเองโชคดีแล้วที่เกิดมาในยุคที่สาวประเภทสองในยุคก่อนหน้าได้พิสูจน์ให้สังคมยอมรับในศักยภาพได้มากแล้ว ตัวละครถ่ายทอดความคิดเห็นดังกล่าวในฐานะที่ตนเองเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ต่อการแสดงศักยภาพของสาวประเภทสองในยุคก่อนหน้าจนกระทั่งสังคมไทยเกิดการยอมรับในความหลากหลายทางเพศได้มากขึ้นมาตั้งแต่อดีต ดังที่ เจนนี่ กล่าวว่า “กะเทยรุ่นพี่รุ่นแม่ เขาพิสูจน์ตัวมาให้สังคมยอมรับเยอะแล้ว” (echo, 2561) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการยอมรับความหลากหลายเพศในสังคมเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงอย่างมีวิวัฒนาการจากรุ่นสู่รุ่น การเป็น LGBTQ+ ในยุคที่สังคมเปิดรับความหลากหลายทางเพศได้มากขึ้นแล้วย่อมประสบกับอุปสรรคในการใช้ชีวิตน้อยลง

อาจกล่าวได้ว่าตัวละครได้ใช้มุมมองในการเล่าเรื่อง 2 ประเภท เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับจากสังคมในฐานะสาวประเภทสองที่มีศักยภาพในการทำงานสูง และแสดงความรู้สึกขอบคุณ “กะเทย” ในยุคก่อนหน้าที่สามารถสร้างการยอมรับจากสังคมได้

ภาพที่ 4.49 การพิสูจน์ตัวตนของกะเทยรุ่นพี่

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 15 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=2104649926480543>

เทคนิคทางภาพและเสียง

1) การใช้เสียงพูดของบุคคลจริง ในการถ่ายทอดเรื่องราวการสร้างการยอมรับจากสังคมรอบข้างของ *เจนนี่* โดยแสดงศักยภาพในการทำงานให้สังคมยอมรับในฐานะคนเก่งที่มีศักยภาพในการทำงาน และมองข้ามเรื่องความเป็นเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศที่มีความแตกต่างของตนเอง รวมไปถึงการถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตวัยเด็ก ความสัมพันธ์กับคุณพ่อ และความต้องการให้ LGBTQ+ ได้รับสิทธิที่เท่าเทียมกับชายและหญิง ซึ่งทำให้ผู้รับสารรับรู้ได้ถึงความรู้สึกสนุกสนาน ความเป็นกันเอง และความแข็งแกร่งที่ตัวละครมีอยู่อย่างเต็มเปี่ยม

ภาพที่ 4.50 ความต้องการให้ชายกับชายแต่งงานกันได้

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 15 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=2104649926480543>

2) การใช้ดนตรีประกอบ ที่ทำให้รู้สึกถึงความสนุกสนาน สอดคล้องกับบุคลิกภาพหรือภาพลักษณ์ของ เจนนี่ ที่สังคมรับรู้ผ่านสื่อ รวมไปถึงสอดคล้องกับการถ่ายทอดประสบการณ์การฝ่าฟันอุปสรรคในชีวิตจนกระทั่งได้รับการยอมรับจากสังคมซึ่ง เจนนี่ ถ่ายทอดออกมาด้วยความสนุกสนานและเป็นกันเองในฐานะ “กะเทยแจ๊สแกร่ง” ตามคำที่ เจนนี่ ใช้นิยามตนเอง

3) การใช้กราฟิกตัวอักษร ประกอบในแต่ละช่วงของบทสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการใช้กราฟิกตัวอักษรสีขาวขนาดใหญ่ เพื่อบ่งบอกถึงประเด็นต่าง ๆ ที่ตัวละครกำลังถ่ายทอดผ่านบทสัมภาษณ์ เช่น “พ่อเป็นตำรวจ” “เป็นกะเทยแจ๊สแกร่ง” “กว่าจะเป็นเจนนี่?” เป็นต้น

4) การใช้ภาพประกอบ ที่ช่วยขยายความเรื่องราววัยเด็กของ เจนนี่ ที่มักปกปิดความเป็นหญิงของตนเองไม่ให้คุณพ่อรับรู้ ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การใช้ภาพแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่าง เจนนี่ กับคุณพ่อที่เป็นตำรวจ

ภาพที่ 4.51 วัยเด็กของเจนนี่กับคุณพ่อ

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 15 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=2104649926480543>

สัญลักษณ์ที่ใช้

หากกล่าวถึงประเด็นการใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพในวิดีโอชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่า ภาพในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ ประกอบด้วยการใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมายที่น่าสนใจ อาทิ

ภาพประตูห้องน้ำหญิงที่ตัวละครเดินเข้าไป เป็น Index ที่ซ่อนอยู่บน Icon ห้องน้ำหญิง เป็นการใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายด้วยภาพว่า เจนนี่ นิยามอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองในฐานะ “ผู้หญิง” คนหนึ่ง ซึ่งสังคมควรให้การยอมรับในฐานะผู้หญิงเช่นกัน ฉะนั้น เจนนี่ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะใช้ห้องน้ำหรือสถานที่ใด ๆ ก็ตามที่ถูกกำหนดไว้สำหรับเพศหญิง แม้ เจนนี่ จะไม่ใช่เพศหญิงที่ได้รับการนิยามจากเพศสรีระที่มีมาแต่กำเนิด แต่ตัวตนของเขาก็โอบรับความเป็นหญิงไว้อย่างเต็มเปี่ยมและนิยามอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองในฐานะ “กะเทย” หรือสาวประเภทสองที่เราเรียกกัน ซึ่งถือเป็นรูปแบบหนึ่งของบุคคลข้ามเพศ

ภาพที่ 4.52 ประตูห้องน้ำหญิง

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 15 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=2104649926480543>

รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนของบุคคลในเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมที่ตัวละครในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้เลือกใช้ คือ **ความเปิดเผย (Open)** กล่าวคือ การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลหรือการแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกของผู้สื่อสาร โดยในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ **เจนนี่** ได้เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของตนเองเป็นสำคัญ เริ่มตั้งแต่การถ่ายทอดเรื่องราววัยเด็กที่เขามักจะปกปิดความแตกต่างทางเพศของตนเอง เนื่องจากตนเองเป็นเด็กผู้ชายที่มีความเป็นหญิง และอยู่ภายใต้การดูแลของครอบครัวที่มีคุณพ่อเป็นตำรวจ ส่งผลให้ **เจนนี่** เลือกที่จะปกปิดตัวตนเพราะเกรงว่าจะโดนตำหนิหรือลงโทษ อย่างไรก็ตามท้ายที่สุดแล้วคุณพ่อก็สามารถยอมรับในอัตลักษณ์ทางเพศของ **เจนนี่** ได้ แต่ตัวละครตัวนี้ก็ยังต้องพิสูจน์ตนเองให้สังคมยอมรับด้วยการแสดงศักยภาพในการทำงานเพื่อให้สังคมรอบข้างมองข้ามเรื่องเพศและให้ความสนใจและยอมรับในตัวเขาในฐานะคนที่ทำงานเก่งและมีความสามารถ

อาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการสื่อสารที่ตัวละครในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้เลือกใช้มีอิทธิพลต่อการนำเสนอตัวตนของกลุ่มคนข้ามเพศในลักษณะที่ส่งเสริมให้สังคมรับรู้ว่าคุณคนข้ามเพศอาจต้อง

เผชิญกับความหวาดกลัวในการเปิดเผยตัวตน หากเติบโตมาในครอบครัวที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความเป็นชาย อาทิ ทหารและตำรวจ และพวกเขาเชื่อว่าในฐานะคนข้ามเพศ พวกเขาจำเป็นต้องฝ่าฟันอุปสรรคในการพิสูจน์ตนเองให้สังคมยอมรับมากกว่าผู้ชายและผู้หญิงทั่วไป เพราะเมื่ออัตลักษณ์ทางเพศของพวกเขาอาจเป็นสิ่งที่สังคมยังไม่ให้การยอมรับโดยสมบูรณ์แบบ การพิสูจน์ตนเองด้วยศักยภาพและความสามารถจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้สังคมรอบข้างนิยามและยอมรับตัวตนของพวกเขาในฐานะคนที่มีคุณภาพ มิใช่นิยามในฐานะ “สาวประเภทสอง” “คนข้ามเพศ” หรือแม้กระทั่ง “กะเทย”

ตารางที่ 4.8 แผ่นลกรหัสของวิดีโอแนวสารคดี เรื่อง Proud to be เจนนี่ ปาหนัน

ชื่อผลงาน: Proud to be เจนนี่ ปาหนัน			
ความยาว: 2.22 นาที		วันที่เผยแพร่: 7 มิ.ย. 2561	
ประเด็นที่น่าสนใจ: การไม่ล้อเลียนอัตลักษณ์ทางเพศ			
กลุ่มคนที่ถูกสังคมนิตรา: กลุ่มคนข้ามเพศ			
ส่วนที่ 1: รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
ประเภทของแก่นเรื่อง	มุมมองในการเล่าเรื่องของผู้ผลิตวิดีโอ	เทคนิคในการเล่าเรื่องของสารคดี	การใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพ
- เชนงการต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	<u>บุคคลที่ 1</u> - “ก่อนหน้านี้ที่เรายังไม่เป็นเจนนี่ ปาหนัน มันยังไม่เกิดการต้อนรับเรา” <u>บุคคลที่ 3</u> - “กะเทยรุ่นพี่รุ่นแม่เขาพิสูจน์ตัวมาให้สังคมยอมรับเยอะแล้ว”	- เสียงพูดบุคคลจริง - ดนตรีประกอบ - กราฟิกตัวอักษร - ภาพประกอบ	- ภาพประตูห้องน้ำหญิง (Index)
ส่วนที่ 2: เนื้อหาในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
สารหลักที่ผู้ผลิตวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo ต้องการสื่อสาร		รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมของกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิตรา	
- บุคคลข้ามเพศจำเป็นต้องฝ่าฟันอุปสรรคในการชีวิตมากกว่าชายและหญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิสูจน์ความสามารถในการทำงาน		- ความเปิดเผย (Open)	

จากการวิเคราะห์วิดีโอแนวสารคดีทั้ง 2 ชิ้นที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่าการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนข้ามเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo มีรูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดีที่หลากหลาย มีการใช้แก่นเรื่อง 2 ประเภท ได้แก่ การนำเสนอธรรมชาติของมนุษย์ และการต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อีกทั้งยังมีการใช้มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 1 และบุคคลที่ 3 เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตในฐานะบุคคลข้ามเพศของตนเอง และถ่ายทอดมุมมองที่ครอบครัวมีต่อบุตรหลานที่มีความหลากหลายทางเพศ รวมไปถึงการกล่าวเกี่ยวกับ LGBTQ+ ในยุคก่อนหน้า พร้อมทั้งใช้เสียงของบุคคลจริง คนตรีประกอบที่สอดคล้องกับอารมณ์ของบทสัมภาษณ์ ภาพประกอบชีวิตวัยเด็ก และกราฟิกตัวอักษรเป็นเทคนิคในการเล่าเรื่อง และมีการใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพไม่มากนัก ซึ่งถูกใช้สื่อความหมายถึงการเลือกทางเดินในชีวิตของ LGBTQ+ และความเท่าเทียมทางเพศ

สำหรับเนื้อหาในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดีทั้ง 2 ชิ้นมีสาระหลักที่ผู้ผลิตวิดีโอต้องการสื่อสารเพื่อนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศที่เน้นการตอกย้ำภาพของกลุ่มคนข้ามเพศในฐานะบุคคลที่ต้องมีความเข้มแข็งในการพิสูจน์ตนเองให้สังคมยอมรับมากกว่าชายและหญิงทั่วไป ขณะเดียวกันการยอมรับที่พวกเขาควรได้รับมากที่สุดอาจเป็นการยอมรับจากครอบครัวที่ควรให้การสนับสนุนพวกเขาในการชีวิตในฐานะของบุคคลข้ามเพศให้เหมาะสมและมั่นใจได้ว่าจะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อตนเอง ขณะที่รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมที่ตัวละครมักเลือกใช้ คือ การใช้การสื่อสารที่แสดงถึงเปิดเผย เพื่อบอกเล่าเรื่องราวส่วนบุคคลของตัวละครในฐานะบุคคลข้ามเพศและใช้รูปแบบการสื่อสารที่เน้นความเป็นมิตรในการยื่นเตือนให้ LGBTQ+ ให้เวลากับครอบครัวเพื่อทำความเข้าใจในอัตลักษณ์ทางเพศที่มีความหลากหลาย

4.4 รูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนรักเพศเดียวกันผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo

จากการวิเคราะห์วิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo ซึ่งมีสาระสำคัญว่าด้วยเรื่องของกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน พบว่าสาระสำคัญของวิดีโอแนวสารคดีทั้ง 2 ชิ้น มุ่งเน้นนำเสนอเกี่ยวกับประสบการณ์การถูกเหยียดหยามอัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มคนที่มี

เพศวิถีแบบ “หญิงรักหญิง” หรือ “ชายรักชาย” ล้วนแล้วแต่ประสบปัญหาการถูกเหยียดหยามทั้งในประเด็นเกี่ยวกับการใช้ชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงานจากผู้คนรอบข้าง

สำหรับกลุ่มหญิงรักหญิง พวกเขาเหล่านี้มักถูกเหยียดหรือตั้งคำถามต่อวิถีการมีเพศสัมพันธ์ด้วยถ้อยคำถากถางที่พบเห็นได้บ่อยครั้ง อาทิ “ตึ๋ง” ซึ่งถูกใช้เพื่อสื่อความหมายถึงวิถีการมีเพศสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิงอย่างแพร่หลายในสังคมไทย รวมไปถึงการตั้งคำถามต่อความอ่อนแอในการใช้ชีวิตที่ปราศจากผู้ชายคอยให้ความช่วยเหลือ ซึ่งมักเป็นคำถามที่มาจากความสงสัยของผู้ชาย รวมไปถึงการประสบกับแนวคิดชายเป็นใหญ่ที่อ้างว่าสามารถเปลี่ยนกลุ่มหญิงรักหญิงให้กลับมามีรสนิยมนั้นชอบเพศตรงข้ามได้ ดังประโยคที่ว่า “เปลี่ยนทอมให้เป็นเธอ” ซึ่งสำหรับบุคคลที่มีเพศวิถีแบบคนรักเพศเดียวกัน ประโยคดังกล่าวเป็นสิ่งที่ปราศจากสาระและความเป็นไปได้ เพราะเพศวิถีของพวกเขาเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ ขณะที่กลุ่มชายรักชายมักถูกสังคมยึดโยงเข้ากับอาชีพบางประเภทโดยใช้ภาพเหมารวมว่าชายรักชายควรประกอบอาชีพเช่นนั้นเช่นนี้ อาทิ นักเต้นและช่างแต่งหน้า โดยกลุ่มชายรักชายที่เลือกอาชีพที่แตกต่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “นักมวยปล้ำ” ดังที่เห็นได้จากวิดีโอแนวสารคดีที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้ มักถูกตั้งคำถามต่อเจตนาในการประกอบอาชีพดังกล่าวจากสังคมภายนอก บ้างว่าเป็นเพราะพวกเขาต้องการสัมผัสกับสรีระของผู้ชายที่เข้าร่วมในการแข่งขัน

วิดีโอที่ 9 “Lesbian is More Than You Know” เป็นวิดีโอแนวสารคดีที่เกี่ยวข้องกับคู่รักหญิงรักหญิง คือ *เอมอนันต์* และ *ปิยากร* ซึ่งร่วมถ่ายทอดประสบการณ์การถูกตั้งคำถามจากสังคมรอบข้างเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในฐานะคนรักเพศเดียวกัน และการใช้ชีวิตที่ปราศจากผู้ชายในฐานะคู่รักที่คอยหยิบยื่นความช่วยเหลือ รวมทั้งบอกเล่าเกี่ยวกับความไม่เข้าใจในอัตลักษณ์ทางเพศจากครอบครัว โดยวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ได้รับการเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ echo เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2563

เนื้อหาที่น่าสนใจ

วิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้นำเสนอถ้อยคำของ *เอมอนันต์* และ *ปิยากร* เกี่ยวกับการถูกเหยียดหยามวิถีการมีเพศสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิง ด้วยคำว่า “ตึ๋ง” ซึ่งสำหรับพวกเขาถือเป็นถ้อยคำที่แฝงไปด้วยการเหยียดไม่ต่างจากคำว่า “ชุดทอง” ที่กลุ่มชายรักชายต้องเผชิญ ดังที่ *ปิยากร* กล่าวว่า “*ความรู้สึกลึก*

มันเหมือนคำว่าชุดทอง ซึ่งคำว่าชุดทองมันเป็นแบบ... มันแอบแบบเหยียด ๆ นิดนึงอะ... ซึ่งการมี Sex ของเลสเบียนมันก็ได้มีแค่ Scissors ตีลังชะหน่อย ก็แบบเอาไปเหอะ อะไรก็ได้ คิดเลย” (echo, 2563) ขณะที่ เอมอนันต์ กล่าวว่า “เราไม่รู้ว่าเขาจะสื่อถึงอะไร” (echo, 2563) ซึ่งสะท้อนว่าคำพูดดังกล่าวเป็นถ้อยคำเชิงลบในการรับรู้ของเลสเบียน อีกทั้งยังมีการถ่ายทอดเรื่องราวการระบุดัตถ์คนระหว่างกันของกลุ่มเลสเบียนที่น่าจะเหมือนกับทุก ๆ เพศคือการใช้ “การสบตา” (Eye Contact) ระหว่างกัน

ปิยากร เล่าว่าหากย้อนไปในอดีต คำว่า “เลสเบียน” ยังไม่เป็นที่นิยมในสังคมไทย ฉะนั้น การจะทำให้ผู้อื่นรับรู้ถึงรสนิยมทางเพศของเขา จำเป็นที่จะต้องแสดงออกผ่านรูปลักษณ์ทางกายภาพเป็นสิ่งสำคัญ ดังที่กล่าวว่า “ไม่เคย Identify ตัวเองว่าเป็นทอมเลยตั้งแต่สมัยมัธยม ในยุคของฟ้า ตอนนั้นนะ คำว่าเลสเบียนมันยังไม่เป็นที่นิยม ก็เลยตัดผมสั้นมาก ถ้าเราไม่ทำตัวแบบนั้นคนจะไม่รู้ว่าเราเป็นเพศอะไร แล้ว Target มันจะผิด” (echo, 2563) ขณะที่ เอมอนันต์ เล่าประสบการณ์ของการเริ่มเข้าใจในเพศวิถีของตนเองในสมัยเรียน ดังที่กล่าวว่า “เริ่มชอบรุ่นพี่ แล้วก็เฮ้อ ความรู้สึกนี้มันไม่ใช่ปลื้ม มันเกินชอบเกินปลื้ม เหมือนเป็นป๊อปป๊อปที่เป็นตลกหลุมรัก ก็ซัดขึ้นว่าโอเค เราชอบผู้หญิง” (echo, 2563)

นอกจากนั้น ปิยากร ยังถ่ายทอดทัศนคติของตนเองที่มีต่อแนวคิดของผู้ชายที่เชื่อว่าการเป็นเลสเบียนสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ดังที่ ปิยากร กล่าวว่า “คือมันเป็นรสนิยมทางเพศ คุณเปลี่ยนไม่ได้ เข้าใจไหมคะ... ถ้าเป็นเลสเบียนแล้วอยู่ดี ๆ ผู้ชายบอก เฮ้ย ลองเปล่า ๆ ไม่เคยลองอะดิ มองว่าเสือกไรคะ” (echo, 2563)

เอมอนันต์ และ ปิยากร มองว่าความสงสัยต่อวิถีการมีเพศสัมพันธ์ที่สังคมมักตั้งคำถามต่อพวกเขาเป็นสิ่งที่สามารถเข้าใจได้ พวกเขาเปิดยอมรับในความไม่เข้าใจของสังคมต่อเพศวิถีแบบหญิงรักหญิง รวมไปถึงเข้าใจในความไม่เข้าใจของครอบครัวที่มีต่อพวกเขาเช่นกัน ดังที่ เอมอนันต์ กล่าวว่า “เขาไม่เข้าใจ มันก็เป็นเรื่องของเขา เขามีสิทธิ์ไม่เข้าใจไม่ใช่ไหมคะ คุณพ่อคุณแม่ที่เลี้ยงเรามา มีสิทธิ์คาดหวังและไม่เข้าใจเราไม่ใช่ไหมคะ มี เพราะฉะนั้นถ้าเรารักเขา จงเข้าใจเขาว่าเขาไม่เข้าใจ” (echo, 2563) และ ปิยากร กล่าวว่า “คือแบบแล้วจะทำกันยังไง คือมันเป็นความอยากรู้... ไม่แปลกที่ทุกคนจะอยากรู้ว่าพวกนี้มีเซ็กส์กันยังไง... การที่เขาอยากรู้มันไม่ผิด แค่ไม่เหยียดกันก็พอ” (echo, 2563)

ทั้งนี้ ตัวละครเชื่อว่าการเปิดเผยอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองต่อครอบครัวไม่ใช่สิ่งจำเป็น แต่เป็นความสมัครใจเมื่อตนเองรู้สึกต้องการที่จะเปิดเผย เพื่อไม่ให้ครอบครัวคาดหวังในสิ่งที่อาจเป็นไปได้ อาทิ การแต่งงานกับผู้ชายสักคนหรือแม้กระทั่งการมีลูก

นอกจากนั้น *เอมอนันต์* ยังได้ถ่ายทอดความรู้สึกของตนเองที่มีต่อความคิดเห็นของผู้ชาย เกี่ยวกับการใช้ชีวิตในฐานะเลสเบียน ดังที่กล่าวว่า “แปลกนะะ ผู้หญิง กะเทย เกย์ เพศใด ๆ ก็ตาม ไม่เคยกังวลเรื่องนี้นะคะ คนที่มีปัญหาเรื่องนี้ มีแค่ผู้ชาย ที่สนใจจึงว่าเราจะดูแลตัวเองได้ไหม... คนนั้นจะอยู่ยังไง คนนี้จะอยู่ยังไง” (echo, 2563)

โดยสาระสำคัญของวิดีโอที่ถูกถ่ายทอดผ่านตัวละครในวิดีโอชิ้นนี้ คือ บุคคลรักเพศเดียวกันเปิดใจที่จะเข้าใจและยอมรับในความไม่เข้าใจของผู้อื่นและครอบครัวที่มีต่อรสนิยมทางเพศแบบคนรักเพศเดียวกัน พวกเขา รู้สึกว่าการถูกตั้งคำถามมากมายจากสังคมรอบข้างเป็นสิ่งที่สามารถยอมรับได้ หากคำถามเหล่านั้นไม่แฝงไปด้วยแง่มุมของการเหยียดเพศ

จากการวิเคราะห์รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่าวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้มีแก่นเรื่องประเภทความจริงของธรรมชาติของมนุษย์ (The Truth of Human Nature) เนื่องจากวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้นำเสนอเรื่องราวของ *เอมอนันต์* และ *ปิยากร* ที่ถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยธรรมชาติของวิถีทางเพศแบบ “หญิงรักหญิง” และอัตลักษณ์ทางเพศที่เรียกว่า “เลสเบียน” ซึ่งเต็มไปด้วยการเปิดรับธรรมชาติของความไม่เข้าใจที่สังคมภายนอกมีต่อพวกเขา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องวิถีการมีเพศสัมพันธ์ของหญิงรักหญิง การดูแลชีวิตตนเองโดยปราศจากผู้ชาย และความเข้าใจในความไม่เข้าใจของครอบครัว

ภาพที่ 4.53 ไม่มีผู้ชายดูแล

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 17 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=1101224603584761>

มุมมองในการเล่าเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่าตัวละคร *เอมอนันต์* และ *ปิยากร* ใช้แนวทางหรือมุมมองในการเล่าเรื่อง 3 ประเภทภายในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ โดยมากตัวละครมักถ่ายทอดเรื่องราวการใช้ชีวิตในฐานะบุคคลรักเพศเดียวกัน แบบ “เลสเบียน” หรือ “หญิงรักหญิง” ผ่านมุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 1 กล่าวคือทั้งคู่ถ่ายทอดเรื่องราวดังกล่าวในลักษณะของประสบการณ์ตรง อาทิ การกล่าวเกี่ยวกับวิธีการระบุตัวตนของเลสเบียนที่พบเจอได้ตามสถานที่ต่าง ๆ ด้วยการสับตาระหว่างกัน ดังที่ *เอมอนันต์* กล่าวว่า “มันเหมือนแบบมนุษย์เงาะอะค่ะ เพราะมองไปก็เป็นผู้หญิงไง แต่ที่สำคัญที่สุดน่าจะเหมือนทั่ว ๆ ไปเลยอะ ทุกเพศ อายุคอนแทค” (echo, 2563) และการกล่าวถึงการเริ่มต้นรับรู้รสนิยมทางเพศของตนเองในสมัยเรียน ดังที่ *ปิยากร* กล่าวว่า “ไม่เคย *Identify* ตัวเองว่าเป็นทอมเลยตั้งแต่สมัยมัธยม ในยุคของฟ้าตอนนั้นนะ คำว่าเลสเบียนมันยังไม่เป็นที่นิยม ก็เลยตัดผมสั้นมาก ถ้าเราไม่ทำตัวแบบนั้นคนจะไม่รู้ว่าเราเป็นเพศอะไร แล้ว *Target* มันจะผิด” (echo, 2563) รวมไปถึงการถ่ายทอดความเข้าใจและยอมรับใน

ความสงสัยจากสังคมภายนอกที่มีต่อวิถีทางเพศของเลสเบียน ดังที่ ปิยากร กล่าวว่า “สำหรับฟ้านะ การที่เขายากรู้มัน ไม่ผิด แค่ไม่เหยียดกันก็พอ” (echo, 2563)

นอกจากนั้นตัวละครได้ใช้มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 2 เพื่อตั้งคำถามกลับไปสู่ผู้ชายที่มักแสดงความสงสัยเกี่ยวกับการใช้ชีวิตของเลสเบียนในลักษณะที่ว่ากลุ่มคนรักเพศเดียวกันกลุ่มนี้จะใช้ชีวิตอย่างไรหากปราศจากผู้ชายที่คอยดูแลเอาใจใส่และให้ความช่วยเหลือ ดังที่ เอมอนันต์ถามกลับไปว่า “คุณเป็นผู้ชายที่ดีใช่ปะ” (echo, 2563)

อีกทั้งตัวละครยังใช้มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 3 เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวการถูกระบุอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองโดยผู้อื่น ดังที่ เอมอนันต์ กล่าวว่า “มีแฟนของเพื่อนซึ่งเป็นคนต่างชาติ เขาพูดกับเพื่อนว่าพิธีกรคู่อะ เลสเบียนใช่ปะ เขาก็บอกเลยว่าไม่มีอายคอนแทคกับผู้ชายเลย คุณมองแต่หน้าผู้หญิงตลอด... เขาก็เลย Detect ได้ว่า อ๊ะ เกย์” (echo, 2563) รวมไปถึงการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการได้รับคำเชิญชวนให้ย้ายเข้าไปอยู่บ้านของผู้ชายและแต่งงาน โดยอนุญาตให้ตนเองสามารถพาแฟนสาวเข้าไปอยู่ด้วยได้ ดังที่ เอมอนันต์ กล่าวว่า “เขาเคยขอเราย้ายเข้า... แต่งงาน โดยให้ชื่อแม่ว่าพาแฟนผู้หญิงของเธอมาอยู่ด้วยก็ได้นะ พี่ว่ามันแฟนซีดี” ขณะที่ ปิยากร ก็ได้ถ่ายทอดทัศนคติของตนเองที่มีต่อความเข้าใจและความเปิดกว้างเรื่องเพศของสังคมภายนอกผ่านมุมมองการเล่าเรื่องประเภทเดียวกัน ดังที่กล่าวว่า “โลกมันเกิดมามีแค่ผู้หญิงกับผู้ชาย เขาคงเข้าใจว่ามันมีแค่ 2 เพศ”

อาจกล่าวได้ว่าทั้ง เอมอนันต์ และ ปิยากร ได้ใช้มุมมองในการเล่าเรื่องทั้ง 3 ประเภท เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตของตนเองในฐานะเลสเบียน และแสดงให้เห็นถึงทัศนคติและความรู้สึกของพวกเขาที่มีต่อความไม่เข้าใจของสังคม ซึ่งทำให้ผู้รับสารเข้าใจในความรู้สึกและความคิดเห็นของคนรักเพศเดียวกันได้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งชวนให้ผู้รับสาร โดยเฉพาะผู้ชายที่มักตั้งคำถามต่อการใช้ชีวิตของเลสเบียน ให้หันกลับมาตั้งคำถามต่อคุณค่าและคุณสมบัติของตนเองในฐานะชายที่เชื่อว่าตนเองเป็นบุคคลที่ควรทำหน้าที่ในการดูแลผู้หญิง ว่าแท้จริงแล้วพวกเขา “ดีพอ” สำหรับผู้หญิงแล้วหรือไม่

เทคนิคทางภาพและเสียง

1) การใช้เสียงพูดของบุคคลจริง ในการถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตในฐานะเลสเบียน บุคคลรักเพศเดียวกันที่มีรสนิยมและวิถีทางเพศแบบ “หญิงรักหญิง” โดยใช้การถ่ายทอดผ่านถ้อยคำและเสียงของ *เอมอนันต์* และ *ปิยากร* คู่รักหญิงรักหญิงที่แฝงไปด้วยความอ่อนคลาย การยอมรับ และความเข้าใจในความสงสัยที่สังคมมีต่อวิถีทางเพศของพวกเขา

2) การใช้ดนตรีประกอบ ที่ชวนให้รู้สึกสงสัย นำพิศวงสอด ซึ่งคล้องกับความสงสัยของผู้คนที่มีความสัมพันธ์แบบ “หญิงรักหญิง” ของกลุ่มคนที่นิยมอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองในฐานะ “เลสเบียน”

3) การใช้กราฟิกตัวอักษร ประกอบในแต่ละช่วงของบทสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการใช้กราฟิกตัวอักษรสีขาวขนาดใหญ่ เพื่อบ่งบอกถึงประเด็นต่าง ๆ ที่ตัวละครกำลังถ่ายทอดผ่านบทสัมภาษณ์ เช่น “ผู้ชายชอบบอกว่าเปลี่ยนได้” เป็นต้น ซึ่งสื่อถึงความเชื่อของผู้ชายที่ว่าเลสเบียนเป็นเพศที่สามารถเปลี่ยนแปลงให้กลับมาเป็นผู้หญิงทั่วไปที่ชื่นชอบผู้ชายได้ หากได้เริ่มลองมีความสัมพันธ์กับผู้ชาย โดยตัวละคร *ปิยากร* ก็ได้แสดงความคิดเห็นของตนเองที่มีต่อความเชื่อดังกล่าวว่าเป็นความเชื่อที่ไม่จริง

รวมไปถึงการใช้กราฟิกตัวอักษรในลักษณะเดียวกันเพื่เน้นย้ำถ้อยคำเด็ด ๆ ของ *ปิยากร* อาทิ ถ้อยคำที่ว่า “มองว่าเสือกไรคะ” ซึ่งทำให้ผู้รับสารรู้สึกสนุกสนานและให้ความสนใจกับถ้อยคำของตัวละครมากขึ้น

ภาพที่ 4.54 มองว่าเลือกอะไรคะ

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 17 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=1101224603584761>

สัญลักษณ์ที่ใช้

หากกล่าวถึงประเด็นการใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพในวิดีโอชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่า ภาพในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ ประกอบด้วยการใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมายที่น่าสนใจ อาทิ

ฉิ่ง เป็น Symbol ที่ถูกใช้สื่อความหมายถึงวิถีการมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน แบบหญิงรักหญิง ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ได้รับความนิยมในการกล่าวถึงเพศสัมพันธ์ของเลสเบียนของในสังคมไทย

โดยหากพิจารณาจากความคิดเห็นของตัวละคร *ปิยากร* คำว่า “ตีฉิ่ง” เป็นถ้อยคำกล่าวถึงวิถีการมีเพศสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิงซึ่งอาจแฝงไปด้วยแง่มุมของการเหยียดรสนิยมทางเพศ ไม่ต่างจากคำว่า “ชุดทอง” ซึ่งเป็นถ้อยคำเสียดสีวิถีการมีเพศสัมพันธ์แบบชายรักชาย ขณะที่ *เอมอนันต์* ก็ได้ถ่ายทอดความรู้สึกของตนเองที่มีต่อถ้อยคำดังกล่าว โดยตัวละครตัวนี้มองว่า คำว่า “ตีฉิ่ง” เป็นถ้อยคำที่

ตัวเขามองว่า “ไร้สาระ” และไม่ได้สื่อความหมายใด ๆ เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ที่แท้จริงของเลสเบี้ยน
เลยแม้แต่หน่อย

ภาพที่ 4.55 นิ่ง 2

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 17 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=1101224603584761>

รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนของบุคคลในเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมที่ตัวละครในวิดีโอแนวสารคดี
ชิ้นนี้เลือกใช้ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) **ความเปิดเผย (Open)** กล่าวคือ การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล การแสดงอารมณ์หรือ
ความรู้สึกของผู้สื่อสาร โดยในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ *เอมอนันต์* และ *ปิยากร* เน้นถ่ายทอดความคิดเห็น
และอารมณ์ส่วนบุคคลที่มีต่อความไม่เข้าใจและความคิดเห็นที่สังคมภายนอกมีต่อพวกในฐานะ
เลสเบี้ยน ตัวละครถ่ายทอดความคิดเห็นที่บ่งบอกว่าวิถีทางเพศของเลสเบี้ยนตามที่สังคมภายนอกเข้าใจ
แท้จริงแล้วอาจเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อความบันเทิงในหมู่เพศชาย พร้อมทั้งชี้ให้เห็นว่าตัวละครรู้สึก

ยอมรับในความไม่เข้าใจและความสงสัยที่ผู้คนรอบข้างมีต่อพวกเขา ซึ่งอาจเป็นเพราะความเชื่อแต่ดั้งเดิมที่ว่าโลกนี้มีแค่ 2 เพศ ได้แก่ ชาย และหญิง

2) ความใส่ใจ (Attentive) กล่าวคือ การสื่อสารด้วยท่าทีที่ผู้สื่อสารรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างใส่ใจ โดยหากพิจารณาจากวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ พบได้ว่า *เอมอนันต์* และ *ปิยากร* แสดงท่าทีของการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและครอบครัวของตนที่มีต่ออัตลักษณ์ทางเพศและวิถีทางเพศแบบคนรักเพศเดียวกัน ดังที่ *เอมอนันต์* กล่าวว่า “เขาไม่เข้าใจ มันก็เป็นเรื่องของเขา เขามีสิทธิ์ไม่เข้าใจใช่ไหมคะ คุณพ่อคุณแม่ที่เลี้ยงเรามา มีสิทธิ์คาดหวังและไม่เข้าใจเราใช่ไหมคะ มี เพราะฉะนั้นถ้าเรารักเขาจงเข้าใจเขาว่าเขาไม่เข้าใจ” (echo, 2563) และ *ปิยากร* กล่าวว่า “คือแบบแล้วจะทำกันยังไง คือมันเป็นความอยากรู้ คือไม่แปลกที่ทุกคนจะอยากรู้ว่าพวกนี้มีเซ็กส์กันยังไง... การที่เขาอยากรู้มันไม่ผิด แค่ไม่เหยียดกันก็พอ” (echo, 2563)

3) การโต้เถียง (Contentious) กล่าวคือ การสื่อสารด้วยรูปแบบการโต้เถียง ผู้สื่อสารใช้รูปแบบการสื่อสารเช่นนี้เพื่อท้าทายให้ผู้อื่นแสดงข้อพิสูจน์บางประการ ดังที่พบได้ในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ โดย *เอมอนันต์* ท้าทายผู้รับสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ชายที่มีความเชื่อว่าผู้ชายเป็นเพศที่ต้องการให้การดูแลผู้หญิง แม้กระทั่งเลสเบียนเองก็ควรได้รับการดูแลจากผู้ชายเช่นกัน ดังที่ถามกลับว่า “คุณเป็นผู้ชายที่ใส่ปะ?” (echo, 2563)

อาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการสื่อสารที่ตัวละครในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้เลือกใช้มีอิทธิพลต่อการนำเสนอตัวตนของกลุ่มคนรักเพศเดียวกันในลักษณะที่ส่งเสริมให้สังคมรับรู้ว่าคุณคนรักเพศเดียวกันเป็นผู้ที่มีความเปิดกว้างต่อความคิดเห็นต่างรอบตัวของพวกเขา กลุ่มคนรักเพศเดียวกันเข้าใจและยอมรับอย่างเปิดกว้างต่อความสงสัยและคำถามที่สังคมรอบข้างมีต่ออัตลักษณ์และวิถีทางเพศที่แตกต่างจากความคาดหวังและความเข้าใจพื้นฐานของสังคมที่เชื่อว่าโลกใบนี้มีเพศชายและเพศหญิงรวมไปถึงให้ความเข้าใจต่อครอบครัวของตนเองที่มีสิทธิ์ไม่เข้าใจในความหลากหลายทางเพศ

ตารางที่ 4.9 แผ่นลงรหัสของวิดีโอแนวสารคดี เรื่อง Lesbian is More Than You Know

ชื่อผลงาน: Lesbian is More Than You Know			
ความยาว: 3.45 นาที		วันที่เผยแพร่: 16 มิ.ย. 2563	
ประเด็นที่นำเสนอ: ประสบการณ์ 'หญิงรักหญิง'			
กลุ่มคนที่ถูกสัมภาษณ์: กลุ่มคนรักเพศเดียวกัน			
ส่วนที่ 1: รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
ประเภทของแก่นเรื่อง	มุมมองในการเล่าเรื่องของผู้ผลิตวิดีโอ	เทคนิคในการเล่าเรื่องของสารคดี	การใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพ
- เซึ่งความจริงของธรรมชาติของมนุษย์	<p><u>บุคคลที่ 1</u></p> <p>- “สำหรับฟ้านะ การที่เขายากรู้มันไม่ผิด แค่ไม่เหยียดกันก็พอ”</p> <p><u>บุคคลที่ 2</u></p> <p>- “คุณเป็นผู้ชายที่ดีใช่ปะ”</p> <p><u>บุคคลที่ 3</u></p> <p>- “เขาคงเข้าใจว่ามันมีแค่ 2 เพศ”</p>	<p>- เสียงพูดบุคคลจริง</p> <p>- ดนตรีประกอบ</p> <p>- กราฟิกตัวอักษร</p>	- นิ่ง (Symbol)
ส่วนที่ 2: เนื้อหาในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
สารหลักที่ผู้ผลิตวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo ต้องการสื่อสาร		รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมของกลุ่มคนที่ถูกสัมภาษณ์	
- บุคคลรักเพศเดียวกันเรียนรู้ที่จะยอมรับในความไม่เข้าใจของผู้อื่นและครอบครัวที่มีต่อรสนิยมทางเพศแบบคนรักเพศเดียวกัน		<p>- ความเปิดเผย (Open)</p> <p>- ความใส่ใจ (Attentive)</p> <p>- การโต้เถียง (Contentious)</p>	

วิดีโอที่ 10 “Break the Ring” เป็นวิดีโอแนวสารคดีที่เกี่ยวข้องกับ มอช นักมวยปล้ำไทย ฉายา “Monomoth” ผู้ซึ่งนิยามอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองในฐานะ “เกย์” ร่วมถ่ายทอดประสบการณ์ การถูกตั้งคำถามเกี่ยวกับอาชีพนักมวยปล้ำ เนื่องจากผู้คนรอบข้างมักเชื่อว่า มอช ต้องการเล่นกีฬามวย ปล้ำเพราะมีเหตุผลแอบแฝง มอช พยายามชี้ให้เห็นว่าสังคมไทยยังเชื่อว่าอัตลักษณ์ทางเพศย่อมเป็น ข้อจำกัดว่าบุคคลควรเข้าร่วมกิจกรรม กีฬา หรืออาชีพแบบใดที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศของ ตนเอง โดยวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ได้รับการเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ echo เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2563

เนื้อหาที่น่าสนใจ

วิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้นำเสนอถ้อยคำของ มอช เกี่ยวกับการถูกเหยียดหยามในฐานะ นักมวยปล้ำเกย์ เนื่องจากสังคมรอบข้างเชื่อ มอช ต้องการเล่นกีฬามวยปล้ำด้วยเป้าหมายแอบแฝง อาทิ การสัมผัสร่างกายของกลุ่มปล้ำ ดังที่ มอช กล่าวว่า “อะไรเนี่ย เป็นเกย์มาเล่นมวยปล้ำได้ไงเนี่ย อี้ออยากโดน ผู้ชายละสิ อยากโดนเข้าผู้ชายอุไซ่ใหม่ละ” (echo, 2563) ซึ่ง มอช นิยามกลุ่มคนที่แสดงความคิดเห็น เช่นนี้ว่า “บุคคล Level 0” รวมไปถึงการถูกตั้งคำถามเกี่ยวกับการมีอารมณ์ทางเพศกับกลุ่มปล้ำ ดังที่ มอช กล่าวว่า “โดนถามว่ามีอารมณ์ทางเพศกับกลุ่มปล้ำใหม่ ซึ่งไม่ใช่แค่ในรายการนะ ถ้าเกิดเป็นคนไม่รู้จักก็มี แชวมี่ถามเหมือนกัน” (echo, 2563)

อย่างไรก็ตาม มอช พยายามถ่ายทอดให้สังคมรับรู้ว่าตนเองไม่เคยมีอารมณ์ทางเพศกับกลุ่มปล้ำ เนื่องจากต้องมีความอดทนต่อการแข่งขันเพียงอย่างเดียว และการเป็นนักมวยปล้ำก็เกิดขึ้นจากความชื่นชอบในกีฬาประเภทนี้ มิใช่ความสนใจในสรีระของเพศเดียวกันแต่อย่างใด

มอช ยังพยายามแสดงความคิดเห็นให้ผู้ชมรับรู้ว่าความชอบไม่จำเป็นต้องถูกแบ่งแยกด้วย เพศ ดังที่ มอช กล่าวว่า “เวลาเราชอบอะไร เราารู้สึกว่ามันไม่จำเป็นต้องมาปิดกั้นว่าแบบ เฮ้ย วอลเลย์บอล ตีคู่เล่น กะเทยเล่น กะเทยตบเบรีย่ง ก็ไม่ใช่ คือแบบผู้ชายแมน ๆ... อาจจะเล่นวอลเลย์บอล... ก็เล่น ไป เลย” (echo, 2563) ฉะนั้น เกย์ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นช่างแต่งหน้าหรืออยู่กับของสวย ๆ งาม ๆ เสมอไป

โดยสาระสำคัญของวิดีโอที่ถูกถ่ายทอดผ่านตัวละครในวิดีโอชิ้นนี้ คือ วิธีทางเพศจำกัดเพียงรสนิยมการมีเพศสัมพันธ์ แต่ไม่ได้จำกัดความชื่นชอบของบุคคล ฉะนั้น อุดลักษณะทางเพศไม่ควรถูกยึดโยงเข้ากับอาชีพหรือกิจกรรมใดอย่างตายตัวตามความเข้าใจของสังคม

จากการวิเคราะห์รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่าวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้มีแก่นเรื่องประเภทความจริงของธรรมชาติของมนุษย์ (The Truth of Human Nature) เนื่องจากวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้นำเสนอธรรมชาติทางเพศและความชื่นชอบที่มีความหลากหลายของมนุษย์ ผ่านถ้อยคำของ มอธ นักมวยปล้ำเกย์ชาวไทยที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งพยายามแสดงให้เห็นว่าอุดลักษณะทางเพศและอาชีพเป็นสิ่งที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน อาชีพนักกีฬามวยปล้ำไม่จำเป็นต้องถูกยึดโยงไว้เฉพาะกับชายจริงหญิงแท้ หากแต่แท้จริงแล้วมวยปล้ำเป็นเรื่องความชื่นชอบส่วนบุคคล

ภาพที่ 4.56 มอธ นักมวยปล้ำเกย์

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 20 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=2838878639536295>

มุมมองในการเล่าเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่าตัวละคร มอธ ใช้แนวทางหรือมุมมองในการเล่าเรื่องผ่านมุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 1 เป็นสำคัญ โดยมากตัวละครมักถ่ายทอดเรื่องราวส่วนตัวเกี่ยวกับความชื่นชอบของตนเองที่มีต่อกีฬามวยปล้ำมาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก และความภาคภูมิใจของตนเองในฐานะนักมวยปล้ำมืออาชีพด้วยฉายา “Monomoth” ดังที่ มอธ กล่าวไว้ว่า “มันเป็นความรู้สึกที่ทำให้ยากนะครับ ที่เรากำลังจะเปิดม่านเข้าไปแล้ว วิ่งไปเจอคน 100-200 คน มาดูเราอะ... คือเป็นนักมวยปล้ำเต็มตัว” (echo, 2563) รวมไปถึงการถูกตั้งคำถามจากสังคมเกี่ยวกับการมีอารมณ์ทางเพศกับคู่ปล้ำ ดังที่กล่าวว่า “โดนถามว่ามีอารมณ์ทางเพศกับคู่ปล้ำไหม ซึ่งไม่ใช่แค่ในรายการนะ ถ้าเกิดเป็นคนไม่รู้จักก็มีแชนมีถามเหมือนกัน” (echo, 2563) โดยมากแล้ว มอธ ถ่ายทอดเรื่องราวทั้งหมดผ่านบทสัมภาษณ์ในฐานะประสบการณ์ตรงและความรู้สึกของตนเองที่มีต่อกีฬามวยปล้ำและการเป็นนักกีฬามวยปล้ำเกษมมืออาชีพที่ตัวเขาภาคภูมิใจ

อาจกล่าวได้ว่าการใช้มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 1 ของ มอธ เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ในฐานะนักมวยปล้ำและชื่นชอบในกีฬาดังกล่าวทำให้ผู้ชมสามารถเข้าใจในความรู้สึกของตัวละครที่มีต่อกีฬานี้เป็นอย่างมาก ผู้ชมสามารถสัมผัสได้ว่ากีฬาดังกล่าวเป็นกีฬาที่ มอธ ชื่นชอบและรักอย่างแท้จริง และเขาเล่นกีฬาดังกล่าวโดยปราศจากเป้าหมายแอบแฝงทางเพศอย่างที่ตั้งคำถาม

เทคนิคทางภาพและเสียง

1) การใช้เสียงพูดของบุคคลจริง ในการถ่ายทอดประสบการณ์ของตัวละคร มอธ ในฐานะนักมวยปล้ำชาวไทยที่ต้องเผชิญกับถ้อยคำถากถางเกี่ยวกับความต้องการเป็นนักมวยปล้ำด้วยเป้าหมายแอบแฝง และการถูกตั้งคำถามเกี่ยวข้องกับแรงขับทางเพศกับคู่ปล้ำ ทั้งที่จริงแล้ว มอธ ยืนยันว่าตนเองให้ความสำคัญกับการแข่งขันมากที่สุด รวมไปถึงการถ่ายทอดความชื่นชอบในกีฬามวยปล้ำอย่างแท้จริงของตัวละครซึ่งทำให้ผู้ชมสามารถรับรู้ได้ถึงความอัดอั้นใจที่ตัวละครต้องเผชิญจากคำถามของผู้อื่น พร้อมทั้งสัมผัสได้ถึงความหลงใหลที่ตัวละครมีต่อกีฬามวยปล้ำเป็นอย่างมาก

2) การใช้ดนตรีประกอบ ที่ชวนให้รู้สึกกระฉับกระเฉง พลังกำลัง ความตื่นเต้นเร้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นเกี่ยวกับกีฬามวยปล้ำที่ มอช ชื่นชอบและกำลังกล่าวถึงผ่านบทสัมภาษณ์ภายในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้

3) การใช้ภาพกีฬามวยปล้ำ ประกอบการพูดถึงความหลงใหลในกีฬาชนิดนี้ของ มอช รวมไปถึงการกล่าวเกี่ยวกับเวทีเดบิวต์ Monomoth ในฐานะนักมวยปล้ำมืออาชีพ ซึ่งเทคนิคดังกล่าวช่วยให้ผู้ชมเข้าใจในลักษณะและอารมณ์ของกีฬามวยปล้ำได้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้ผลิตวิดีโอเลือกใช้ภาพกีฬามวยปล้ำที่ชวนให้รู้สึกถึงความตื่นเต้น สนุก และเร้าใจ

4) การใช้กราฟิกตัวอักษร ประกอบในแต่ละช่วงของบทสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการใช้กราฟิกตัวอักษรสีขาวขนาดใหญ่ เพื่อป้องกันประเด็นต่าง ๆ ที่ตัวละครกำลังถ่ายทอดผ่านบทสัมภาษณ์ เช่น “เดบิวต์นักมวยปล้ำสุดเซ็กซี่” “Monomoth นักมวยปล้ำที่มีความหลากหลายทางเพศคนแรกของไทย” “ปล้ำทลายกล่อง LGBT+” เป็นต้น

ภาพที่ 4.57 ปล้ำทลายกล่อง LGBT+

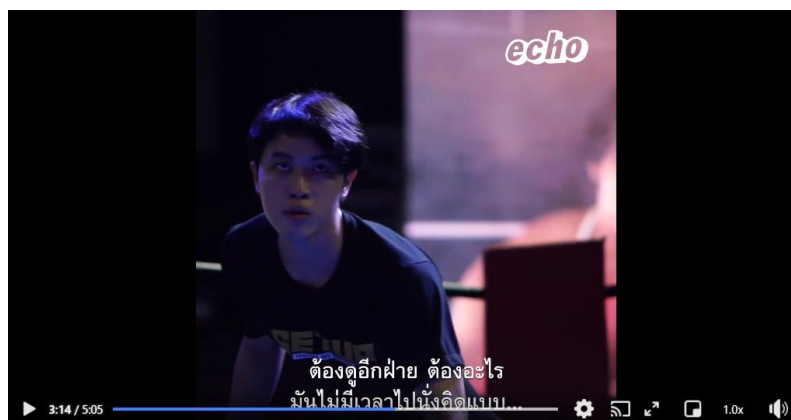
ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 20 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=2838878639536295>

สัญลักษณ์ที่ใช้

หากกล่าวถึงประเด็นการใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพในวิดีโอชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่า ภาพในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ ประกอบด้วยการใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมายที่น่าสนใจ อาทิ

แสงประกอบฉากสีม่วง โดยส่วนใหญ่วิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้ใช้แสงประกอบฉากสีม่วง ซึ่งอาจเป็นความตั้งใจของผู้ผลิตวิดีโอที่จะใช้แสงสีม่วงดังกล่าวเป็น Symbol สื่อความหมายถึงจิตวิญญาณ (Spirit) ของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนรักเพศเดียวกันที่นิยามอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองในฐานะ “ชายรักชาย”

ภาพที่ 4.58 แสงประกอบฉาก Monomoth

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ echo [ออนไลน์] : เข้าถึง 20 พ.ค. 2564. จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=2838878639536295>

รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนของบุคคลในเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมที่ตัวละครในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้เลือกใช้ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) **ความเปิดเผย (Open)** กล่าวคือ การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล การแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกของผู้สื่อสาร เนื่องจากตัวละคร มอช ได้ถ่ายทอดประสบการณ์ส่วนตัวของตนเองเกี่ยวกับการถูกตั้งคำถามจากสังคมรอบข้างที่เชื่อว่าเขื่อนักมวยปล้ำเนื่องจากวัตถุประสงค์ทางเพศแอบแฝง ดังที่ มอช กล่าวว่า “อะไรเนี่ย เป็นเกย์มาเล่นมวยปล้ำได้ไงเนี่ย อี๋อยากโดนผู้ชายละสิ อยากโดนเป่าผู้ชายดูใช้ไหมละ” และ “โดนถามว่ามีอารมณ์ทางเพศกับคู่ปล้ำไหม ซึ่งไม่ใช่แค่ในรายการนะ ถ้าเกิดเป็นคนไม่รู้จักก็มีแซวมีถามเหมือนกัน” (echo, 2563) รวมไปถึงการถ่ายทอดทัศนคติพร้อมทั้งอารมณ์ของตัวละครที่เชื่อว่าเพศและอาชีพไม่ใช่สิ่งที่จำเป็นต้องถูกยึดโยงเข้าด้วยกัน อัตลักษณ์ทางเพศไม่ควรเป็นข้อจำกัดของบุคคลในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือสายอาชีพใด ๆ ดังที่ มอช กล่าวว่า “เวลาเราชอบอะไรเรารู้สึกว่ามันไม่จำเป็นต้องมาปิดกั้นว่าแบบ เฮ้ย วอลเลย์บอล ตู๊ดเล่น กะเทยเล่น กะเทยตบเปรี๊ยะ ก็ไม่ใช่ คือแบบผู้ชายแมน ๆ... อาจจะเล่นวอลเลย์บอล... ก็เล่นไปเลย” (echo, 2563)

2) **ความเป็นมิตร (Friendly)** กล่าวคือ การสื่อสารที่ใช้ท่าทีเชิงบวกเพื่อส่งเสริมหรือให้กำลังใจผู้อื่น ซึ่งจากช่วงท้ายของวิดีโอจะพบว่า มอช พยายามใช้การสื่อสารเพื่อส่งเสริมให้คนกล้าตัดสินใจกระทำในสิ่งที่ตนเองชื่นชอบ ไม่ว่าจะกิจกรรมหรืออาชีพเหล่านั้นจะถูกมองว่าไม่เหมาะกับเพศใด ความชื่นชอบของตัวบุคคลยังคงควรเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมให้บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรืออาชีพใดอาชีพหนึ่ง ดังที่ มอช ตัดสินใจเป็นนักมวยปล้ำอาชีพเพราะความหลงใหลโดยไม่สนใจว่าตัวเขาจะมีอัตลักษณ์ทางเพศแบบใด ดังที่ มอช กล่าวว่า “เวลาเราชอบอะไรเรารู้สึกว่ามันไม่จำเป็นต้องมาปิดกั้นว่าแบบ เฮ้ย วอลเลย์บอล ตู๊ดเล่น กะเทยเล่น กะเทยตบเปรี๊ยะ ก็ไม่ใช่ คือแบบผู้ชายแมน ๆ... อาจจะเล่นวอลเลย์บอล... ก็เล่นไปเลย” (echo, 2563)

อาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการสื่อสารที่ตัวละครในวิดีโอแนวสารคดีชิ้นนี้เลือกใช้มีอิทธิพลต่อการนำเสนอตัวตนของกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน ในลักษณะที่ส่งเสริมให้สังคมรับรู้ว่าคุณค่าความรักเพศเดียวกันเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นและเชื่อมั่นว่าอัตลักษณ์ทางเพศที่มีความหลากหลายของตนเองย่อมไม่ใช่อุปสรรคในการประกอบกิจกรรมหรืออาชีพใด ๆ ก็ตามที่ตนเองหลงใหล พวกเขาเชื่อว่าอัตลักษณ์ทางเพศไม่ควรเป็นข้อจำกัดของการเติบโตในอาชีพ เพราะศักยภาพของบุคคลไม่ได้ขึ้นอยู่กับอัตลักษณ์ทางเพศแต่อย่างใด ทั้งนี้ คนกลุ่มนี้ยังพร้อมที่จะสนับสนุนให้ทุกเพศเชื่อมั่นในศักยภาพและกระทำในสิ่งที่ตนเองชื่นชอบโดยไม่ต้องพิจารณาถึงอัตลักษณ์ทางเพศของตนเอง

ตารางที่ 4.10 แผ่นลกรหัสของวิดีโอแนวสารคดี เรื่อง Break the Ring

ชื่อผลงาน: Break the Ring			
ความยาว: 5.06 นาที		วันที่เผยแพร่: 17 มี.ค. 2563	
ประเด็นที่นำเสนอ: นักมวยปล้ำเกย์			
กลุ่มคนที่ถูกสังคมนิตรา: กลุ่มคนรักเพศเดียวกัน			
ส่วนที่ 1: รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
ประเภทของแก่นเรื่อง	มุมมองในการเล่าเรื่องของผู้ผลิตวิดีโอ	เทคนิคในการเล่าเรื่องของสารคดี	การใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพ
- เซึ่งความจริงของธรรมชาติของมนุษย์	<u>บุคคลที่ 1</u> - “โดนถามว่ามีอารมณ์ทางเพศกับคู่ปล้ำใหม่ซึ่งไม่ใช่แค่ในรายการนะ ถ้าเกิดเป็นคนไม่รู้จักก็มีเซวมิถามเหมือนกัน”	- เสียงพูดบุคคลจริง - ดนตรีประกอบ - ภาพกีฬามวยปล้ำ - กราฟิกตัวอักษร	- แสงประกอบฉากสีม่วง (Symbol)
ส่วนที่ 2: เนื้อหาในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
สารหลักที่ผู้ผลิตวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo ต้องการสื่อสาร		รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมของกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิตรา	
- วิถีทางเพศจำกัดเพียงรสนิยมการมีเพศสัมพันธ์แต่ไม่ได้จำกัดความชื่นชอบของบุคคล - อัตลักษณ์ทางเพศไม่ควรถูกยึดโยงเข้ากับอาชีพหรือกิจกรรมใดอย่างตายตัว		- ความเปิดเผย (Open) - ความเป็นมิตร (Friendly)	

จากการวิเคราะห์วีดิโอแนวสารคดีทั้ง 2 ชั้นที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่าการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนรักเพศเดียวกันผ่านวีดิโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo มีรูปแบบในการนำเสนอของวีดิโอแนวสารคดีมีการใช้แก่นเรื่องประเภทการนำเสนอธรรมชาติของมนุษย์ อีกทั้งยังมีการใช้มุมมองในการเล่าเรื่องทั้ง 3 ประเภท แต่มักเน้นไปที่ประเภทบุคคลที่ 1 เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ในฐานะคนรักเพศเดียวของตัวเอง พร้อมทั้งใช้เสียงของบุคคลจริง คนตรีประกอบที่สอดคล้องกับอารมณ์ของบทสัมภาษณ์ ภาพประกอบ และกราฟิกตัวอักษรเป็นเทคนิคในการเล่าเรื่องสำคัญ และมีการใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพที่เน้นการใช้สีประกอบจากที่สะท้อนถึงความหลากหลายทางเพศและเป็น Symbol ระดับสากลของกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน รวมไปถึงการใช้ภาพสื่อความหมายถึงถ้อยถากถางที่สังคมมีต่อวิถีการมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน

สำหรับเนื้อหาในการนำเสนอของวีดิโอแนวสารคดีทั้ง 2 ชั้นมีสาระหลักที่ผู้ผลิตวีดิโอต้องการสื่อสารเพื่อนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนรักเพศเดียวกันที่ว่าคนกลุ่มนี้เรียนรู้ที่จะเข้าใจและยอมรับในความไม่เข้าใจของผู้อื่นที่มีต่อรสนิยมและอัตลักษณ์ทางเพศของพวกเขา โดยมองว่าเป็นเรื่องปกติที่สังคมจะตั้งคำถามต่อวิถีของคู่รักที่ไม่ใช่ชายและหญิง ขอเพียงสังคมภายนอกไม่เหยียดกันก็เพียงพอ พวกเขาเชื่อเพศวิถีหรืออัตลักษณ์ทางเพศของพวกเขาทำหน้าที่เพียงจำกัดรสนิยมการมีเพศสัมพันธ์ แต่มิได้จำกัดความชื่นชอบ ศักยภาพ และความเป็นตัวตนของพวกเขา เพราะศักยภาพของบุคคลไม่ได้ขึ้นอยู่กับอัตลักษณ์ทางเพศแต่อย่างใด คนกลุ่มนี้ไม่เพียงแต่เรียกร้องให้สังคมเข้าใจว่าพวกเขามีสิทธิในการกระทำสิ่งที่ตนเองชื่นชอบ แต่ยังชวนให้สังคมตระหนักว่าชายจริงหญิงแท้ก็ไม่ควรกำหนดขีดจำกัดของตนเองจากอัตลักษณ์ทางเพศเช่นกัน ขณะที่รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมที่ตัวละครมักเลือกใช้ คือ การใช้การสื่อสารที่แสดงถึงความเปิดเผย ความเป็นมิตร และความใส่ใจ เพื่อบอกเล่าประสบการณ์ในฐานะคนรักเพศเดียวกันที่ต้องเผชิญกับการตั้งคำถามมากมายจากสังคมทั้งในเรื่องชีวิตส่วนตัวและอาชีพ รวมไปถึงส่งเสริมให้สังคมตระหนักว่าอัตลักษณ์ทางเพศไม่ควรถูกใช้เป็นข้อจำกัดศักยภาพของบุคคล

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษารายบุคคลนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิรโทษกรรมด้วยอัตลักษณ์ทางเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีที่ได้รับการเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ echo โดยกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิรโทษกรรมด้วยอัตลักษณ์ทางเพศ ประกอบด้วย กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศในภาพรวม กลุ่มคนเสิร์ฟเพศ กลุ่มคนข้ามเพศ และกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน

การศึกษารูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิรโทษกรรมด้วยอัตลักษณ์ทางเพศในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาของวิดีโอที่เผยแพร่ในสื่อออนไลน์ echo จำนวน 10 ชิ้น โดยมุ่งพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบในการนำเสนอ ได้แก่ ประเภทของแก่นเรื่อง มุมมองในการเล่าเรื่องของตัวละคร เทคนิคในการเล่าเรื่องของสารคดี และการใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพประกอบ อีกทั้งพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในการนำเสนอ ได้แก่ สารหลักที่ผู้ผลิตวิดีโอต้องการนำเสนอ และรูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคมของกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิรโทษกรรมด้วยอัตลักษณ์ทางเพศ สำหรับข้อค้นพบจากการศึกษามีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า การนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิรโทษกรรมด้วยอัตลักษณ์ทางเพศ ทั้งกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ กลุ่มคนเสิร์ฟเพศ กลุ่มคนข้ามเพศ และกลุ่มคนรักเพศเดียวกันผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo มีเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอที่ค่อนข้างหลากหลาย

โดยสามารถสรุปตามหมวดหมู่ของเนื้อหาและองค์ประกอบของรูปแบบการนำเสนอที่ผู้วิจัยมุ่งศึกษา อันได้แก่ ประเด็นหลักและแก่นเรื่อง มุมมองในการเล่าเรื่องของตัวละคร เทคนิคในการเล่าเรื่องของสารคดี การใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพ และรูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนของบุคคลในเรื่อง ได้ดังนี้

ประเด็นหลักและแก่นเรื่อง

สำหรับ วิดีโอแนวสารคดีเกี่ยวกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ จำนวน 4 ชิ้น ผู้ผลิตวิดีโอถ่ายทอดประเด็นหลักและแก่นเรื่อง 4 ประเภท ได้แก่

1) ความจริงของธรรมชาติของมนุษย์ ว่าด้วยเรื่องธรรมชาติทางเพศที่มีความหลากหลายของมนุษย์ในโลกปัจจุบัน เพื่อนำเสนอให้เห็นว่าโลกปัจจุบันมิได้มีเพียง 2 เพศอีกต่อไป หากแต่เต็มไปด้วยกลุ่มคนที่นิยามอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองหลากหลายรูปแบบ อาทิ เลสเบียน เกย์ ไบเซ็กชวล ทรานส์เจนเดอร์ และควีรี่

2) การต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ว่าด้วยเรื่องของการต่อสู้ผ่านกิจกรรมทางสังคม อาทิ ขบวน Gay Pride และมีอบที่เกิดขึ้นในสังคมไทย เพื่อเรียกร้องให้ได้มาซึ่งสิทธิเท่าเทียมและการยอมรับความแตกต่างทางเพศของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือ LGBTQ+

3) ปัญหาสังคม ว่าด้วยเรื่องของการประสพการณ์การถูกรังแกของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งมักต้องเผชิญกับการถูกรังแกในวัยเด็กเพียงเพราะพวกเขาที่มีความแตกต่างทางเพศที่เด่นชัด โดยประสพการณ์การถูกรังแกดังกล่าวอาจเกิดขึ้นจากกลุ่มเพื่อนที่โรงเรียน ครูอาจารย์ หรือแม้กระทั่งศาสนาที่มีข้อห้ามเกี่ยวกับการมีความหลากหลายทางเพศของมนุษย์

4) คำถามทางปรัชญาหรือจริยธรรม ว่าด้วยเรื่องของการตั้งคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของพฤติกรรมการละลาบละล้วงที่สังคมมีต่อกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ อาทิ การตั้งคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการมีเพศสัมพันธ์ของชายข้ามเพศ รวมไปถึงการตั้งคำถามต่อความเหมาะสมที่สังคมมัก

แสดงความคิดเห็นเชิงลบเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางเพศที่มีความหลากหลายและการให้คุณค่ากับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศเฉพาะในฐานะผู้สร้างเสียงหัว หรือ “ตัวตลก” ในสื่อ

สำหรับ วิดีโอแนวสารคดีเกี่ยวกับกลุ่มคนเสรีเพศ จำนวน 2 ชิ้น ผู้ผลิตวิดีโอถ่ายทอดประเด็นหลักและแก่นเรื่อง 2 ประเภท ได้แก่

1) ความจริงของธรรมชาติของมนุษย์ ว่าด้วยเรื่องความผันไหลดังกล่าวทางเพศของมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยทางธรรมชาติที่สามารถขับเคลื่อน ผลักดัน หรือกระตุ้นให้อัตลักษณ์ทางเพศของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลาและจังหวะของชีวิต โดยนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่าอัตลักษณ์ทางเพศเป็นสิ่งที่มิพลวัตและสามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างไม่หยุดนิ่ง

2) การต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ว่าด้วยเรื่องของการต่อสู้กับการถูกรังแกทางคำพูดหรือความคิดเห็นเชิงลบของบุคคลเสรีเพศ ซึ่งมักถูกตั้งคำถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางเพศที่มีความแตกต่าง ไม่ชัดเจน และความผันผวนทางกายภาพ โดยเฉพาะเมื่อบุคคลนั้นเป็นที่รู้จักในสังคมหรือเป็นบุคคลสาธารณะ โดยเน้นการนำเสนอวิธีการต่อสู้ทางจิตใจเพื่อให้ได้มาซึ่งความสุขในการใช้ชีวิตของบุคคลเสรีเพศ

สำหรับ วิดีโอแนวสารคดีเกี่ยวกับกลุ่มคนข้ามเพศ จำนวน 2 ชิ้น ผู้ผลิตวิดีโอถ่ายทอดประเด็นหลักและแก่นเรื่อง 2 ประเภท ได้แก่

1) ความจริงของธรรมชาติของมนุษย์ ว่าด้วยเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งสามารถมีเพศสรีระและเพศสภาพที่ไม่สอดคล้องกัน โดยกรณีนี้หมายถึงผู้ที่เกิดมา มีเพศสรีระเป็นชาย (Male) หากแต่โอรับเพศสภาพแบบความเป็นหญิงไว้ในจิตใจอย่างเต็มเปี่ยม ซึ่งส่งผลให้บุคคลดังกล่าวต้องก้าวข้ามกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพเพื่อก้าวสู่การเป็นสาวประเภทสองหรือบุคคลข้ามเพศอย่างมีความสุขและปลอดภัยภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดของผู้เชี่ยวชาญ

2) การต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ว่าด้วยเรื่องของการต่อสู้ของบุคคลข้ามเพศ เพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับและศักดิ์ศรีจากสังคมรอบ เน้นนำเสนอให้เห็นว่าสังคมไทยยังเต็มไปด้วยการเบียดขับบุคคลข้ามเพศ ฉะนั้นหากบุคคลข้ามเพศต้องการเป็นที่ยอมรับและได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม

พวกเขาจำเป็นต้องต่อสู้เพื่อพิสูจน์ความสามารถให้สังคมเห็นมากกว่าชายและหญิง เพื่อให้ผู้อื่นนิยามตัวตนของพวกเขาผ่านความสามารถและศักยภาพ มิใช่อัตลักษณ์ทางเพศ

สำหรับ วิดีโอแนวสารคดีเกี่ยวกับกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน จำนวน 2 ชิ้น ผู้ผลิตวิดีโอถ่ายทอดประเด็นหลักและแก่นเรื่อง 1 ประเภท กล่าวคือ ความจริงของธรรมชาติของมนุษย์ ว่าด้วยเรื่องธรรมชาติของวิถีทางเพศแบบคนรักเพศเดียวกัน (Homosexuality) โดยในกรณีนี้หมายถึง “หญิงรักหญิง” และ “ชายรักชาย” รวมไปถึงประเด็นเกี่ยวกับความชื่นชอบที่มีความหลากหลายของมนุษย์ซึ่งมิได้ถูกกำหนดหรือจำกัดด้วยอัตลักษณ์หรือรสนิยมทางเพศ

มุมมองในการเล่าเรื่อง

หากกล่าวถึงมุมมองในการเล่าเรื่องของตัวละครผ่านการวิเคราะห์วีดิโอแนวสารคดีทั้ง 10 ชิ้น ในสื่อออนไลน์ echo ผู้วิจัยพบว่าโดยส่วนใหญ่ตัวละครมักใช้แนวทางหรือมุมมองในการเล่าเรื่อง **ประเภทยุคคลที่ 1** เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ส่วนตัว อารมณ์ และความรู้สึกของตนเองที่มีต่อการถูกรังแก การถูกตั้งคำถามลบลบเล้าวมอง และการถูกตีตราจากสังคมรอบข้าง ตัวละครมักถ่ายทอดเรื่องราวดังกล่าวในฐานะที่ตนเองเป็นผู้เผชิญกับประสบการณ์เหล่านั้น โดยตรงและใช้สรรพนาม “เรา” และ “พวกเรา” ในการถ่ายทอดเรื่องราวแทบทั้งหมด

อย่างไรก็ตามตัวละครบางส่วนยังมีการใช้**มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทยุคคลที่ 2** เพื่อสื่อสารตรงไปถึงผู้ชม โดยการตั้งคำถามต่อสังคมและเชิญชวนให้สังคมทบทวนการกระทำและความคิดเห็นเชิงลบที่สังคมมอบให้แก่กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ กลุ่มคนเสรีเพศ กลุ่มคนข้ามเพศ และกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน เป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือสมควรแล้วจริงหรือไม่ โดยมักใช้สรรพนาม “คุณ” และ “พวกคุณ” เพื่อถามคำถามเหล่านั้นกลับไปสู่ผู้รับสาร รวมไปถึงการใช้**มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทยุคคลที่ 3** เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับ LGBTQ+ ในยุคก่อนหน้าซึ่งต้องปกปิดอัตลักษณ์ทางเพศจากสังคมภายนอกมากกว่าทุกวันนี้ สังคมไทยที่ยังเต็มไปด้วยการคัดค้านสิทธิเท่าเทียมของกลุ่ม LGBTQ+ ผู้ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเรื่องราวชีวิตของตัวละคร และครอบครัวที่มีบุตรหลานเป็นบุคคล

ที่มีความหลากหลายทางเพศ ตัวละครกล่าวถึงบุคคลเหล่านี้ในฐานะที่ตนเองเป็นเพียงบุคคลนอกที่เฝ้า
มองเรื่องที่เกิดขึ้น โดยมักใช้สรรพนาม “เขา” และ “พวกเขา” ในการเล่าเรื่อง

เทคนิคทางภาพและเสียง

สำหรับเทคนิคทางภาพและเสียง วิดีโอแนวสารคดีที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตรา
ด้วยอัตลักษณ์ทางเพศในสื่อออนไลน์ echo ทั้ง 10 ชิ้น มักมีเทคนิคใกล้เคียงกัน โดยเทคนิคที่พบได้จาก
วิดีโอแนวสารคดีทุกชิ้น คือ การใช้เสียงพูดของบุคคลจริงในการถ่ายทอดเรื่องราวประสบการณ์ชีวิตใน
ฐานะบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่ต้องฝ่าฟันอุปสรรคในการดำเนินชีวิต ซึ่งโดยมากมักเป็น
ประสบการณ์การถูกรังแกด้วยคำพูดและการถูกกลั่นแกล้งทางประการ เทคนิคนี้ช่วยให้ผู้รับสาร
สามารถเข้าใจในอารมณ์ที่ตัวละครใช้ในการสื่อสารได้อย่างชัดเจน ทั้งอารมณ์โกรธ เศร้า และความ
แข็งแกร่งที่ตัวละครมีในการดำเนินชีวิต รวมไปถึงการใช้ดนตรีประกอบที่ชวนให้ผู้ชมรู้สึกถึงอารมณ์
ของบทสัมภาษณ์และมีอารมณ์ร่วมกับตัวละคร พร้อมทั้งการใช้กราฟฟิกตัวอักษรรูปแบบต่าง ๆ เพื่อ
เน้นย้ำประเด็นที่ตัวละครกำลังถ่ายทอดเรื่องราว รวมไปถึงเน้นคำพูดเด็ด ๆ โคนใจที่ตัวละครกล่าว
ระหว่างการสัมภาษณ์ และสำหรับวิดีโอแนวสารคดีบางชิ้นยังมีการใช้ภาพประกอบจากเหตุการณ์จริงที่
สัมพันธ์เรื่องราวที่ตัวละครเล่า ไม่ว่าจะเป็นภาพเหตุการณ์สำคัญ และภาพชีวิตวัยเด็กของตัวละคร
รวมถึงการใช้ภาพข้อความเพื่อลดทอนองค์ประกอบศิลป์และเน้นความสำคัญของบทสัมภาษณ์บางตอน

อาจกล่าวได้ว่าโดยรวมแล้ววิดีโอแนวสารคดีทุกชิ้นที่ได้รับการวิเคราะห์ในการศึกษารั้งนี้
ล้วนแล้วแต่มีเทคนิคทางภาพและเสียงที่ผู้ผลิตวิดีโอเลือกใช้ใกล้เคียงกันเป็นอย่างมาก

การใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมาย

สำหรับการใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยภาพภายในวิดีโอแนวสารคดีทั้ง 10 ชิ้น ผู้วิจัย
พบว่าผู้ผลิตวิดีโอมีแนวทางในการใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายหลากหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นการ
ใช้สัญลักษณ์ประเภท Icon Index และ Symbol ผู้ผลิตวิดีโอมีการใช้ภาพสื่อความหมายที่แตกต่างไปใน

วิดีโอแต่ละชิ้น อาจกล่าวโดยรวมได้ว่าโดยมากแล้วมักเป็นการใช้ Symbol ระดับสากลที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางเพศ อาทิ ธงสีรุ้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ เครื่องแต่งกายสีรุ้งที่ตัวละครสวมใส่ และแสงสีรุ้งประกอบฉากในวิดีโอหลายชิ้น เพื่อสื่อความหมายถึงความหลากหลายทางเพศและพลังของกลุ่ม LGBTQ+ รวมไปถึงการใช้สีม่วงเป็นแสงประกอบฉาก เพื่อสร้างความหมายถึงจิตวิญญาณของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งจัดเป็น Symbol ระดับสากลเช่นกัน

นอกจากนี้ยังมีการใช้เครื่องแต่งที่สะท้อนความเป็นหญิง เช่น กระโปรงที่มีความพลิ้วไหว และรองเท้าส้นสูง ซึ่งถูกสวมใส่โดยตัวละครที่มีลักษณะทางกายภาพเป็นชาย เพื่อสร้างความหมายถึงความลึกลับทางเพศของมนุษย์และความหลากหลายทางเพศ รวมไปถึงการใช้ท่วงท่าและลีลาการเดินที่มีความพลิ้วไหวและต่อเนื่องของตัวละครที่มีทักษะในการเดิน เพื่อสื่อความหมายถึงความลึกลับทางเพศเช่นกัน

อีกทั้งยังมีการใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความหมายด้วยวัตถุอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทสัมภาษณ์ เช่น กรงขัง เพื่อสื่อความหมายถึงกรอบการยอมรับที่สังคมมีให้แก่กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ เปรียบเสมือนกรงขังที่จำกัดพื้นที่การมีตัวตนของ LGBTQ+ และการใช้ภาพผนังกระดาษสีขาวที่สื่อความหมายถึงคำพูดกดทับจากสังคมที่ LGBTQ+ ต้องเผชิญ และรวมพลังเพื่อทลายการกดทับเหล่านั้น รวมไปถึงการใช้ภาพเครื่องดนตรีบางประเภท เช่น ฉิ่ง เพื่อสื่อความหมายถึงถ้อยคำเสียดสีวิถีการมีเพศสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิงตามที่สังคมเข้าใจ

รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนของบุคคลในเรื่อง

หากกล่าวถึงรูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนของบุคคลในเรื่อง ผ่านการวิเคราะห์วิดีโอแนวสารคดีทั้ง 10 ชิ้น ในสื่อออนไลน์ echo ผู้วิจัยพบว่าโดยส่วนใหญ่ตัวละครมักใช้ **ความเปิดเผย (Open)** เป็นรูปแบบในการสื่อสารหลักเพื่อเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล อารมณ์ และความรู้สึกของตนเอง ที่มีต่อประสบการณ์ชีวิตในฐานะบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ตามด้วยการสื่อสารในรูปแบบ **ความเป็นมิตร (Friendly)** เพื่อสนับสนุนให้กลุ่ม LGBTQ+ ยอมรับและมีความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางเพศของตนเอง อีกทั้งใช้ชีวิตอย่างมีความสุข และการสื่อสารด้วยการใช้ภาพเคลื่อนไหว (**Animated**)

เพื่อแสดงอารมณ์ผ่านทางสีหน้า แววตา และท่าทาง ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักเป็นสีหน้าของความมุ่งมั่นและไม่ยอมแพ้

นอกจากนั้นบุคคลในเรื่องยังมีการใช้รูปแบบการสื่อสารประเภทอื่น ๆ ปะปนไปในวิดีโอแต่ละชิ้น ได้แก่ การทิ้งให้เกิดความประทับใจ (Impression-leaving) เพื่อปิดท้ายวิดีโอด้วยคำพูดที่ทำให้สังคมตระหนักถึงสิทธิเท่าเทียมของกลุ่ม LGBTQ+ ความผ่อนคลาย (Relaxed) ซึ่งเป็นกรกล่าวถึงวิธีการเอาชนะความกลัวในชีวิตในฐานะผู้ที่มีความแตกต่างทางเพศภายใต้ความกดดันจากสังคมรอบข้าง ความใส่ใจ (Attentive) เพื่อสื่อสารให้เห็นถึงการรับฟังและยอมรับผู้ที่ไม่เข้าใจในความหลากหลายทางเพศอย่างเปิดกว้าง และ การโต้เถียง (Contentious) เพื่อแสดงความไม่เห็นด้วยต่อแนวคิดบางประการที่สังคมรอบข้างมีต่อกลุ่ม LGBTQ+ อีกทั้งในวิดีโอบางชิ้น บุคคลในเรื่องยังมีการใช้รูปแบบการสื่อสารแบบความเกินจริง (Dramatic) เพื่อเปรียบเทียบเรื่องราวชีวิตของตนเองเป็นนิทานที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในความลึกลับทางเพศของบุคคลได้ดียิ่งขึ้น

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

กลวิธีการเล่าเรื่องในการนำเสนอมุมมองใหม่ในประเด็นความหลากหลายทางเพศ

ผลการวิจัยพบว่าผู้ผลิตวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo มีการใช้แก่นเรื่องที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นแก่นเรื่องประเภทความจริงของธรรมชาติของมนุษย์ การต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นำเสนอปัญหาสังคม และการตั้งคำถามทางปรัชญาหรือจริยธรรม โดยตัวละครหรือบุคคลในเรื่องมีการใช้มุมมองในการเล่าเรื่องที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับประเด็นและบุคคลที่ต้องการถ่ายทอดเรื่อง ประกอบไปด้วยมุมมองในการเล่าเรื่องทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทบุคคลที่ 1 บุคคลที่ 2 และบุคคลที่ 3 ซึ่งมีการใช้สรรพนามที่แตกต่างกัน โดยจากการศึกษาพบว่าการกำหนดแก่นเรื่องขึ้นมาในฐานะแนวทางในการเล่าเรื่องเป็นเครื่องมือที่มีผลโดยตรงต่อการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศ อาทิ การกำหนดแก่นเรื่องประเภทการต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ส่งผลให้กระบวนการของการเล่าเรื่องนำไปสู่มุมมองต่อ LGBTQ+ ในฐานะผู้ที่มีความเข้มแข็งและเต็มไปด้วยอุดมการณ์ในการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับจากสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ อุบลวรรณ เปรมศรีรัตน์ (2558) ที่ชี้ให้เห็นว่ากระบวนการของการเล่าเรื่องและการใช้ภาษามีผลต่อการสร้างภาพและสร้างความหมายให้กับข่าวที่สื่อนำเสนอ ซึ่งแน่นอนว่ามุมมองในการเล่าเรื่องของบุคคลในเรื่องหรือตัวละครย่อมเป็นกลไกสำคัญอีกอย่างหนึ่งในการกำหนดมุมมองที่ผู้รับสารจะได้รับจากเรื่องเล่านั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิดีโอแนวสารคดีบางชิ้นซึ่งตัวละครใช้มุมมองในการเล่าเรื่องประเภทบุคคลที่ 2 เพื่อสื่อสารตรงไปถึงผู้ชม เชิญชวนให้ผู้รับสารคิดตามเกี่ยวกับความเหมาะสมของพฤติกรรมเชิงลบที่สังคมมีต่อกลุ่ม LGBTQ+ ส่งผลให้ผู้ชมมีมุมมองที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว ซึ่งเป็นไปตามที่ Diasamidze (2014, p. 161) กล่าวว่า มุมมองในการเล่าเรื่องเป็นองค์ประกอบของเรื่องเล่าซึ่งทำหน้าที่กำหนดมุมมองซึ่งผู้รับสารจะได้รับ และยังกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับสารกับสารที่ถูกถ่ายทอดผ่านสื่อ

จากการศึกษาเนื้อหาในการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิทรด้วยอัตลักษณ์ทางเพศในสื่อออนไลน์ echo ผู้วิจัยพบว่าสารหลักที่ผู้ผลิตวิดีโอต้องการสื่อสารไปถึงผู้ชมเกี่ยวกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศมีความแตกต่างกันไปในแต่ละวิดีโอ แต่โดยมากแล้วมักเป็นลักษณะการนำเสนอตัวตนที่เป็นไปในเชิงการเสริมพลัง (Empower) ให้แก่กลุ่ม LGBTQ+ เพื่อให้คนกลุ่มนี้มีความสุขในการใช้ชีวิตตามรสนิยมทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศที่พวกเขาเลือกนิยามให้แก่ตนเอง โดยการที่กลุ่มคนที่ถูกสังคมนิทรหรือบุคคลภายในเรื่องได้มีพื้นที่ออกมาแบ่งปันประสบการณ์ผ่านเรื่องราวจริงและเสียงจริงของตนเองในสื่อสังคมออนไลน์ echo อาจสามารถช่วยสร้างความรู้สึกรับการถูกเสริมพลังให้แก่คนกลุ่มนี้ กล่าวคือ พวกเขามีแนวโน้มที่จะรู้สึกโดดเดี่ยวน้อยลงในการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิต และมีความมั่นใจที่จะแสดงตัวตนบางส่วนซึ่งเก็บซ่อนไว้ออกมาสู่สาธารณะมากขึ้น (Betton, Borschmann, Docherty, Coleman, Brown, and Henderson, 2015, p. 444) นอกจากนี้สื่อเหล่านี้ก็อาจส่งผลให้สังคมรอบข้างมีทัศนคติที่ดีขึ้นเกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิทรด้วยอัตลักษณ์ทางเพศ ตามงานวิจัยของ Betton et al. (2015) ที่กล่าวว่า เราทุกคนมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เป็นไปตามสิ่งที่คนในระดับที่เท่าเทียมกันคิด ในที่นี้หมายถึงเมื่อผู้รับสารเกิดความรู้สึกว่ากลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศมีความเท่าเทียมกับตนเอง ไม่ได้ด้อยกว่าเพราะนิยามของสังคมที่เกี่ยวกับเพศ ผู้รับสารก็ย่อมมีทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นต่อกลุ่มคนดังกล่าว

สำหรับกลวิธีการเล่าเรื่องอีกประการหนึ่งที่มีความน่าสนใจก็คือการใช้ภาพในการสื่อความหมาย โดยเฉพาะภาพเชิงสัญลักษณ์ที่ต้องมีการตีความ หรือภาพที่มีความหมายโดยนัย โดยผลการวิจัยพบว่าแม้สื่อวิดีโอทั้งหมดจะเป็นงานในรูปแบบสารคดีที่เน้นการนำเสนอภาพและเสียงจริง แต่ผู้ผลิตก็ได้ใส่ความคิดสร้างสรรค์ด้านภาพลงไปในงาน โดยผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าการใช้ภาพเชิงสัญลักษณ์นั้นมีส่วนช่วยในการสื่อสารมุมมองใหม่ของกลุ่มคนที่สังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศ เนื่องจากบางครั้งสารที่ผู้ผลิตต้องการสื่อออกไปค่อนข้างจะเป็นแนวคิดเชิงนามธรรมที่ไม่สามารถใช้ภาพนัยตรงสื่อสารออกมาได้ ลักษณะเช่นนี้สอดคล้องกับแนวคิดการผลิตสารคดีที่เรียกว่า Expressive Documentary ซึ่งเป็นภาพยนตร์สารคดีที่นำเสนอเรื่องจริงผ่านการตีความ มุมมอง และความรู้สึกของผู้ผลิตที่มีต่อประเด็นต่าง ๆ ที่สามารถใช้ภาพที่ปรุงแต่งขึ้นมา เน้นอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก โดยไม่คำนึงว่าจะต้องเหมือนกับความจริงตามธรรมชาติ กล่าวคือ สามารถใช้ภาพตามแนวคิด Anti-realism ในการนำเสนอได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มรรยาท พงษ์ไพบูลย์ (2544) ที่พบว่าการใช้ภาพแนว Anti-realism ในสารคดีสามารถทำให้ผู้ชมรับรู้และเข้าใจความหมายนัยตรงและนัยแฝงของสารคดีได้ แต่การเข้าใจความหมายของภาพจะแตกต่างกันหลากหลายไปตามการตีความของผู้ชม อย่างไรก็ตามประเด็นดังกล่าวไม่ส่งผลให้การรับรู้ประเด็นหลักของเรื่องเสียไป

สารคดีประเภท Expressive Documentary ใช้มุมมองแบบอัตวิสัย (Subjectivity) ของผู้สร้างเป็นสำคัญ โดยไม่คำนึงถึงความเป็นกลาง ตรงกันข้ามกับ Journalistic Documentary ที่ใช้มุมมองแบบวัตถุวิสัย (Objectivity) และเน้นความเป็นกลาง อีกทั้งสามารถพิสูจน์ได้จากหลักฐานอ้างอิง โดยตามงานวิจัยของ Da Silva (2009) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแม้สื่อมวลชนในปัจจุบันยังคงให้ความสำคัญกับมุมมองแบบวัตถุวิสัย แต่มุมมองแบบอัตวิสัยก็ไม่สามารถถูกแยกขาดจากระบวนการนำเสนอของสื่อสารคดีได้ และสื่อมวลชนยังให้พื้นที่แก่ผู้ผลิตสารคดีในการนำเสนอมุมมองแบบอัตวิสัยอย่างตรงไปตรงมา

กระจัดและตะเกียง: สื่อในบทบาทของภาพสะท้อนและผู้ชี้นำสังคม

การนำเสนอของ echo ในแง่หนึ่งอาจเป็นการสะท้อนภาพการตีตราในสังคมไทยต่อกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการตีตรา (Labelling Theory) ที่กล่าวว่า การตีตรา

เกิดขึ้นจากภาวะที่เหยื่อมีความแปลกแยก แยกต่าง หรือเบียดเบียนจากบรรทัดฐานของสังคมในทางใดทางหนึ่ง เหยื่อถูกพิจารณาในฐานะผู้ที่ “ไม่สอดคล้อง” และถูก “ตีตรา” ในฐานะผู้ทำลายบรรทัดฐานทางสังคม และนำไปสู่การถูกเบียดขับและการถูกรังแก (Becker, 1963 cited in Thornberg et al., 2013, p. 310) อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าสื่อออนไลน์ echo ได้ทำหน้าที่มากกว่ากระจกที่สะท้อนความจริงคือพยายามที่จะชี้นำสังคมโดยเปิดพื้นที่ให้คนกลุ่มนี้ได้แสดงออกถึงท่าทีที่ไม่สยบยอมหรือเชื่อว่าตนเองผิดปกติดังตามความคิดของผู้อื่น แต่กลับเต็มไปด้วยพลังในการเปลี่ยนแปลงและเรียกร้องการยอมรับในอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่าง ผู้วิจัยเห็นว่าบทบาทนี้จะช่วยลดทอนผลกระทบของสื่อมวลชนตามมุมมองของทฤษฎีตราบาป (Stigma Theory) ที่อธิบายว่า ผลกระทบของการถูกตีตรา คือ เหยื่อมักตระหนักว่าตนเองเป็นผู้พ่ายแพ้ ผิดปกติ และแปลกแยกตามความคิดของสังคมรอบข้าง ส่งผลให้พวกเขาเคารพตนเองน้อยลง และนำไปสู่การปฏิบัติตนแปลกแยกมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเลือกที่จะดำรงชีวิตไปกับตราบาปนั้นมากกว่าที่จะลุกขึ้นต่อสู้หรือต่อต้านเพื่อการหลุดพ้น (Goffman, 1963 as cited in Thornberg, Halldin, Bolmsjö, and Petersson, 2013, p. 310)

มากกว่านั้น echo คูเหมือนจะมีบทบาทในการสร้างบรรทัดฐานใหม่ให้แก่สังคมเพื่อที่จะนำไปสู่สังคมที่มีคุณภาพและสามารถยอมรับความหลากหลายทางเพศได้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากสื่อมวลชนเป็นปัจจัยพื้นฐานของกระบวนการสังคม (Social Process) ที่มีพลังเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาสังคมในทุก ๆ ด้าน (ปรเมะ สตะเวทิน, 2539, น. 1-5) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสื่อมวลชนมีบทบาทในการทำให้ผู้คนเข้าใจในวัฒนธรรมของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBT Culture) และวิถีชีวิตที่แตกต่างของคนกลุ่มนี้ผ่านสื่อ สามารถชี้นำให้สังคมมีค่านิยม ความคิด ทักษะ ทักษะ ความเชื่อ และพฤติกรรมต่อกลุ่ม LGBTQ+ ที่เปลี่ยนแปลงไปในเชิงบวกได้

อาจกล่าวได้ว่าหากผู้ผลิตสื่อต้องการนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจเชิงบวกเกี่ยวกับคนกลุ่มนี้ และสร้างบรรทัดฐานให้สังคมเกิดการยอมรับความหลากหลายทางเพศมากขึ้น ผู้ผลิตสื่อควรสร้างสรรค์สื่อที่ชี้ให้เห็นว่าความหลากหลายทางเพศเป็นปัจจัยทางธรรมชาติที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ กลุ่ม LGBTQ+ ควรได้รับความเคารพในฐานะมนุษย์อย่างเท่าเทียมกับชายจริงหญิงแท้ และการยอมรับในรสนิยมทางเพศของตนเองอย่างตรงไปตรงมาข้อมเป็นจุดเริ่มต้นของความสุขในการดำเนินชีวิต โดยใช้เทคนิคที่สำคัญคือการ

ถ่ายทอดเรื่องราวผ่านเสียงพูดของบุคคลจริง ใช้มุมมองในการเล่าเรื่องที่หลากหลายเพื่อสื่อสารกับผู้ฟังในหลายมิติ ซึ่งช่วยให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจในความรู้สึกของคนกลุ่มนี้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น พร้อมกับตั้งคำถามต่อการกระทำเชิงลบของตนเองที่อาจมีต่อคนกลุ่มนี้ โดยอาจใช้ภาพแนว Anti-realism เพื่อช่วยสื่อสารแนวคิดเชิงนามธรรมที่เกี่ยวข้องไปถึงผู้ชม ซึ่งภาพนัยตรงไม่สามารถสื่อสารออกมาได้

5.3 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาในการศึกษารายบุคคลเรื่อง การนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo มีข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์และอาจสามารถนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการตีตราที่เกิดขึ้นต่อกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ ดังนี้

5.3.1 การยกเลิกการนำเสนอวิถีทางเพศที่มีความหลากหลายในฐานะสิ่งผิดปกติ กล่าวคือ สื่อควรยกเลิกการให้พื้นที่กับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศในฐานะผู้ที่มีความแปลกแยก แตกต่าง ตัวอย่างเช่น การยกเลิกการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการสมรสระหว่างคู่รักเพศเดียวกันในฐานะสิ่งแปลก และหันมานำเสนอเนื้อหาที่ทำให้สังคมเกิดความเข้าใจและไม่ตีตราบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น อาทิ เนื้อหาที่ว่าด้วยเรื่องธรรมชาติทางเพศที่มีความหลากหลาย การสร้างความเข้าใจต่อบุคคลที่มีความแตกต่างทางเพศ หรือเนื้อหาที่ส่งเสริมให้สังคมไม่มีภาพเหมารวมเชิงลบต่อกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ เพื่อสร้างการยอมรับที่แท้จริงต่อกลุ่ม LGBTQ+

5.3.2 การอบรมผู้ผลิตสื่อให้มีความอ่อนไหวต่อการนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกตีตราในสังคม กล่าวคือ ภาครัฐและภาคเอกชนควรส่งเสริมให้มีการอบรมผู้ผลิตสื่อให้มีความเข้าใจในประเด็นที่มีความอ่อนไหวเกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศ เพื่อป้องกันมิให้สื่อตอกย้ำภาพเหมารวมเชิงลบเกี่ยวกับคนกลุ่มนี้ และส่งเสริมให้มีการสื่อสารเกี่ยวกับคนกลุ่มนี้ในเชิงบวก เพื่อสร้างความเข้าใจและการยอมรับความหลากหลายมากยิ่งขึ้นในสังคม

5.3.3 การศึกษาสื่อออนไลน์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตราด้วยอัตลักษณ์ทางเพศในการวิจัยครั้งต่อไป กล่าวคือ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเพียงรูปแบบและเนื้อหาเพื่อนำเสนอมุมมอง

ใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิรโทษกรรมด้วยอัตลักษณ์ทางเพศเฉพาะในสื่อออนไลน์ echo หากแต่ปัจจุบันมีสื่อออนไลน์จำนวนมากที่นำเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคนกลุ่มนี้ อาทิ Spectrum และ The Standard ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาในครั้งต่อไปควรที่จะพิจารณาสื่อออนไลน์อื่น ๆ มากกว่าสื่อออนไลน์ echo เพียงสื่อเดียว ซึ่งอาจนำไปสู่การได้รับข้อมูลและประเด็นเกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมนิรโทษกรรมทางเพศมากขึ้นและแตกต่างกันไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. (2544). *ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอดิชั่นเพรสโปรดักส์.

กาญจนา แก้วเทพ, และนิคม ชัยขุนพล. (2555). *คู่มือสื่อใหม่ศึกษา*. กรุงเทพฯ: โครงการเมธีวิจัย

อาวุโส ฝ่ายวิชาการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

การก้าวข้ามความคิดเห็นเชิงลบของผู้อื่น. สืบค้น 5 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/100044629350322/videos/586631421805418>

การเดินทาง Gay Pride ในต่างประเทศ. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>

การประกวดสาวประเภทสองของอาร์ม. สืบค้น 7 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=266518614450851>

การพิสูจน์ตัวตนของกะเทยรุ่นพี่. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=2104649926480543>

การละหมาด. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=485371148877931>

เกศินี จุฑาวิจิตร. (2552). *การเขียนสร้างสรรค์ทางสื่อสิ่งพิมพ์ : Idea ดี ๆ ไม่มีวันหมด* (พิมพ์ครั้งที่

1). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

คนโง่ในกรง. สืบค้น 5 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/100044629350322/videos/586631421805418>

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ. (2563). *เรื่องราวแห่งการตีตรา: การศึกษาการตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลข้ามเพศในประเทศไทยขณะเข้ารับการบริการด้านสุขภาพและบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ.

เครื่องแต่งกายสีรุ้งของต้น. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>

ความต้องการให้ชายกับชายแต่งงานกันได้. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=2104649926480543>

บรรณานุกรม (ต่อ)

ความสิ้นไหวลทางเพศ. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=1415946508606478>

ความสุขของเปเปอร์. สืบค้น 12 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=596661574307926>

เจ้าชายที่มีพลังอำนาจวิเศษ. สืบค้น 7 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=266518614450851>

เจนนี ปาหนัน. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=2104649926480543>

จิมมี่ ชายข้ามเพศ. สืบค้น 5 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/100044629350322/videos/586631421805418>

ฉากเปิดวิดีโอ LGBTQ+. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=1415946508606478>

ฉากหลังสีม่วง. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=485371148877931>

หิ้ง. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก <https://www.facebook.com/watch/?v=1415946508606478>

หิ้ง 2. สืบค้น 17 พฤษภาคม 2564, จาก <https://www.facebook.com/watch/?v=1101224603584761>

ชัยรัตน์. สืบค้น 7 พฤษภาคม 2564, จาก <https://www.facebook.com/watch/?v=266518614450851>

จิตินัน บุญภาพ คอมมอน. (2556). *บทบาทของสื่อใหม่ในการสร้างค่านิยมทางสังคมและอัตลักษณ์ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยบูรพาจันทรคติ.

ณัฐรัชดา วัฒนาชัยผล. (2560). สื่อใหม่กับการเปลี่ยนแปลงกระบวนการสื่อข่าว. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 7(1), 63-71.

ณัฐภณ กิตติพนนท์ชัย. (2558). *การวิเคราะห์เนื้อหาสารและการตอบสนองบนเพจเฟซบุ๊กเว็บไซต์ท่องเที่ยว กรณีศึกษาเพจเฟซบุ๊กเว็บไซต์ Chillpainai* (สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

เต็งหนึ่ง. สืบค้น 5 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/100044629350322/videos/586631421805418>

บรรณานุกรม (ต่อ)

ต้น-ศิริศักดิ์ ไชยเทศ. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>

ต้น-ศิริศักดิ์ ไชยเทศ เรียกร้องอะไร. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>

เดิร์ทในชุดผู้หญิง. สืบค้น 11 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=2079021192376750>

ติวมาสเตอร์. (2562). ข้อดีและข้อเสียของ *social media* มีอะไรบ้าง. สืบค้น 11 ตุลาคม 2563, จาก

<https://tuemaster.com/blog/-social-media/>

ถ้าพ่อแม่เข้าใจอะไร ๆ ก็ดี. สืบค้น 12 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=596661574307926>

ถ้อยคำคำทอที่กลุ่มต่อต้านมีต่อเชียงใหม่ *Gay Pride*. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>

ธงสีรุ้ง. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก <https://www.facebook.com/watch/?v=1415946508606478>

ธงสีรุ้งบนแผ่นหลังเปลือยเปล่า. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>

นิทานเรื่องเจ้าชายที่มีพลังวิเศษ. สืบค้น 7 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=266518614450851>

เปเปอร์นั้คะ. สืบค้น 12 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=596661574307926>

เปเปอร์อยากเป็นผู้หญิงตั้งแต่เกิด. สืบค้น 12 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=596661574307926>

ประตูห้องน้ำหญิง. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=2104649926480543>

ประพนธ์ ติตยารกุลวงศ์. (2553). *การเล่าเรื่องและทัศนคติของผู้ชมเกี่ยวกับความรุนแรงใน*

ภาพยนตร์ไทยและภาพยนตร์ฮอลลีวู้ด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประมะ สตะเวทิน. (2539). *การสื่อสารมวลชน : กระบวนการและทฤษฎี* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ:

ภาพพิมพ์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ปล้ำทลายกล่อง LGBT+. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=2838878639536295>

ผนังกระดาษสีขาว. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=1415946508606478>

ผนังกระดาษสีขาว 2. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>

พิชิต วิจิตรบุญรักษ์. (2554). สื่อสังคมออนไลน์: สื่อแห่งอนาคต. *วารสารนักบริหาร*, 31(4), 99-103.

พัทธนันท์ เค็ดแก้ว. (2559). ภาษาและรูปแบบการสื่อสารของแฟนเพจ “ทูนหัวของป่าว”. *วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร*, 11(2), 146-159.

เพลินดา. (2534). ก.ข. งานเขียน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักช่างวรรณกรรม.

พิษณุรักษ์ ปิตาทะสังข์. (2548). การเล่าเรื่องและการสร้างความจริงทางสังคมในข่าวคลื่นยักษ์สึนามิ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พลนันท์ ปัญญาพร. (2555). แนวความคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่ (New Media). สืบค้น 30 กันยายน 2563, จาก <http://photsanan.blogspot.com/2012/03/new-media.html>

ภัทรพร สิริไพบุลย์. (2558). การวิเคราะห์เนื้อหาของการสร้างตัวตนบนเฟซบุ๊กแฟนเพจที่ส่งผลให้เกิดการแบ่งปันของผู้ติดตาม (สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มองว่าสื่ออะไรคะ. สืบค้น 17 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=1101224603584761>

มอช นักมวยปล้ำเกย์. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=2838878639536295>

ไม่มีผู้ชายดูแล. สืบค้น 17 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=1101224603584761>

มรรยาท พงษ์ไพบุลย์. (2544). สารคดีโทรทัศน์ที่ใช้ภาพแนว ANTI-REALISM กับการรับรู้ความหมายและสุนทรียะของผู้ชม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- รักสานต์ วิวัฒน์สินอุดม. (2558). *การเขียนบทภาพยนตร์บันเทิง*. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รองทำสั้นสูงของเปเปอร์. สืบค้น 12 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=596661574307926>
- รู้จักเพจ echo ประกาศตัวเป็น 'เสียงของคนรุ่นใหม่' วิดีโอคอนเทนต์ที่กล้าตั้งคำถามกับสังคม.
สืบค้น 29 กันยายน 2563, จาก <https://www.marketingoops.com/news/agency/echo/>
รสนิยมทางเพศ ไม่ต้องทำให้เป็นเรื่องใหญ่. สืบค้น 5 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/100044629350322/videos/586631421805418>
- เลือดสีแดงเหมือนกัน. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>
- ลีลาการเดินแบบสั้นไหลของอาร์ม. สืบค้น 7 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=266518614450851>
- วิกานดา พรสกุลวานิช. (2562). *สื่อใหม่และการจัดการการสื่อสาร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วนิดา บำรุงไทย. (2545). *สารคดี : กลวิธีการเขียนและแนววิจารณ์*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
วัยเด็กของเจนนีกับคุณพ่อ. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=2104649926480543>
- วัยเด็กของอดิรุจ. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=485371148877931>
- วรัทพร ศรีจันทร์. (2551). *การเล่าเรื่องและการดัดแปลง เดช โน้ต ฉบับหนังสือการ์ตูน แอนิเมชัน
ภาพยนตร์ และนวนิยาย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- แสงประกอบฉาก Monomoth. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=2838878639536295>
- แสงสีรุ้ง. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก <https://www.facebook.com/watch/?v=485371148877931>

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุทธิชัย เกศยานนท์. (2558). การนำเสนอตัวตนต่อสังคม การมีปฏิสัมพันธ์แบบกึ่งมีส่วนร่วมทางสังคม ประสบการณ์ที่ดี และการสื่อสารระหว่างผู้บริโภคกับผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการในสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สายเหลือง. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=1415946508606478>
- สิริลดา นาคี. (2559). ศึกษาแบบเนื้อหาการสื่อสาร และการตอบสนองบนเฟซบุ๊กแฟนเพจผลิตภัณฑ์ความงาม กรณีศึกษา เฟซบุ๊กแฟนเพจ: *Oriental Princess Society, Merrezca และ BSC Cosmetology* (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เสาวนีย์ ลิกขาบัณฑิต. (2533). การเขียนสำหรับสื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- สีหน้าและแวตามุ่งมั่นของต้น. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>
- เหตุผลที่อาร์มตัดสินใจเปลี่ยนเป็นทรานส์. สืบค้น 7 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=266518614450851>
- ไอ คอนท์ โนว วาย ไอ ชูด พุด ยู อิน มาย ไมน์. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=1415946508606478>
- อุบลวรรณ เปรมศรีรัตน์. (2558). การเล่าเรื่องทางนิเทศศาสตร์: ศึกษาจากงานวิจัย. *วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรม นิต้า*, 2(1), 31-58.
- อาร์ม. สืบค้น 7 พฤษภาคม 2564, จาก <https://www.facebook.com/watch/?v=266518614450851>
- อาร์มในชุดสีแดง. สืบค้น 7 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=266518614450851>
- อุษา กิตติพันธ์โสภณ. (2559). อิทธิพลของการรับรู้ตัวตนบนเครือข่ายสังคมที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าบนเครือข่ายสังคมออนไลน์. สืบค้น 10 พฤศจิกายน 2563, จาก
<file:///C:/Users/HPC/Downloads/47198-Article%20Text-108743-1-10-20160124.pdf>
- echo. (2561). *Bully Bullshitter*. สืบค้น 11 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=2079021192376750>

บรรณานุกรม (ต่อ)

- echo. (2561). *Proud to be เชนนี่ ปาหนัน*. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=2104649926480543>
- echo. (2562). *Be Proud Be Pride Together*. สืบค้น 5 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=586631421805418>
- echo. (2562). *Different ≠ Divide*. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=485371148877931>
- echo. (2563). *จง Pride ใจเถิด ที่เกิดเป็นเรา*. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>
- echo. (2563). *Born to be Trans*. สืบค้น 12 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=596661574307926>
- echo. (2563). *Break the Ring*. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=2838878639536295>
- echo. (2563). *FREE FROM GENDER : มิส (เตอร์) ทิฟฟานี่*. สืบค้น 7 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=266518614450851>
- echo. (2563). *Lesbian is More Than You Know*. สืบค้น 17 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=1101224603584761>
- echo. (2563). *LGBTQ+*. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=1415946508606478>
- I got bullied*. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=485371148877931>
- Let all proud*. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=1415946508606478>
- LGBTQ+*. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=1415946508606478>
- LGBTQ ถูกขังในตู้เสื้อผ้า*. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=234995070610849>
- People are different, accept it*. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก
<https://www.facebook.com/watch/?v=485371148877931>

บรรณานุกรม (ต่อ)

Sexual orientation... it's not a problem. สืบค้น 5 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/100044629350322/videos/586631421805418>

Stand up for yourself. สืบค้น 11 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=2079021192376750>

You bully me too much. สืบค้น 11 พฤษภาคม 2564, จาก

<https://www.facebook.com/watch/?v=2079021192376750>

ภาษาต่างประเทศ

Baozhou, L., Weiguo, F., & Mi, Z. (2015). *Social presence, trust, and social commerce purchase intention: An empirical research*. Retrieved November 9, 2020, from

<http://myweb.cmu.ac.th/somkeit.n/Phd/2.Tax%20online/Social%20presence,%20trust,%20and%20social%20commerce%20purchase%20intention.pdf>

Becker, H. S. (1963). *Outsiders: Studies in the sociology of deviance*. New York: The Free Press of Glencoe.

Betton, V., Borschmann, R., Docherty, M., Coleman, S., Brown, M., & Henderson, C. (2015). The role of social media in reducing stigma and discrimination. *The British Journal of Psychiatry*, 206, 443-444.

Boggs, J. M., & Petrie, D. W. (2006). *The art of watching films* (7th.). New York: McGraw-Hill.

Curtin, B. A. (2008). Semiotics and Visual Representation. *Academic Journal of Architecture*, 1, 51-62.

Da Silva, M. (2009, July 8-10). Valuing subjectivity in documentary photography and the media. *Communication, Creativity and Global*. Organized by Australian and New Zealand Communication Association.

Diasamidze, I. (2014). Point of view in narrative discourse. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 158, 160-165.

Genette, G. (1980). *Narrative discourse: An essay in method* (J. E. Lewin, Trans.). Ithaca, NY: Cornell University.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Goffman, E. (1963). *Stigma*. New York: Simon & Schuster.
- Hunt, T., & Ruben, B. D. (1993). *Mass Communication: Producers and Consumers*. New York: Harpercollins.
- Mahidol University, Plan International Thailand, & UNESCO Bangkok Office. (2014). *Bullying targeting secondary school students who are or are perceived to be transgender or same-sex attracted: Types, prevalence, impact, motivation and preventive measures in 5 provinces of Thailand*. Bangkok: UNESCO.
- Meyer, S. (2012). *Point of view*. Retrieved May 4, 2021, from https://www.menlo.edu/wp-content/uploads/2015/03/POINT_OF_VIEW.pdf
- Muraco, J. A., & Russell, S.T. (2011). *How school bullying impacts lesbian, gay, bisexual, and transgender (LGBT) young adults*. Tucson, AZ: The University of Arizona.
- Norton, R.W. (1983). *Communicator style: Theory, application, and measures*. Beverly Hills: Sage.
- Perrine, L. (1974). *Literature, structure, sound, and sense*. New York: Hourcourt Brace Jobanovich Incorporation.
- Rigby, K. (2003). *Addressing bullying in schools: Theory and practice*. Canberra: Australian Institute of Criminology.
- UNDP & USAID. (2014). *Being LGBT in Asia: Thailand Country Report (Research Report)*. Bangkok: N.P.

ภาคผนวก

แผ่นลงรหัส

ประกอบการศึกษารายบุคคลเรื่อง การนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตรา

ด้วยอัตลักษณ์ทางเพศผ่านวิดีโอแนวสารคดีในสื่อออนไลน์ echo

ชื่อผลงาน:			
ความยาว:		วันที่เผยแพร่:	
ประเด็นที่น่าสนใจ:			
กลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตรา:			
ส่วนที่ 1: รูปแบบในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
ประเภท ของแก่นเรื่อง	มุมมอง ในการเล่าเรื่อง ของผู้ผลิตวิดีโอ	เทคนิคในการเล่าเรื่อง ของสารคดี	การใช้สัญลักษณ์ เพื่อสร้างความหมาย ด้วยภาพ
ส่วนที่ 2: เนื้อหาในการนำเสนอของวิดีโอแนวสารคดี			
สารหลักที่ผู้ผลิตวิดีโอแนวสารคดี ในสื่อออนไลน์ echo ต้องการสื่อสาร		รูปแบบการสื่อสารเพื่อนำเสนอตัวตนต่อสังคม ของกลุ่มคนที่ถูกสังคมตีตรา	

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

นายพีรวิษณุ เสนประดิษฐ์

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2559

ศิลปศาสตรบัณฑิต

ปรัชญา การเมือง และเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2562

ประกาศนียบัตรบัณฑิต

วิชาชีพครู

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

พ.ศ. 2564

นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

นวัตกรรมการสร้างสรรค์สื่อและสารในยุคดิจิทัล

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

ผู้จัดการฝ่ายขายสื่อ

บริษัท อาร์ตโฟร์ดีโก จำกัด